BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 28103

9
Septembrie
2003

Biblioteca Bucureștilor

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

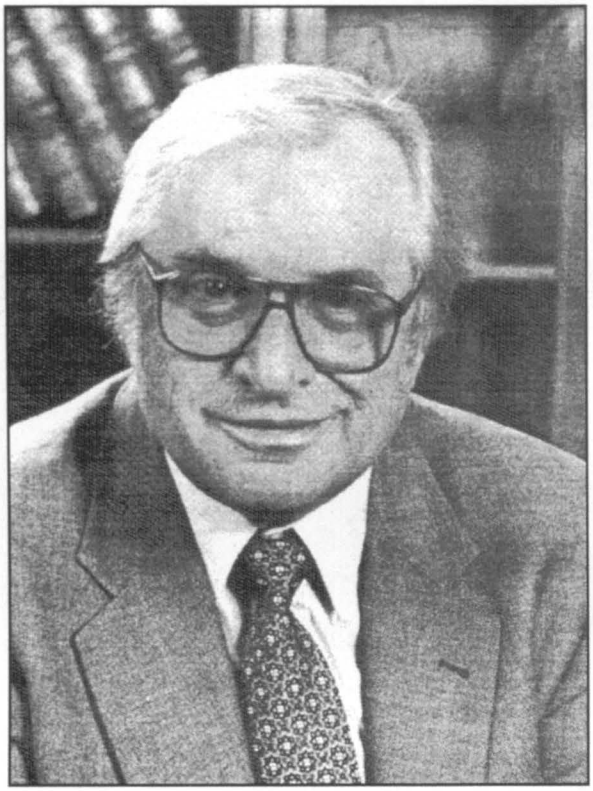

AUGUSTIN BUZURA

65 de ani de la naştere

"Orice segment de drum se preface în proza lui Buzura în pantă de calvar. Personajele sale se mişcă despicând parcă straturi de aer dens, refractar; ele sunt ca nişte scafandri bizari, înaintând şovăitori pe fundul mării...

Augustin Buzura e un analist greoi, vizând însă profunzimea şi totalitatea manifestărilor fizice. El face parte dintre acei prozatori, ... care rămân indiferenți la suprafețe, fiind atraşi irezistibil de numenii secreți, invizibili.

Buzura sapă cu răbdare, cu tenacitate, deschizând galerii întortocheate în subsolul bogat al lucrurilor".

Valeriu Cristea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Bucureștii de altădată

Paul CERNOVODEANU – Cele mai vechi mențiuni ale orașului București în cartografia europeană 2
– O inscripție dispărută de la Mînăstirea Plumbuita 3

Pagini din "Gazeta Municipală"

Ana Maria ORĂȘANU – Cum erau odinioară Bucureștii (IX) 4

Nicolae I. ANGELESCU – Enric Winterhalder 5

Patrimoniu 9

Istoria cărții

Dumitru LAZĂR – Râmnicul – «capitala tipografilor» 10

Autografe contemporane

Augustin MACARIE – Universul mirabil al graficii: Graficianul Mircea Dumitrescu 14

Scrisoare din...

Doina Lelia POSTOLACHE – Biblioteca Județeană "Panait Cerna" Tulcea 16

Meridian biblioteconomic

EBLIDA – Orizonturi. Programe. Inițiative 19

Liviu BUTUC – Scurtă istorie a bibliocidului (III) 21

Corespondență din Franța

Jean-Yves CONRAD – O plimbare pe cheiurile Senei, spre piața Dauphine și cheiul Bourbon 33

O nouă confirmare internațională a școlii românești de silvicultură 35

Catalog 36

Agenda culturală

Ziua Bucureștilor 2003 38

Eveniment editorial 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Cele mai vechi mențiuni ale orașului București în cartografia europeană

acad. Paul CERNOVODEANU

Odată cu a doua jumătate a veacului al XV-lea, creșterea importanței orașului București, devenit prin propășirea sa economică și însemnătatea strategică, principala reședință de scaun a domnilor Țării Românești, este atestată și pe plan internațional, fiind menționat atunci pentru întîia oară în cartografia europeană.

Astfel, în 1492, numai după 33 de ani de la prima mărturie scrisă asupra existenței sale (1459), orașul apare trecut în planiglobul cunoscutului geograf Martin Behaim din Nürnberg, sub denumirea de "Bucharest", la planșa ce reprezintă părțile dunărene, numită *Siebenbürgen*, *Moldau*, *Walachei*.

Lucrarea lui Behaim, extrem de rară, se păstrează astăzi într-un unic exemplar la "Germanisches Museum" din Nürnberg, din care Dimitrie Dimăncescu a reprodus fotografic planșa înfățișînd țările noastre, introducînd-o în albumul său editat la San Francisco în 1933, intitulat *Monumenta cartographica Moldaviae, Valachiae, Transilvaniae*, aflat astăzi în Biblioteca Academiei.

Veacul al XVI-lea cunoaște o deosebită înflorire a științei geografice, datorită însemnatelor călătorii, ce au lărgit orizonturile și cunoștințele lumii vechi. În această epocă, trăiesc mari geografi ca Nicolaus Cusanus, Georg Reichersdorffer, Johannes Honterus, Gerhardt Mercator ș.a., ce perfecționează necontenit tehnica cartografiei, realizînd albume și atlase cuprinzînd cele mai noi și verificate date, de pe tot întinsul lumii cunoscute atunci. Astfel și cartografierea Europei răsăritene s-a îmbunătățit într-o măsură considerabilă, înmulțindu-se hărțile înfățișînd acest colț al bătrînului nostru continent.

Printre numeroasele hărți ce reprezintă în această epocă Țările Românești, menționăm un număr de trei, în care figurează, cu o poziție geografică destul de precis determinată, și orașul București.

Întîietatea sa mai era uneori încă disputată de Tîrgoviște, dar orașul începuse să se dezvolte necontenit încă din vremea domniilor lui Mircea Ciobanul și a urmașilor săi, cînd necontenita propășire economică și politică este atestată de toate izvoarele vremii. De aceea, era și firesc ca atenția străinilor să fie atrasă de acest însemnat centru al Țării Românești, consemnîndu-l în hărțile contemporane, necesare lungilor călătorii ale negustorilor răspîndiți în întreaga Europă.

În primul rînd, ținem să semnalăm cunoscutul atlas *Theatrum Orbis Terrarum* editat de geograful Abraham Ortelius la Anvers în 1572, cu o răspîndire mai largă, unde figurează orașul nostru (Bocaretz), pe harta ce înfățișează Transilvania și ținuturile învecinate.

Destul de corect ca așezare geografică, pe Dîmbovița, îl fixează sub numele de *Bucheresch* și cartograful piemontez Giacomo Castaldo în harta Peninsulei Balcanice alcătuită la 1584.

În sfîrșit, ecoul luptelor duse de poporul nostru împotriva asupritorului jug turcesc, în vremea domniei lui Mihai Viteazul și a măreței epopei de la Călugăreni, și-a găsit răsunetul și la geografii vremii. Una din cele mai însemnate hărți ale acestei epoci este fără îndoială aceea a geografului flamand Gerhardt Kremer zis Mercator, intitulată *Walachia, Servia, Bulgaria et Romania* alcătuită la 1594, unde așezarea orașului (*Bucheresch*) apare destul de corect reprezentată.

Aceste din urmă frumoase hărți, ale lui Castaldo și Mercator, pot fi admirate în original de vizitatorii Muzeului de Istorie a orașului București, în sălile secției feudale prezentînd evoluția Capitalei noastre în veacurile XV – XVI.

În încheiere, ținem să precizăm că, începînd din veacul al XVII-lea, orașul București, statornicit definitiv ca cea dintîi reședință de scaun a țării și recunoscut ca însemnat centru comercial al întreg sud-estului european, nu va mai lipsi din numeroasele hărți ale cartografilor străini înfățișînd răsăritul Europei și țările dunărene. Dar orașul va trebui să mai aștepte o sută de ani și mai bine pînă cînd să i se ridice pentru întîia oară, în chip amănunțit, propriul său plan cartografic, faptul petrecîndu-se abia prin 1770 și fiind datorat ofițerilor topografi din armata rusă, ce a eliberat orașul București în toamna anului 1769, în urma strălucitelor victorii repurtate asupra turcilor.

("Călăuza bibliotecarului", anul XII, nr. 9/ septembrie 1959, pp. 25 – 26)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O inscripție dispărută de la Mînăstirea Plumbuita

În urma lucrărilor de restaurare efectuate la Mînăstirea Plumbuita în cursul anilor 1940 – 1941 şi a unui sondaj arheologic realizat sub conducerea cercetătorului Dinu V. Rosetti, a fost descoperită, înăuntrul locaşului, sub scaunul domnesc, jumătatea unei lespezi funerare din perioada brîncovenească, păstrînd textul mutilat al unei inscripții, încadrat de un chenar decorat cu motive florale.

Toate încercările noastre de a regăsi astăzi această piatră la Mînăstirea Plumbuita sau la muzeul orînduit în clădirea fostelor case domneşti ale lui Matei Basarab s-au dovedit zadarnice, nimeni neputînd să ne dea vreo indicație cu privire la soarta acestei lespezi, descoperită acum 17 ani şi dispărută de atunci fără urmă.

Pentru a face cunoscută inscripția ei, nu m-am putut folosi decît de o reproducere fotografică, destul de neclară, a acestei pietre, făcută de arheologul Rosetti în 1941 şi păstrată la Muzeul de Istorie al oraşului Bucureşti, [1] care oferă totuşi posibilitatea de a-i descifra textul.

Transcriere

Aici zac / oasele lui Gheo<r> / ghe fiul lui Ghe... / bărt dela Braşovu<ca> / re viind aici cu <fii ?> / lui iubiți în pre<um> / blare şi v<ă>sli<ndu> / într-o luntre f... <a> / pă fiind pri<mej> / die s-au întîmp<lat> / de viiață s-a <pres> / tăvit marția... <de după ?> / Paşte la apri<lie> / în : 10 : zile : fii<ndu> / Io Constandinu <Basarab Brîncoveanu ?> / voevod : l<ea>t 72...

Prin mutilarea ei, inscripția prezintă lipsuri în ceea ce priveşte două elemente esențiale: numele răposatului şi data morții.

Dacă pentru primul, nu am putut găsi pînă acum un răspuns mulțumitor, numele braşoveanului putîndu-se citi, poate, Ghebărt, în schimb data este mai lesne de întregit, deoarece în răstimpul veacului dintre văleatul 7200 (= 1692) şi 7299 (= 1791) nu au domnit în Țara Românească decît trei voievozi cu numele de Constantin, şi anume: Constantin Brîncoveanu, Constantin Mavrocordat şi Constantin Racoviță. După toate probabilitățile, domnitorul în timpul căruia s-a produs accidentul menționat în inscripție nu poate fi decît Constantin Brîncoveanu, ținînd seama, pe de o parte, de caracterul epigrafic al inscripției, specific acestei epoci, iar pe de altă parte, de faptul că în spațiul mutilat, foarte restrîns, nu putea să încapă un nume lung, ca Mavrocordat sau Racoviță, ci numai cunoscuta abreviere **Б. Б.** (Basarab Brîncoveanu) a amintitului domnitor. Întrucît în vremea domniei lui Constantin Brîncoveanu, Paştele a căzut în ziua de 8 aprilie, numai în două rînduri, în anii 7202 (= 1694) şi 7213 (= 1705),[2] inscripția noastră alcătuită în marțea Paştelui, 10 aprilie, aparține cu siguranță uneia dintre aceste date.

Locul unde s-a întâmplat nenorocirea, iarăşi nespecificat, ar putea fi ori Lacul Tei sau Balta Colentina, care se mai întinde şi astăzi între Mînăstirea Plumbuita şi locul unde se ridică în prezent palatul Ghica.

În lipsa altor izvoare, care să arunce mai multă lumină asupra identității înecatului, precum şi asupra datei precise a morții, 1694 sau 1705, publicăm totuşi această inscripție, care prezintă destul interes prin conținutul ei neobişnuit.

Note:

1. Cota 985/1957 a secției de istorie medie.

2. I. Ionaşcu şi Fr. Pall, *Elemente de cronologie medievală şi românească*, Bucureşti, 1957, p. 259.

("Glasul Bisericii", anul XVIII,
nr. 5-6/ mai – iunie 1959, pp. 431 – 432)

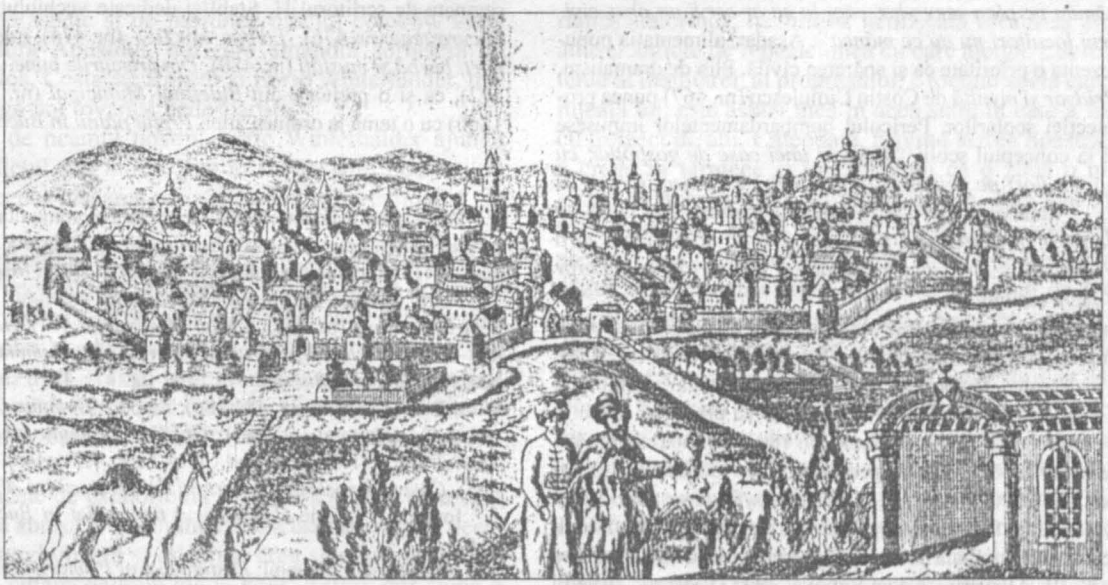

Bucureştii la începutul secolului al XVIII-lea. Vedere închipuită, dintr-o publicație a epocii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pagini din "Gazeta Municipală"

Gazeta Municipală

Organ oficiosul de informație și critică edilitară

Cum erau odinioară Bucureștii
(IX)

Ana Maria ORĂȘANU

Cum s-a înțeles la noi arhitectura de George Oprescu (nr. 454) și *Construcțiile și recentul cutremur* de arh. Dem. Smărăndescu (nr. 455) au fost articole reamintind cititorilor "Gazetei Municipale" din 1941 dezastrul petrecut cu câteva luni în urmă. Specialiștii analizau cauzele și consecințele seismului în raport cu configurația clădirilor, cu componentele decorative, elementele structurale și cu rigorile realizării corecte a lucrărilor de construcție. George Oprescu opina pentru o arhitectură simplă ca expresie, funcțională, fără încărcătura greoaie a decorațiilor inutile evocând imagini specifice vremurilor apuse. Aceste elemente – și exemplifica analizând situația Muzeului Toma Stelian aflat în stare de ruină – erau greu de îngrijit și constituiau potențiale surse de accident în cazul prăbușirii.

Anul 1941 a fost un an de război. Ziarul a publicat cu regularitate consecințele în planul administrației și gospodăririi locale. Dificultățile și prioritățile momentului. *Administrația comunală, altădată și acum – În loc de lucrări edilitare, fast și inaugurări, muncă aspră pentru a da populației Capitalei alimentația necesară* (nr. 471) era un articol tranșant: *"O tradiție creată de fostul primar Dem. I. Dobrescu a cerut ca în fiecare an, Primăria Capitalei să facă eforturi pentru prefacerea orașului. Să dea tot ce poate ca să facă din București un oraș civilizat. Lucrările edilitare primau și erau urmărite cu mare interes de bucureșteni. Astăzi însă, lucrările edilitare rămân pe plan secundar, căci la ce ar servi un oraș civilizat ai cărui locuitori nu au ce mânca"*. Așadar, alimentația populației reprezenta o prioritate ca și apărarea civilă. Plin de dramatism, articolul *Pridvor și pivniță* de Costin Cioiulescu (nr. 467) punea problema protecției școlarilor. Pericolul bombardamentelor impusese renunțarea la conceptul școlii *"asemeni unei case de gospodar, cu curte largă, cu flori pe prispă și în grădină, cu cerdac în care să iasă copiii"*. Altele erau nevoile: *"Când sună sirena toți elevii să fugă în adăpost, în adăpostul școlii, în pivnița școlii căci, fără teamă de desmințire, e singurul adăpost antiaerian al tuturor școalelor, vechi sau noi"*.

Organizarea administrativă a fost un alt subiect abordat după numirea noului primar, dl. gen. Rodrig Modreanu (nr. 458). *Utilitatea existenței sectoarelor* (nr. 469) reamintea schimbările petrecute până la acea dată, respectiv înființarea primăriei unice în 1865 ca o consecință a Legii comunale din 1864, înființarea primăriilor de sector în 1826, pierderea personalităților juridice în 1938 și desființarea din 1940. În același număr, *Reînființarea sectoarelor municipiului* anunța funcționarea primăriei cu cele patru sectoare: I. Galben, cu sediul în Piața Amzei, II. Negru, cu sediul în Calea Moșilor 128, III. Albastru – Calea Rahovei 39 și IV. Verde, cu sedii în Știrbey Vodă 34, 37 și 108.

Mihai Dragomirescu, directorul săptămânalului, relevă importanța primăriei ca instituție și a *Arhivelor vechi* (nr. 455) de care aceasta dispune, fonduri însă pe cât de valoroase, pe atât de neglijate și neîngrijite.

Citim câteva gânduri îndreptate și spre domeniul culturii. *A murit doamna Jeana Amiral Urseanu* (nr. 455) evocă personalitatea acestei distinse bucureștene, care, ca și soțul său, au lăsat Capitalei o prețioasă moștenire: donația reședinței lor din Bul. Lascăr Catargiu 21, ca sediu al Pinacotecii Municipale, inclusiv Observatorul Astronomic cu întreaga dotare. *Un muzeu de artă extrem orientală în Capitală* (nr. 466) anunța proiectul organizatoric al acestei instituții amplasată pe insula Trandafirilor din Parcul Herăstrău și constituită pe baza colecției de artă donată de dl. general Gh. Băgulescu, ministrul României la Tokio și Mandschouko. *Muzeul Spiru Haret* (nr. 486) anunța organizarea unei expoziții permanente în fosta locuință salvată de la ruină și pregătită pentru a primi vizitatori.

Rubrica "Bucureștii de altă dată" și-a încântat cititorii pe tot parcursul anului 1941 cu o suită de articole interesante abordând subiecte monografice despre personalități, instituții, edificii și tradiții locale sau diverse prezentări și evocări. Autori consacrați ca G. Potra, Em. Hagi-Mosco, G.D. Florescu, Radu R. Rosetti, N. Pătrașcu și N. Angelescu au semnat articole rămase lucrări de referință în temele abordate.

În afara rubricii sunt de menționat și alte câteva articole semnate de scriitorul H. Stahl și dedicate vechiului oraș: *Statuele bucureștene* (nr. 476), *La bae, la «Tic»* (nr. 474), *Bucureșteni, după port, barbă și mustăți* (nr. 480), *Din vremurile bune – sarmalele* (nr. 502), ca și o preluare din *Buletinul Municipal* (nr. 16 din 5 iunie 1860) cu o temă la ordinea zilei, *Prețul pâinii în Bucureștii lui 1860*.

*

Prezentăm lista articolelor de memorie comunitară publicate în rubrica "Cum erau odinioară Bucureștii" de "Gazeta Municipală" în anul 1941, întocmită de Antoaneta Pfeiller și Diana Macarie:

Potra, George: *Bucureștii la mijlocul secolului XIX* (nr. 453), *Teatrul Național* (nr. 466), *Târgul Moșilor* (nr. 467), *Hanul Manuc* (nr. 468-469), *Biserica Sf. Spiridon-Nou* (nr. 470), *Luminarea și paza de noapte a orașului București în 1840* (nr. 471-472), *Hanul Colțea* (nr. 476), *Biserica Olteni* (nr. 484-486), *Biserica Domnița Bălașa* (nr. 488), *Grădinile Capitalei* (nr. 489), *Grădina Cișmigiu* (nr. 490), *Șoseaua Kiseleff* (nr. 491-492), *Parcul Carol I* (nr. 493), *Arcul de Triumf* (nr. 495), *Câteva aspecte din Bucureștii de ieri și azi* (nr. 497);

Ionescu, Dimitrie C.: *Istoricul tipografiei în București* (nr. 454-456);

Hagi Mosco, Emanoil: *Fostul local al Primăriei* (nr. 457-458);

Popescu, Mih.: *Descrierea orașului București* (nr. 459), *Bucureștii descriși de Sulzer la sfârșitul veacului al XVIII-lea* (nr. 474);

Moisil, Iuliu: *Impresiile unui tânăr ardelean* (nr. 460-461);

Băcilă, Ioan C.: *În timpul lui Niculae Mavrogheni* (nr. 462-463);

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Florescu, George D.: *Istoricul unei vechi case bucureştene* (nr. 464);

Fără autor: *Istoricul unei vechi case bucureştene* (nr. 465);

Millea, George: *Scurt istoric al oraşului Bucureşti* (nr. 473);

Bacalbaşa, C.: *Cofetării, cafenele şi birturi* (nr. 475), *Bucureştii în timpul războiului 1877 – 78* (nr. 496);

Moisil, Const.: *Primul sfat orăşenesc al Bucureştilor* (nr. 478), *Aşezări istorice în împrejurimile oraşului* (nr. 479), *Curtea domnească din Bucureşti* (nr. 480), *Aşezări istorice în împrejurimile oraşului* (nr. 481), *Târgul şi ulițele breslaşilor* (nr. 494);

Angelescu, Nicolae I.: *Enric Winterhalder* (nr. 482-483);

Petraşcu, N.: *Calea Victoriei, odinioară* (nr. 487), *Oraşul, Camera* (nr. 498);

Stahl, Henri: *O întrunire politică acum 27 ani* (nr. 499), *Alegeri la "Cuibu' cu barză", în 1909* (nr. 500).

Florescu, George D.: *O procesiune religioasă în anul 1765* (nr. 501);

Rosetti, Radu D.: *Cristache Ciolac* (nr. 502).

Enric Winterhalder

I.

Nicolae I. ANGELESCU

Enric Winterhalder s'a născut la Viena în luna Ianuarie a anului 1809. El era fiul lui Karl Anton Winterhalder, mare comerciant vienez, care strânsese o avere frumoasă din comerțul său. Din diferite împrejurări, Karl Anton Winterhalder pierde, mai târziu, întreaga avere iar fiul său, Enric, este silit să se expatrieze, venind în România. La acea dată Enric Winterhalder era un tânăr de douăzeci de ani, care poseda o cultură aleasă, care ştia să vorbească la perfecție, în afară de limba germană, italiană, franceză, engleza şi româna.

Enric Winterhalder fusese pregătit pentru comerțul mare de librărie şi editură, lucrând în timpul cât a trăit la Viena, la librăria unei rude a sa, Friederich Beck, librar bine cunoscut în acel oraş.

Enric Winterhalder ajunge în țara românească în anul 1829, descinzând la Bucureşti.

În acest Bucureşti şi în această țară, Enric Winterhalder, venit la vârsta de 20 de ani, a rămas până la adânci bătrâneți. Legat sufleteşte din ce în ce mai mult de patria sa adoptivă, naturalizat român şi ajungând să ocupe cele mai înalte funcțiuni în statul românesc, Enric Winterhalder şi-a legat viața sa, de cea mai luminoasă şi caldă prietenie, de tovărăşia marelui nostru bărbat de stat, Costache A. Rosetti.

Amândoi, firi construite pe acelaş calapod, înzestrați de gânduri îndrăsnețe şi de pasiunea binelui colectiv, însuflețiți de cultura Apusului, din care amândoi sorbiseră cu nesaț şi cu folos, Costache Rosetti şi Enric Winterhalder, trebuiau să ajungă doi tovarăşi nedespărțiți.

Străin de neamul nostru, Enric Winterhalder ajunge român cu sufletul său întreg, pus în slujba țării noastre, pe care de la început încearcă să o înțeleagă, să o cunoască, să şi-o apropie.

În 1859, adică după treizeci de ani de la sosirea lui în țară, Enric Winterhalder, povesteşte în rândurile ce urmează, cum a călătorit şi ce a văzut el la noi atunci când a dat pentru prima oară ochii cu plaiurile şi cu sufletul românesc: "am părăsit părinți, frați, surori, rude, o patrie, un viitor ce îmi zâmbea şi am venit într'o țară ocupată de o armată străină şi în care domnea atunci epidemia cea mai spăimântătoare, CIUMA.

Mijloacele de călătorie nu erau atunci astfel cum sunt astăzi; puterea aburului de curând cunoscută nu era încă decât foarte puțin întrebuințată şi diligența erea singurul mijloc de a se strămuta cineva dela un loc la altul. Astfel, dar, după o călătorie de două săptămâni, închis zi şi noapte în acea caretă grea ce se mişca cu iuțeala melcului şi se numea diligența Împărătească, am ajuns la Sibiu, unde a trebuit să aştept opt

zile până să găsesc un alt mijloc, a-mi urma călătoria. Poşta adevărată exista şi atunci, şi trebue să o mărturisesc, exista întocmai cum există şi astăzi (1859), toate împrejurul ei au fost supuse prefacerei, toate s'au schimbat, numai poşta a rămas statornică, neclintită, nemişcată eream să zic, dar îmi adusei aminte de repeziciunea cu care alerga. Lucrul de căpetenie al înaintării, al progresului, e tocmai acela care, cu toată iuțeala lui, este astăzi încă în acea stare în care a fost înainte cu treizeci de ani. Câteodată, privind starea noastră, îmi vine a crede în farmece şi îmi închipui că o zână o menține în starea nemurirei şi a unei junețe eterne, căci văd încă astăzi tot aceiaşi cai, aceiaşi poştaşi, surugii, aceleaşi cărucioare, aceleaşi hamuri şi aceiaşi ceauşi şi căpitan de poştă ce i-am văzut atunci pentru întâia oară, mirându-mă de îndrăsneala muritorului care se iubeşte atât de puțin pe sine ca să încredințeze viața şi oasele sale la o asemenea maşină de tortură. Poşta aşa zis exista, dar eu nu m'am putut sluji de dânsa, întâi fiindcă n'aveam o trăsură, şi al doilea fiindcă toți caii ereau rezervați pentru trebuințele armei ruseşti. A trebuit dar să aştept întoarcerea unei cărăuşii care împreună cu tot felul de marfă abea voi să mă ducă şi pe mine la Bucureşti şi astfel pe o zi frumoasă de vară bine aprovizionat cu de ale mâncării, mă urcai în acel chivot care erea să îmi slujească de locuință pentru opt zile". Urmează o descripție entusiastă a frumuseții țării şi a locuitorilor ei pe care nu ne putem opri de a o transcrie întocmai:

"Încă astăzi, cu toate că au trecut trei zeci de ani îmi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

este prezentă priveliștea, ce s'a înfățișat atunci înaintea ochilor mei. Pe de o parte frumusețea sălbatecă dar poetică a naturei: munții cu stâncele, cu râpele, cu prăpăstiile lor cele mărețe, pădurile cele virgine cu copaci seculari, pâraele cele limpezi răcoroase, râurile cu malurile lor cele încântătoare, ce șerpuesc prin câmpii și livezi înverzite, dealurile cu viile și arăturile lor și aceste toate subt un cer senin, însuflețite de un aer parfumat, de un soare strălucitor iar noaptea acoperită de lumina magică a lunei care răspândea un farmec deosebit asupra tuturor obiectelor și umplea inima privitorului cu liniște dulce, cu o odihnă sufletească. Și locuitorii satelor, acei fii ai naturei, în costumul lor național ce nu l'a putut schimba trecerea secolelor, cu fizionomiile lor expresive care reflectau toată curățenia cugetătorilor, nestrucați încă de contactul viților societății, acești bătrâni patriarhali, acești voinici cu căutătura ageră, cu peptul larg, cu brațul de fer, și cu aceste fețe tinere, cu obrajii rumeni, cu plete lungi, cu umbletul ușor, cu mișcările grațioase. O! cât ești de frumoasă Românie! Natura te-a împodobit cu toate darurile sale, gătită ca o mireasă te arăți în toată strălucirea unei eterne tinereți, astfel te văd și te iubesc și astăzi după ce am îmbătrânit".

Winterhalder urmează descriind în culori negre starea economică a țărei datorită celor două flagele "ocupația rusească și Ciuma". "Productele pământului luate de armata străină și plătite cu înjurături, cu blesteme și cu bătaie, grâul cosit verde și dat hrană cailor, vitele luate cu sila și întrebuințate pentru transport, drumurile pe unde trecuse oștirea (rusească) însemnate cu cadavrele vitelor moarte de osteneală, de maltratare și de foame. Locuitorii satelor părăsiseră locuințele lor și fugiseră în pădurile seculare, preferând mai bine a trăi în mijlocul fiarelor și chiar a muri de foame, decât a împărți vetrele lor cu străinul și a espira sub jugul degradator al cotropitorului. Urmarea inevitabilă fu o foame grozavă în țară, calamitatea ajunse în culmea sa și spre a covârși măsura nenorocirilor o boală epidemică, cel mai spăimântător din toate relele – ciuma se declarase și zeciuia fără cruțare, atât armata străină cât și populația țărei".

"Când după o călătorie de opt zile intrai în sfârșit în București, ce priveliște se înfățișa înaintea ochilor mei. Toată atmosfera era încărcată de un fum gros, baligă, gunoi și tot felul de murdărie grămădită în fiecare curte, se aprinsese sub pretext că acest fum necurat, aceste miazme infernale vor curăți aerul și vor goni epidemia". Winterhalder arată că a fost îngrozit de această priveliște și ar fi voit să plece înapoi dar cărăușul cu care venise nu l'a mai așteptat și astfel a fost nevoit să rămâie.

Cel dintâi obiect ce văzu intrând în Capitală fu o căruță cu câini uciși. "Mai toate casele ereau părăsite, toate porțile închise, toate ușile încuiate. În toată Capitala, nu vedea cineva decât uniforme rusești, ofițeri și soldați medici ai spitalelor și funcționari publici. Puținul comerț ce se făcea erea mărginit la trebuințele armatei, și ce comerț, când nimeni nu îndrăsnea a lua cel mai mic lucru din mâna altuia, când banii trebuiau mai întâi să treacă printr'o baie curățitoare de oțet până să intre în mâna vânzătorului, când chiar cerșetorii pe uliți nu primeau milă decât într'o farfurioară cu oțet, când orice scrisoare, orice hârtie, trebuia mai întâi găurită și afumată până să îndrăznească cineva a o lua în mână. File lungi de căruțe învăluite în nori de pulbere, străbăteau necontenit stradele și transportau bolnavi din spital în spital, cari toate erau pline, și bieții bolnavi trebuiau să se plimbe zile întregi până să găsească un adăpost.

Oricine voia, deși nu cunoștea nimic din arta medicală, destul numai să fi știut aplica un cataplasm și a pune lipitori, putea dobândi o funcțiune de doctor într'un spital rusesc, căci medicii mureau ca muștele și nimeni nu mai voia a plăti onoarea de a purta uniforma de doctor al armatei ruseți cu pericolul vieții sale. Dacă priveliștea Capitalei era tristă și posomorâtă ziua, era și mai tristă noaptea, căci atunci se transportau afară din oraș morții și cei vii bănuiți de epidemie spre închidere în taberele de ciumați, de unde puțini se mai întorceau înapoi, căci și cei ce printr'o minune rămâseseră neatinși de ciumă pieriră de foame, de frig, de lipsa tuturor trebuincioaselor. Ce priveliște spăimântătoare, acele care cu boi precedate și urmate de oameni cu torțe aprinse (ciocli) care strigau trecătorilor să fugă căci escortau ciumați".

"Din toate relele lumii, nici unul nu poate fi comparat cu acea epidemie spăimântătoare unde ea domnește, toate legăturile sociale sunt sfășiate, frate se ferește de frate, tatăl de fiul său, mama de copilul ei..."

"Toate stradele afară de podul Mogoșoaei, erau podite cu grinzi puse de-a curmezișul și nefixate, astfel încât la fiecare pas pe timpul ploii, noroi țâșnea din toate părțile și stropea pe nenorocitul pedestru; pe dedesuptul podului, un șanț, ce abia în luna lui Cuptor era uscat și în care legioane de șoareci locuiau într'o desăvârșită libertate. Lângă un palat, un bordei; lângă luxul cel mare, ticăloșia cea mare scârboasă și o necurățenie fără exemplu peste tot locul. Împrejurul orașului și până chiar în mijlocul lui, bălți și locuri băltoase ale căror ape stătătoare umpleau aerul cu miazme și pricinuiau friguri și alte boale".

Winterhalder trece în revistă starea țărei la 1859 sau prezentul cum îl numește el și arată că "cultura pământului a făcut puține înaintări și nici nu putea să facă mai multe deoarece sistemul de arendare pe termen scurt (pe trei ani) nu permitea arendașilor a face nici o îmbunătățire, iar neîntrebuințarea mașinelor în munca câmpului este încă o piedică pentru propășirea agriculturei".

Despre comerț spune că "comerțul și industria sunt încă în copilărie, au fost câteva încercări dar acestea au rămas izolate și prin urmare fără nici un folos general, iar întreprinderile ce n'au izbutit la întâia încercare, au fost părăsite cu descurajare". Să nu-mi zică cineva că avem comercianți foarte avuți, care au starea lor asigurată, că avem alți mulți care sunt pe cale a-și face stare. Că în București, în Iași, în Galați, în Brăila se află comercianți și speculanți cu capitaluri mari, nu va să zică încă că România are un comerț înfloritor. Unde sunt târgurile streine la care se vând productele țării, pe care mări plutesc corăbiile noastre, unde e Banca Națională a Principatelor Unite, unde este creditul nostru?

"Până nu vom avea toate acestea nu ne vom putea numi o națiune comercială. Orașele noastre vor continua a fi un târg pentru mărfurile și productele industriale străine, vom avea comercianți dar nu vom avea comerț".

"Fiindcă la descrierea trecutului am vorbit de Capitala București, precum s'a înfățișat înaintea ochilor mei voi arunca acum o privire repede asupra acestui oraș cum este astăzi. Această comparație ne poate sluji de măsură înaintărilor materiale ce am făcut de atunci".

"Prin întocmirea carantinelor, grozava epidemie de ciumă, care în timpii trecuți erea una din cele mai mari calamități ale țărei, s'a sfârșit cu totul și sunt acum treizeci de ani de când ne vedem feriți de acest flagel îngrozitor".

"În general vedem o îmbunătățire netăgăduită în starea sanitară a Capitalei. Sistema veche a podirei stradelor, care le făcea atât de nesănătoasă, grămădind sub grindinele de lemn tot felul de necurățenii și de mortăciuni, s'a desființat cu totul și astăzi stradele Bucureștilor sunt pavate cu piatră. Departe de mine a face lauda pavajului nostru, care lasă încă foarte mult de dorit și poate rivaliza în prostia sa chiar cu celebrul pavaj al Constantinopolului. Este o faptă, că

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

caretași din Viena fac arcurile și roatele croștilor și calești hotărâte pentru București mult mai solide decât ale celor pentru alte orașe și cu toate acestea cea mai bună trăsură o duce abia doi ani pe pavajul nostru, fără a avea nevoie de reparațiune, însă ori cât de prost este pavajul nostru, tot este mai bun decât podirea de mai înainte; tot este un progres. Unde atunci se întindeau bălți nomoloase, locuite de o mulțime de broaște și de alte animale scârboase, acoperite de trestii, ale căror ape putrede umpleau aerul cu miazme fetide, pricinuitoare de boale, vedem astăzi grădini încântătoare cu boschete umbroase, formate de tot felul de arbori ce în varietatea lor înfățișează cea mai plăcută priveliște, locuite cu cântăreții pădurei ale căror concerte dau un farmec mai mult frumuseței naturei, cu tapete de o iarbă verde cu partere de flori, cu apă limpede".

Winterhalder aduce laude și mulțumiri realizatorului acestor înfrumusețări, grădinarului Mayer în termenii următori: "Puțini din concetățenii mei care astăzi se bucură de frumoasele creații ale lui, își mai aduc aminte de acest om simplu și modest care a trăit numai pentru arta lui și a murit în mijlocul nostru încă tânăr, după ce sfârșise însărcinarea sa. Primească răposatul grădinar Mayer în aceste puține cuvinte, un omagiu de recunoștință atât de bine meritată și dacă toți l'ar fi uitat, să fie cel puțin din Bucureșteni unul care și-a adus aminte de dânsul, care îl binecuvântează și-i păstrează în inimă o eternă recunoștință pentru câte a făcut pentru concetățenii săi".

"Clădirile cele vechi orientale au pierit mai cu totul din Capitală și au făcut loc construcțiilor elegante de un stil modern. Privind cineva strada Mogoșoaia în apropierea teatrului, se crede strămutat într'una din cele dintâi Capitale ale Europei; tot așa este dacă privește acele cartiere pe care incendiul din 1847 le redusese în cenușă, din care se ridicară niște zidiri mărețe. Într'adevăr se mai află încă destule ruine, în destule locuri, chiar în mijlocul orașului ce ne mai aduc aminte de acea catastrofă fatală și ale căror dărămături tăciunate fac un contrast neplăcut cu palatele învecinate; lucrul e atât mai mult de mirare, că chiriile caselor au ajuns la un preț foarte mare.

"Dar cu toate zidirile cele noi, Capitala noastră nu și-a pierdut caracterul său particular. Privită într'o zi de vară din Dealul Mitropoliei, se arată ca o grădină, ca un parc minunat cu o mulțime de case ce se înalță în mijlocul copacilor".

("Gazeta Municipală", nr. 482, anul X, 3 august 1941)

II.

După ce arată care era starea țării la 1829, când a venit în țară, precum și aceea prezentă în anul 1859 când își scrie însemnările sale, trece la viziunea viitorului pe care o descrie în modul următor:

"Zăresc înainte-mi o zidire măreață ca un palat, o mulțime de oameni în mișcare, alergând încoace și încolo, unii ocupați a descărca mărfuri, alții ducând valize, geamantane, alții îmbrăcați în haine de drum, ținând saci de noapte, panere, legături cu tot felul de lucruri de drum. Aceștia se preumblă și după expresia figurei lor, înțeleg că li se cam urăște așteptând. Dar ce sgomot se aude? o fluerătură lungă și pătrunzătoare... o clătinire cadențată ca umbletul unei mori. Sgomotul crește, se apropie: tac, tac, tac, tac, ta ta ta ta fiiiiiii tac, tac, tac, tac! Eacă convoiul locomotivei înainte și în urma ei un lung șir de vagoane. Mă aflu dar la stațiunea vreunui drum de fier, dar în ce țară și în ce parte de loc? Ia să mă uit mai bine: Convoiul a stătut, locomotiva poartă numele de "Milcov". Costumul oamenilor care se dau jos din vagoane, este costumul românesc, sunt, dar în țara mea! pe pământul României. A iacă, la casa mare, la îmbarcader, scris cu litere gigantice "Stațiunea Călugăreni". Da, așa este, iacă râul, iacă devale și crucea de piatră, vechiul monument în memoria glorioasei bătălii a lui Mihai Bravu în contra armiei lui Sinan Pașa, recunosc locul dar ce schimbare, ce prefacere. Aceasta nu este un sat, este un oraș mare. Ce s'au făcut bordeele și casele cele ticăloase? Ce s'a făcut vechiul han atât de murdar, unde se opreau căruțele venind dela București, sau dela Giurgiu? Văd alături cu îmbarcaderul un hotel mare, văd niște case albe, cu ferestre luminoase, acoperite cu olane sau cu tinichea, una mai frumoasă, mai drăgălașe decât cealaltă, văd stradele pavate bine și de o parte și de alta, dealungul lor sădiți niște pomi roditori care dau umbră plăcută și răcoritoare. Casele toate au frontul spre stradă, alături o curte mare și în fund grajdurile, grânăriile, șoproanele și celelalte zidiri trebuincioase economiei rurale iar în dosul caselor grădini bine îngrijite cu pomi, cu legume, cu flori, cu stupi de albine și toate acestea de o curățenie strălucitoare. În timp ce făcui aceste observații, convoiul plecase".

"Împrejurul meu se strânseră câțiva oameni care se uitau la mine cu o curiozitate sfioasă, însfârșit se apropie un sătean bătrân ca și mine și-mi propuse a-l întovărăși până în sat ca să privim hora căci era sărbătoare".

"Merserăm și după o scurtă preumblare, dirijându-ne după sunetul instrumentelor, ajunserăm la un loc înconjurat de copaci unde se făcea hora". Urmează o plastică descriere a mișcărilor grațioase cu care fetele și băeții în haine țărănești jucau hora, dela Călugăreni, apoi continuă: "Plecai cu trenul la București pe înserate și mă văzui în mijlocul unui ocean de lumină atât de strălucitoare ca lumina soarelui. Ce eveniment se serbează astăzi, întrebai pe un călător, că-i iluminat orașul cu atâta strălucire? Nici o serbare, domnule, – îmi răspunse, – dar d-ta de unde vii? Aceasta este obișnuita luminație din toate zilele a orașului cu lumină electrică, care s'a introdus de vreo 10 ani în locul gazului, căci luminează mai bine și costă mai puțin".

"În curtea îmbarcaderului așteptau o mulțime de omnibusuri și trăsuri cu chirie. Mă urcai într'un omnibus și după câteva minute mă coborîi la hotelul Concordiei. Îmi venea greu a crede că mă aflam în București, acest oraș îmi era cu totul necunoscut și aveam nevoe a mă convinge că nu sunt la Paris sau la Londra. Câtă mișcare în toate stradele, ce lux strălucitor la toate magazinele. Ce palat este acesta? Camera deputaților, dar celălalt? Școala Politechnică și cel din față? Muzeul național, școala de medicină, școala militară, școala normală, Observatorul, Liceul, Gimnaziul, Universitatea, Școala artelor frumoase și o mulțime de alte așezăminte publice se înfățișează ochilor mei. Ca să mai răsuflu, apucai spre Dâmbovița, – și tu râulețe, atras în progresul general, ce prefacere: malurile râului regulate, cheiuri la dreapta și la stânga plantate cu alee, câtă frumusețe, câte minuni. Peste putință să descriu toate câte văzui în acea zi, în acea seară".

"Întorcându-mă la hotelul meu, trecui pe lângă o prăvălioară cu un fel de gheretă iluminată și auzii strigând: Edițiune de seară, Românul, Naționalul, Steaua Dunărei 20 bani, Țânțarul trei zeci de bani. Ne mai putând de osteneală, căci pentru un om în vârstă de 80 de ani, umblasem prea mult, îmi căutai așternutul cu hotărârea de a vedea a doua zi cu amănuntul toate câte abea le zărisem în treacăt; adormii îndată".

La deșteptare, Winterhalder spune că tot ce a scris, se

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

va întâmpla şi că viitorul va fi astfel precum îl arată spiritul său, iar pe acei dintre cititori, care nu vor să creadă, îi invită a veni de astăzi (1859) peste treizeci de ani la el, şi dacă atunci starea societăţii va fi altfel, le dă voie a declara de faţă şi în public că spiritul său e un mincinos.

În anul 1846 C.A. Rosetti asociază pe Winterhalder la tipografia sa. Atunci publică el poezia sa "Dâmboviţa", al cărei refren **Dâmboviţă, apă dulce, cine bea nu se mai duce**, este atât de cunoscut. Sunt sigur că puţini ştiu că această poezie care a fost pusă în muzică de I. Wahman, este scrisă de Enric Winterhalder. Fiind puţin cunoscută, o dăm în întregime. Ea a fost tipărită împreună cu alte poezii, sub titlul de "Flori de scaeţi culese pe malul Dâmboviţei":

DÂMBOVIŢA

Sus din munte către vale
Apa dintr'un mic isvor
Care şerpuind prin ţară
Murmură încetişor
Dâmboviţă apă dulce
Cine-o bea nu se mai duce.

Vremea trece, apa curge
Nu mai vine ce a trecut
Dar ăst râu a fost şi este
Şi va fi în veci plăcut
Dâmboviţă apă dulce
Cine-o bea nu se mai duce.

Dâmboviţă apă dulce
Cin-te bea nu se mai duce.
Muza cu cerescul dar
Cine te-a gustat odată
Va să plece în zadar.
Cine-o bea nu se mai duce.

Râuleţe după tine
Faci ca patria să-şi uite
Simt departe mare dor
Un străin şi călător.
Dâmboviţă apă dulce
Cin-te bea nu se mai duce.

Râu, cu unda ta cea dulce
Cu dreptate lăudat
Tu pe matca-ţi nisipoasă
Murmură neîncetat
Dâmboviţă apă dulce
Cin-te bea nu se mai duce.

În această tipografie pe care el o conduse singur dela 1848 când Rosetti a fost expatriat, până în anul 1852, el a urmat a scoate Calendarul popular pe care îl începuse cu C.A. Rosetti în anul 1846.

Tot în această tipografie, a publicat "Triumful Amorului" şi mai multe localizări de pe piesele franceze şi germane care au fost jucate la Teatrul Naţional.

În anul 1859 luna Martie, adunarea electivă în urma unui elogios raport al lui C.A. Rosetti, a acordat împământenirea în aceeaşi şedinţă lui Ion Maiorescu şi Enric Winterhalder.

În anul 1861, E. Winterhalder e numit prin decret domnesc Director în Ministerul de Finanţe şi în această calitate el dă un documentat răspuns lui C.A. Rosetti, care înaintase un memoriu în calitate de Prim Staroste al negustorilor Bucureşteni în chestiunea comerţului ambulant. Mai târziu, E. Winterhalder este înaintat Secretar General al Ministerului de Finanţe, unde prin competinţa şi cunoştinţele sale economice şi financiare, a lăsat urme neperitoare în începuturile de organizare ale acestui Minister.

Începând din anul 1859, E. Winterhalder scrie în **"Românul"** o serie de articole cu caracter economic, în care arată riscurile de care sufere comerţul românesc şi cere a se înfiinţa instituţiuni care să sprijine comerţul şi industria ţării. Între acestea sunt înfiinţarea unui Minister al comerţului, al Băncii Naţionale şi al şcoalelor de comerţ.

În anul 1861, Enric Winterhalder a cerut şi s'a dat o sală la Academia Naţională, pentru a preda un curs de stenografie, iar la 30 Aprilie a aceluiaş an, a ţinut cu elevii examenul de stenograf. La acest examen, Winterhalder a ţinut un discurs care a fost stenografiat şi cetit de elevi fără nici o greşală. Iată o parte din acest discurs.

"Stenografia aplicată limbii române nu este un ce nou şi necunoscut în România. Încă din anul 1848, amicul meu d. Rosetti a dat acasă la dânsul lecţiuni publice şi gratuite de stenografie şi am avut marea plăcere de a cunoaşte pe unul din elevii săi de atunci, care a stăruit şi s'a exersat din când în când până acum". Discursul lui Winterhalder se termină cu mulţumiri Eforiei Instrucţiunei Publice, pentru ospitalitatea dată în sălile Academiei şi elevilor stenografi care i-au procurat plăcerea de a vedea că ideia de a introduce stenografia la noi nu a fost stearpă şi a produs în aşa scurt timp fructele sale.

În numele celor opt absolvenţi stenografi, a vorbit elevul Elie Bozianu, aducând mulţumiri publice veneratului profesor Winterhalder, pentru devotamentul cu care şi-a sacrificat orele ocupaţiunei sale şi în mod gratuit le-a predat arta stenografiei după sistemul francezului Tondeur. Iată numele celor opt absolvenţi ai cursului de stenografie al profesorului E. Winterhalder:

Elie Bozianu, Dimitrie Stoenescu, G. Stelorian, P. Clucerescu, V. Pomărescu, M. Ştefănescu, K. Temelie, Ioan Petrescu.

Enric Winterhalder a murit în vârstă de 80 de ani la Viena, unde se retrăsese de câţiva ani. A murit în luna Mai, a anului 1889.

Plecat din ţara românească, unde petrecuse majoritatea vieţii sale, ajuns în Viena, patria copilăriei lui de mult uitate, Enric Winterhalder s'a dus din viaţă cu o discreţiune, de care numai personalităţi de seama lui sunt în stare să dea dovadă.

A trăit într'o epocă romantică, la rându-i fiind un romantic, un om de muncă, un organizator şi un suflet de poet.

În acea epocă, ţara păşea pe calea sa cea nouă dusă de oameni de felul lui Winterhalder: oameni de suflet şi de muncă.

Aşa s'a pus temelia regatului: cu drag de ţară, cu drag de locurile şi de oamenii ei.

Winterhalder, străin de neam, ne-a iubit din prima clipă. A muncit aci la noi, pentrucă ne-a iubit şi ne-a preţuit.

Aceste rânduri ţintesc să ni-l reamintească celor ce am ştiut ceva de dânsul, sau să-l facă cunoscut celor care n'au auzit până astăzi de el.

Şi pentru unii şi pentru alţii, exemplul lui Enric Winterhalder trebue să constituie un îndreptar.

("Gazeta Municipală, nr. 483, anul X, 10 august 1941)

Pagini îngrijite de
Serviciul Colecţii Patrimoniu. Memorie Comunitară
al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecția de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane București

VIRGILIU, *Bucolicele și Georgicele*
Cu un studiu biografic și cu note de M. Strajanu, Atelierele Grafice I.V. SOCECU, Bucuresci, 1904

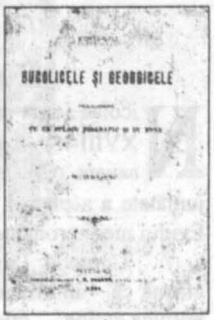

«Numai cetind de aproape Eclogele» – zice Sainte-Beuve în studiul său asupra lui Virgiliu – «putem urmări și ghici schimbările vieții și simțemintelor sale în acești ani; chiar fără să intrăm în cercetarea amănuntelor, ni le înfățișăm cu înlesnire. Un suflet delicat, iubitor de studiu, de priveliștele unei naturi dulci și liniștite, pasionat pentru viața dela țară și pentru musa pastorală a Siciliei, un suflet modest și cumpătat, născut în acea mediocritate domestică, care face toate lucrurile mai simțite și mai scumpe; să vadă răpindu-i-se toate acestea, toată această stăpânire, această pace, într'o zi, prin brutalitatea soldaților învingători! să nu scape decât cu fuga de sabia centurionului trasă asupră-i! Ce fructe ale războaielor civile! Lui Virgiliu îi lăsară o impresiune adâncă și durabilă. Putem zice, că de atunci datează politica sa, morala sa publică și socială, împreunată cu o melancolie firească și positivă, care n'a uitat-o nici odată».

Aristizza ROMANESCU, *30 de ani. Amintiri*
București, Editura Librăriei Socecu & Co., 1904

Am dictat aceste aduceri aminte, silită.
Silită, pentru că intenția care m'a stăpânit mai ales în ultimii ani ai carierei mele, era nu numai să nu las nimic în urma mea, – dar chiar, pe cât s'ar putea, să împiedic și pe cei-l'alți de a-mi fixa numele.
Au intervenit însă câte-va stăruințe, – printre cari două mari, – și am cedat.
... Așa că azi, când le dau în vileag, mă mângâi cu ideea că vor avea un scop:
Pe cei atrași spre teatru de aparențe mincinoase, să-i întoarcă înnapoi, – iar celor pe cari o vocație extra-ordinară i-a îndrumat deja, să le spună ce-i așteaptă.

Jean BART (Eugeniu Botez), *Însemnări și amintiri*
Editura Literară a «Casei Școalelor», 1928

... – Nu pot să mă clasez. Asta-i treaba criticei. Nu am preferință pentru nici una din școli. Îmi plac unii scriitori vechi, după cum îmi plac și unii dintre cei mai moderni. Sunt scriitori pe cari îi admir fără să-mi placă. Sunt alții pe cari nu-i pot gusta, pentru că nu-i înțeleg. Am oroare de confuzie și de scrisul nebulos. Problema frumosului ca și a binelui n'a fost definitiv rezolvită. Noutatea e de sigur o sursă de senzații agreabile, dar nu trebue să se confunde noutatea cu frumusețea. Frumosul nu-i nici noutate, nici obișnuință. Literatura trebue să fie materială și nu metafizică...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărţii

Râmnicul – «capitala tipografilor»

*"Poate că aici, în cele din urmă cute ale Alpilor transilvani, trebuie căutat nu leagănul, ci **Attica** sau **Ile-de-France** (subl.n.) a poporului român".*
(Henri Focillon)

prof. Dumitru LAZĂR

Nicolae Iorga consideră Râmnicul din veacul *„de aur"* – al XVIII-lea – *„capitala tipografilor"* [1], după cum tot marele savant numea şcoala de pictură din Râmnic, din a doua jumătate a aceluiaşi secol, *„cea dintâi şcoală de Belle Arte"* [2] a Evului mediu românesc.

Corneliu Tamaş în *Vechile tiparniţe la Râmnicu-Vâlcea*, afirmă că – în vremea aceea – o carte *„de Râmnic"* devenise *„o noţiune etalon"*, precum *„o marcă de fabricaţie pentru un produs de notorietate şi un prestigiu consacrat"* [3]. Această faimă este datorată faptului că *„timp de peste 120 de ani* [1705 – 1827, n.n.] *tipografia din Râmnicu-Vâlcea a dat la iveală cărţile necesare* [137 de tipărituri, n.n.] *– cărţi care s-au răspândit apoi «peste tot», nu doar în Ţara Românească, ci şi în Transilvania, Banat etc." „S-au tipărit, aici, peste o treime din cărţile realizate în perioada respectivă, în întreaga ţară"* [4].

La nici şase decenii (*„la numai 53 de ani de la prima carte tipărită, la 25 de ani de la tipărirea primei cărţi slavoneşti, la 17 ani de la imprimarea primelor cărţi cu alfabet chirilic, fiind cel mai vechi tipar chirilic cu existenţă neîntreruptă* [5]) de la inventarea minunii tiparului de către Gutenberg, domnitorul Radu cel Mare (1495 – 1508), cel care a fondat centrul episcopal al Râmnnicului, în intenţia de *„a centraliza şi pune sub controlul domniei viaţa bisericească"* (P.P. Panaitescu) [6] se arată preocupat de înzestrarea bisericii cu suficientă carte, în care scop modernizează procesul de multiplicare a acesteia, făcând apel la *„binefacerile"* tiparului. De asemenea, înfiinţează, în tânărul centru episcopal, o şcoală de grămătici, unde sunt pregătiţi tinerii destinaţi monahismului şi preoţiei.

Acad. Virgil Cândea afirmă că: *„Românii au fost, mult timp, singurul popor din Europa de sud-est şi din zona Mediteranei Orientale, care au avut acest nepreţuit meşteşug* [tiparul, n.n.]. *Statutul lor de autonomie politică şi opera lor de solidaritate cu popoarele înrobite din Turcocraţie le-a îngăduit să-şi asocieze la beneficiile tiparului pe slavii de sud şi de est, pe greci, pe arabi şi pe georgieni"* [7].

„Aceste împrejurări conferă românilor un loc aparte în istoria mondială a fenomenului" [8].

Locul unde a fost instalată *prima tipografie* din Ţara Românească şi, în consecinţă, *locul tipăririi primei cărţi cunoscute la noi – **Liturghierul*** – de către Macarie (1508), – este disputat între Târgovişte şi Bistriţa vâlceană [9].

Fondată la sfârşitul secolului al XV-lea, de boierii Craioveşti, Mănăstirea Bistriţa a devenit un important centru de cultură medievală. Aici, exista o şcoală de copişti de cărţi-manuscrise şi de învăţare a scrisului caligrafic, precum exista şi o şcoală care pregătea grămătici pentru răspândirea învăţăturii de carte, mai ales în rândul tinerilor.

În mediul cărturăresc al Bistriţei s-a format viitorul domn Neagoe Basarab, nepotul Craioveştilor (autorul *Învăţăturilor... către fiul său Teodosie*), care capătă *„în tinereţea lui, cunoştinţe de limbă şi literatură"* [10]. Tot aici, *„stătu"*, în toamna anului 1600, *„Mihai fugar"*, care cumpără *„satul Costeştii moşnenesc"* [11] şi-l închină acestui locaş. Aici avea să se transcrie şi să se redacteze *„cel mai vechi act românesc, scris într-o mănăstire"* [12], care datează din anul 1573 (pentru facerea unui iaz la Băbeni-Vâlcea). Acesta este socotit, în ordine cronologică, *al doilea document de limbă română*, după *Scrisoarea lui Neacşu din Câmpulung* (1521).

Luminatul domnitor Matei Basarab, la urcarea sa pe tron, constata că *„în întreaga mea ţară, e foame şi sete, nu însă de pâine şi apă, ci după ... vădită hrană şi adăpare sufletească"* (*Molitvenic*, 1635). Conştient fiind de situaţia în care se afla ţara ameninţată de catolicism, declanşează energiile creatoare ale timpului pentru o *„redeşteptare naţională"*. După ce aduce, mai întâi, o tipografie la Câmpulung, cu sprijinul lui Petru Movilă (fiul domnitorului moldovean), ajuns mitropolit al Kievului, ctitoreşte cetatea cărţii de la Govora, înfiinţând, aici, celebra tipografie domnească. Pentru producerea hârtiei de tipar, înfiinţează pe Valea Oltului, pe lângă Râmnic, *„o moară de hârtie"*. Prima carte tipărită, aici, este *Psaltirea slavonă*, în 1637, în *Predoslovia* căreia cere urmaşilor: *„să purtaţi cu îndârjire acest dar, vreau să zic această tipografie..., căci este o comoară mai scumpă decât toate comorile pământeşti"*, care *„înfrumuseţează sufletele omeneşti"*.

La Govora, funcţionează şi o şcoală pentru deprinderea meşteşugului tipografiei. Aici s-au format meşterii: Procopie, Preda şi Radu Stancovici, Tudor Dumitrievici din Râmnic şi Lupin Dumitrievici din Popeşti-Luncavăţ, cunoscuţi în toată ţara. Învăţatul tipograf Meletie Macedoneanul, cunoscător de *„elineşte şi slavoneşte"*, e numit de Matei Basarab egumen „nastavnic".

Cea mai importantă lucrare realizată la Govora este *Pravila Mică* (*de la Govora*) – 1640, *prima carte de legi tipărită la noi în limba română*, care *„oficializează"* limba pământului în cancelaria domnească şi în biserică. La realizarea acestei lucrări participă cele mai de seamă personalităţi ale timpului: Udrişte Năsturel, cu o poezie la stema ţării, Meletie Macedoneanul şi Ştefan de Ohrida – tipografi –, Mihail Moxa (cel care dăduse la iveală, în 1620, *prima istorie universală cunoscută la noi*, ***Hronograful Ţării Româneşti***), care realizează traducerea după un manuscris slavon. *Pravila de la Govora* a fost imprimată cu un tiraj special destinat pentru Transilvania. După cum menţionează Ştefan Paşca, în *Cel mai vechi Ceaslov românesc* (Bucureşti, 1939), se tipăreşte şi un ***Ceaslov*** *– considerat cea mai veche carte de acest gen tipărită în ţara noastră.*

Vâlcea şi Râmnicul beneficiază, în Evul mediu, de o înflorire a literaturii moral-creştine, graţie existenţei, aici, a sediului Episcopiei Râmnicului, eparhia ortodoxă a întregii Oltenii, veche de 500 de ani. În jurul acesteia se formează, de-a lungul vremii, monahi-cărturari, copişti, tipografi, grămătici, care au transcris sau tipărit în slavonă şi, apoi, în româneşte, cărţile fundamentale de cult, scrierile patristice etc., cărţi care au circulat – în manuscris şi tipărite – nu doar în toată ţara, ci în întreaga lume orto-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

doxă [13]. Râmnicul – oferind condiții deosebite *„pentru meditație, pentru transpunerea în scris a celor mai înalte stări ale spiritului"* – a fost căutat *„de domni cărturari și călători străini"* [14]. Să scrie și să citească știau și negustorii râmniceni *„aflați în prima jumătate a veacului al XVI-lea în comerț cu Sibiul și Brașovul, consemnați în cronica vegisimală și în condica de socoteli a orașului de la poalele Tâmpei"* [15]. Intensificarea politicii de maghiarizare și de catolicizare a românilor transilvăneni generează lărgirea relațiilor românilor de pe versanții Carpaților (comerciale, dar mai ales culturale). Râmnicul se afirmă ca *„centru de cultură și spiritualitate românească"* [16]. În școala de grămătici a Râmnicului s-au format *„cărturari veniți din cele patru zări ale pământului românesc"* [17]. Cel mai reprezentativ produs al școlii râmnicene din această epocă este considerat Vlad Grămăticul, care-și desfășoară activitatea în primii ani ai domniei lui Constantin Brâncoveanu și, alături de alți confrați cărturari, pregătește Râmnicul pentru marile împliniri din vremea lui Antim Ivireanul.

La începutul secolului al XVIII-lea, Antim Ivireanul, devenit episcop de Râmnic, aduce, în 1705, de la Snagov, tipografia care, timp de trei ani, va desfășura o prodigioasă și prestigioasă activitate. Costea Marinoiu precizează că, *„în cursul sec. al XVIII-lea* [în Râmnic, n.n.], *s-au tipărit 90 de cărți* [de titluri, n.n.], *Râmnicul ocupând, astfel, locul II în activitatea editorială"*, după București [18]. Dintre acestea, zece au fost tipărite, numai în trei ani, de Antim Ivireanul, începând cu *Tomul bucuriei* (670 p.) și *Antologhion* (812 p.), în 1705. Episcopul de Râmnic tipărea *„cărți splendide, împodobite cu ornamente baroce, cu steme, versuri heraldice și ilustrații ce le așază între izbânzile însemnate ale tiparului românesc"* [19]. Sub îndrumarea lui Antim, *„episcopia de Râmnic începe să-și asume o misiune pe care o va exercita multă vreme: «punct» de sprijin pentru ortodocșii români din Transilvania, loc al producerii și difuzării (dincolo de Carpați) a cărților atât de necesare"* [20]. Cărțile lui Antim, ca și ale urmașilor săi, ierarhi sau cărturari (Damaschin Voinescu, Inochentie, Climent, Petru Papavici Râmniceanu, Grigorie Socoteanu, Chesarie, Filaret, Grigore și Naum Râmniceanu, Dionisie Eclesiarhul etc.) au avut un rol fundamental în impunerea și în generalizarea limbii române pe întregul teritoriu românesc și în realizarea unității acesteia. Cărturarii de la Râmnic au transpus pe plan iluminist cele mai înaintate idei ale epocii, continuând tradiția istoriografică a marilor cărturari ai veacurilor trecute: Miron Costin, Nicolae Costin, Constantin Cantacuzino-stolnicul, și, mai ales, Dimitrie Cantemir [21].

Cartea românească veche, privită în ansamblu, din perspectiva zilelor noastre se prezenta *„ca o antologie de texte, scrise de o seamă de înțelepți ai lumii antice, reprezentând comentarii asupra operei strălucite"* a unui autor recunoscut: IISUS HRISTOS. Ele s-au numit *Octoih*, *Psaltire*, *Triod*, *Penticostar*, *Apostol*, *Mineie* [22].

Mineiele lui Chesarie și Filaret constituie o adevărată enciclopedie românească a secolului al XVIII-lea. Damaschin dă bisericii cărți în limba poporului (16 la număr) când oamenii nu înțelegeau nimic din slujba ce se efectua, în biserică, în limba slavonă. De aceea, Barbu Theodorescu îl așază *„în postul de «dascăl» adevărat, «de românie», al poporului din întreaga țară, reușind ca, prin limba cărților sale, să fie un antemergător al unirilor de mai târziu și unul din făuritorii limbii literare românești"* [23]. Traduse într-o limbă simplă, accesibilă, armonioasă și tipărite într-un număr mare (unele au cunoscut până la nouă ediții), cărțile lui Damaschin, întocmite *«după gândul și inima»* lui, s-au răspândit *„în toată țara"* (la Abrud, Cluj, Orăștie, Sibiu, Făgăraș, în satele maramureșene, în Moldova și în Banat etc.). Nicolae Iorga identifica, în 1905, peste 308 asemenea cărți râmnicene, numai în Transilvania [24].

Preocuparea lui Inochentie, urmaș al lui Antim și Damaschin, de a tipări cărți *„în limba română și a le răspândi în toate provinciile românești"*, se reține din cuprinsul predosloviilor unora din *„tipăriturile realizate din timpul activităților sale, în scaunul de la Râmnic"* [25]. Gândul său patriotic de a răspândi cartea

Volum din seria *Mineelor*, traduse și publicate între 1776 și 1780, la Râmnicu-Vâlcea, de Chesarie

românească în *„provinciile locuite de «frații noștri»"* se găsește în predoslovia *Triodului* din 1731, *„unde citim următoarele: «I-am tipărit pe limba românească» spre a fi de trebuință și «într-alte părți unde se află patria rumânească»"* [26]. Urmașul la Râmnic al lui Inochentie, Climent, a tipărit 20 de cărți, majoritatea traduse de Damaschin, fiind preocupat *„de răspândirea lor în toate provinciile românești"*. În predoslovia *Evangheliei* din 1746, Climent aduce laude domnului țării pentru a fi sprijinit răspândirea cărților tipărite la Râmnic *«în toate ținuturile ce vorbesc limba românească»* [27].

În timpul lui Chesarie, *„Râmnicul devine o citadelă a gândirii iluministe..., o Mecca a spațiului românesc"* [28].

Chesarie, cărturar iluminist, poliglot, a creat *„epocă"* (N. Iorga) și o adevărată *«Școală râmniceană»* (George Ivașcu), prin ucenicul său direct, Grigore Râmniceanu, ajuns episcop de Argeș, *„prin Ilarion, «viitorul sfetnic al lui Tudor Vladimirescu, prin Dionisie Eclesiarhul și Naum Râmniceanu»"*, considerați, de unii, *„ultimii cronicari"*, în realitate, fiind *„figuri în trăsăturile cărora trecutul se prefăcea, imperceptibil, dar real, în viitor"* [29].

Cărturarii epocii post Chesarie *„aveau să poarte cu cinste peste tot, din Maramureș în Banat, din Oltenia în Moldova, simbolul conștiinței chesariene... Alături de Școala Ardeleană, centrul cultural al Râmnicului a fost unul dintre factorii decisivi în procesul făuririi conștiinței naționale românești"* [30].

Rezultatele deosebite obținute pe tărâmul editării cărților românești îl determină pe domnitorul Nicolae Mavrogheni ca, *„prin hrisovul din 12 aprilie 1757"*, să acorde *„o serie de scutiri tipografiei râmnicene, pentru că «din multele cărți»"*, tipărite aici, *„ia mai multă folosire nu numai neamul românesc și creștinesc, ce locuiește pe pământul țării Domniei mele, ci încă și celălalt... ce să proslăvește în această limbă românească"* [31].

Centrul tipografic de la Râmnic, *«prin întreaga sa activitate»* din veacul al XVIII-lea, *„prin școala de meșteri tipografi pe care i-a format, unii dintre ei desfășurându-și activitatea și în celelalte provincii românești, merită cu prisosință nobilul titlu pe care i l-a dat Nicolae Iorga de «capitală a tipografilor»"* [32].

Tipografii râmniceni erau cunoscuți în toată țara prin *„creațiile"* lor, realizate la Râmnic și în țară: Mihai Râmniceanu, Popa Constantin Râmniceanu, Constantin sin Popa Mihai, Stanciu Tomovici, Dimitrie Râmniceanul, Iordache Stoicovici, Laurentie Ieromonahul, Dimitrie Pandovici. S-au constituit, în timp, adevărate dinastii de tipografi, cum este familia lui Atanasie Popovici care și-a transmis meșteșugul celor patru fii (Ieremia, Mihai, Constantin și Gheorghe), dintre care, Mihai a transmis copiilor săi:

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biserica Episcopală din Râmnicu-Vâlcea

Constantin şi Dimitrie (ambii adăugându-şi patronimicul Mihailovici) greaua meserie de tipograf, iar dintre ei, al doilea, Dimitrie, şi-a învăţat feciorii, Gheorghe şi Nicolae Dimitrievici, taina tiparului, iar aceştia au lucrat, până la vinderea tipografiei (1819), alături de tatăl lor [33].

Cărturarii crescuţi în şcoala râmniceană vor purta cu ei, pe ambele versante ale Carpaţilor, idealurile de dreptate socială şi de unitate naţională, pe care le aveau în suflete, în toată lumea ortodoxă. De aceea, tipărirea cărţilor de la Râmnic, în limba română, a fost privită ostil de autorităţile din Transilvania. Astfel, *„în 1725, oficialităţile austriece iau măsuri împotriva «cărţulii care au ieşit acum de curând din Ţara Românească, din Râmnic şi se chiamă **Învăţătura românească de cele şapte taine**»"* [34]. Subordonarea românilor ortodocşi din Scheii Braşovului episcopiei de Râmnic *„a fost folosită de cărturarii de aici drept o poartă «oficială» pentru sprijinirea luptei fraţilor de peste munţi"* [35]. C. Marinoiu, în finalul lucrării amintite, indică *„aria de răspândire a cărţilor tipărite la Râmnic, în secolul al XVIII-lea"*. Consemnează 1.178 de volume, trimise în 23 de judeţe (pe care le selectează, însă, doar din Transilvania şi Moldova), respectiv, în 290 de localităţi. Relaţii mai strânse s-au înregistrat cu judeţele Caraş-Severin (287 de volume, care au circulat în 41 de localităţi), Braşov (153 de volume, 33 de localităţi), Sibiu (cu 131 de volume, 24 de localităţi), Timiş, Hunedoara, Bacău, Alba, Galaţi, Maramureş etc. [36].

Situaţia însă poate fi mai bună. Spre exemplu, Mureşul se situează undeva, de la mijloc în jos, cu 20 de cărţi (în majoritate, *Penticostarionul*, din 1743, dar şi *Antologhionul* lui Antim Ivireanul, din 1705, şi *Mineiele* lui Chesarie şi Filaret, 1776 – 1880), ajunse în 9 localităţi (*Crăieşti, Grindeni, Ibăneşti, Luduş, Mureşeni, Ocoliş, Râpa de Sus, Sânmărtinul de Câmpie, Zaul de Câmpie*). Elena Mihu, însă, în articolul *Tipărituri râmnicene în judeţul Mureş* [37], arată că, după încetarea activităţii tipografiei româneşti de la Alba-Iulia (1699), *„românilor din Transilvania li s-a luat posibilitatea de a se aproviziona cu cărţile necesare, această sarcină revenind tipografilor din Muntenia şi, în special, tipografiei de Râmnic"* [38]. Drept argument, aduce *„uimitoarea cantitate de carte râmniceană aflată în judeţul Mureş: 180 de exemplare descoperite până acum* [1980, n.n.], *la care se adaugă multe altele care au dispărut de-a lungul timpului"* [39] şi faptul că, *„analizând numărul mare de cărţi româneşti descoperite în judeţul nostru* [Mureş, n.n.], *vom găsi aproape în fiecare localitate cărţi provenind din toate provinciile româneşti, tipografiile râmnicene ocupând un loc de frunte"* [40]. Autoarea dă lista tipăriturilor vâlcene, în ordine cronologică, cu harta circulaţiei acestora în judeţul Mureş, în care, însă, nu cuprinde cărţile râmnicene existente în bibliotecile şi muzeele din judeţul respectiv [41]. În *anexă*, se dă lista acestor tipărituri râmnicene (treizeci de titluri, în 109 exemplare), ajunse în marea majoritate a localităţilor mureşene (respectiv, în 71).

Analizând proveniența celor 262 de cărţi ce se găsesc în cuprinsul lucrării amintite a lui Dorin Teodorescu, se constată că, de la Râmnic, provin 166 exemplare (peste 63%), apărute între 1731 – 1794; de la Bucureşti, 85 de volume, tipărite între 1723 – 1800; de la Buzău – 5 cărţi (apărute între anii 1704 – 1743); de la Iaşi doar una (1764); de la Blaj, 5 – exemplare (situate cronologic între 1776 – 1800). Se observă ponderea covârşitoare a cărţilor tipărite la Râmnic [42].

După Dorin Teodorescu, *„în tot cursul secolului al XVIII-lea au ieşit de sub teascurile tipografiei româneşti 398 de cărţi (dintre care 102 sunt tipărite la Râmnic şi 101 la Bucureşti, 65 la Iaşi şi 60 la Blaj), la care se adaugă 73 de apariţii în tipografii din afara graniţelor româneşti, cum sunt cele din oraşele Moscova, Hamburg, Paris, Londra, Buda, Viena, Frankfurt, Liov, Lemberg, Alep, Ausbach"* [43].

În cartea *Tezaur. Cartea veche românească, 1557 – 1830* a Aureliei Florescu, din tabelul privind *„Preţul cărţilor româneşti vechi în perioada sec. al XVII-lea – XIX-lea"*, dintre cele 125 de exemplare vândute / cumpărate, mai mult de jumătate (şaizeci şi trei) au fost tipărite la Râmnic, cealaltă parte cuprinzând cărţi tipărite la Bucureşti, Iaşi, Mănăstirea Dealu (Dâmboviţa), Târgovişte, Blaj, Buzău, Buda, Sibiu, Neamţ, St. Petersburg, Viena.

Statisticile de mai sus dovedesc că *Râmnicul şi centrele culturale vâlcene au constituit, de-a lungul veacurilor, focare cu o mare forţă de iradiere culturală şi de spiritualitate românească.* Cărţile tipărite la Râmnic, în marea lor majoritate în româneşte, se adresau tuturor românilor şi, de aceea, erau purtate de negustori în toate provinciile şi se găseau în târgurile de pe întregul teritoriu al ţării [44].

Arta tiparului, preluată ca o moştenire sacră, pe linia tradiţiei impuse testamentar de Matei Basarab, în *Predoslovia Psaltirei* de la 1637, şi respectată cu sfinţenie în spiritul *„blestemului"* (rânduit în *„Aşezământul"* testamentar al mănăstirii Antim) al lui Antim Ivireanul, ocrotitorul actual al Râmnicului, ca meşteşugul tiparului să fie transmis şi însuşit din generaţie în generaţie (*„las cu blestem, şi aceasta să aibă datorie: tipograful să înveţe meşteşugul tipografiei unul după altul, pentru ca să nu piară acest meşteşug din ţară, nici să se părăsească meşteşugul cărţilor, pentru folosul ţării..."*), a fost şi este păstrat, şi în prezent, de râmniceni. Astfel, în deceniile de mijloc ale primei jumătăţi a veacului al XX-lea, au funcţionat în Vâlcea 19 tipografii [45].

În *Catalogul cărţii editate în Vâlcea, în perioada 1990 – 2000*, apărut la Editura *Almarom*, Râmnicu-Vâlcea, 2001, sunt înregistrate 31 de edituri, care au produs, în această perioadă, peste 400 de titluri, iar *Catalogul cărţii editate în Vâlcea. Anul 2001*, apărut la aceeaşi editură, în 2002, înregistrează 35 de edituri, cu 523 de titluri publicate, în perioada 1990 – 2001 [46].

Note:

1. Nicolae Iorga, *Tipografia la români* în *Almanahul grafîcei române*, Craiova, 1930, p. 50.

2. *Idem*, *Istoria industriilor la români*, Bucureşti, 1927, p. 73.

3. În vol. *Tipografii şi tipografi la Râmnicu-Vâlcea*, Râmnicu-Vâlcea, 1972.

4. Gheorghe Pârnuţă, Nicolae Andrei, *Istoria cărţii, presei şi tiparului din Oltenia*, 1994, Scrisul Românesc / Editura „Oltenia", p. 90 (al doilea citat constituie nota 2).

5. Tudor Nedelcea, *Civilizaţia cărţii. Incursiune în istoria*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cărții, presei și tiparului, [Editura] Scrisul Românesc, [Craiova], 1996, p. 45.

6. Vezi Gh. Pârnuță și N. Andrei, *op. cit.*, p. 39.

7. Acad. Virgil Cândea, *Prefață la ediția I*, în Ana Andreescu, *Arta cărții. Cartea românească veche 1508 – 1700*, Universul Enciclopedic, București, 2002, p. 5. Contribuția tiparului românesc pentru diverse țări străine poate fi găsită și în Tudor Nedelcea, *lucr. cit.*, pp. 55 – 61.

8. *Ibidem*, *loc. cit.*

9. Vezi Gheorghe Pârnuță, Nicolae Andrei, *Istoria cărții, presei și tiparului din Oltenia*, 1994, Scrisul Românesc / Editura „Oltenia", pp. 40 – 57. Sintetizând părerile celor mai reputați specialiști, autorii, Gh. Pârnuță și N. Andrei, consideră Bistrița olteană ca loc al tipăririi *Liturghierului* lui Macarie, aducând propriile argumente în favoarea acestei ipoteze.

10. N. Iorga, *Istoria bisericii românești*, vol. I, 1908, p. 133.

11. *Ibidem*, p. 317.

12. Costea Marinoiu, *Istoria cărții vâlcene, sec. XVII – XVIII*, Scrisul Românesc, Craiova, 1981, p. 22.

13. Vezi Nicolae Bănică-Ologu, *Veacul de aur al Râmnicului*, Editura Oscar Print, [București], 2000, pp. 15 – 16.

14. *Ibidem*, p. 164.

15. *Ibidem*, p. 157.

16. *Ibidem*, loc. cit.

17. *Ibidem*, p. 158.

18. C. Marinoiu, *270 ani de activitate tipografică la Râmnicu-Vâlcea. Elemente de folclor în manuscrisele și tipăriturile vâlcene din sec. XVII – XVIII*, în „Buridava. Studii și materiale", p. 82.

19. Dan Horia Mazilu, *Introducere în opera lui Antim Ivireanul*, București, Editura Minerva, 1999, p. 25.

20. *Ibidem*, p. 31.

21. Al. Duțu, *Coordonate ale culturii românești în secolul al XVIII-lea*, București, 1968, p. 120.

22. Aurelia Florescu, *Tezaur: Cartea veche românească 1575 – 1830*, Editura Aius, Craiova, 2000, pp. 7 – 8.

23. Gh. Pârnuță și N. Andrei, *op. cit.*, p. 95.

24. *Ibidem*, p. 96.

25. *Ibidem*, p. 99.

26. *Ibidem*, loc. cit.

27. *Ibidem*, pp. 99 – 100.

28. N. Bănică-Ologu: op. cit., p. 189.

29. Gh. Pârnuță, N. Andrei, op. cit., p. 102.

30. N. Bănică-Ologu, op. cit., p. 174.

31. *Ibidem*, p. 191.

32. *Ibidem*, p. 193.

33. Vezi Dorin Teodorescu, *Cartea veche românească de secol XVIII din județul Olt*, Editura Fundației „Universitatea pentru toți", Slatina, 1999, p. 19.

34. N. Bănică-Ologu, *lucr. cit.*, pp. 170 – 171.

35. *Ibidem*, p. 171.

36. Vezi C. Marinoiu, *lucr. cit.*, pp. 115 – 128.

37. Prima parte a articolului a fost publicată în *Valori bibliofile – din patrimoniul cultural național. Valorificare – cercetare*, I, Muzeul Județean Vâlcea, Râmnicu-Vâlcea, 1980, pp. 83 – 86; a doua parte, publicată în culegerea „Buridava: Studii și materiale", nr. 4, Muzeul Județean Vâlcea, Râmnicu-Vâlcea, 1982, pp. 115 – 118.

38. Elena Mihu, în *Valori bibliofile...*, p. 83.

39. *Loc. cit.*

40. *Ibidem*, p. 84.

41. Elena Mihu, în „Buridava...", pp. 117 – 118.

42. D. Teodorescu, *lucr. cit.*, p. 128.

43. *Ibidem*, p. 166.

Biserica din Olănești (Vâlcea)

44. Vezi N. Bănică-Ologu, *op. cit.*, cap. IV: *Circulația cărții râmnicene*, pp. 207 – 305. Autorul, aici, pentru reconstituirea *„imaginii fidele a rolului jucat de cartea tipărită* (și ajunsă, n.n.) *în întreg spațiul românesc"*, propune, în finalul capitolului, *„o listă exhaustivă a localităților în care am identificat cărți râmnicene"*, tipărite numai în veacul al XVIII-lea. Din cele 23 de titluri, răspândite în 3.050 de localități, cele mai multe au cunoscut mai multe ediții: *Antologhionul* (găsit în 304 localități), *Molitvenicul* (păstrat în 107 localități), *Octoihul* (cu răspândire în 203 localități), *Psaltirea* (descoperită în 41 de localități), *Ceaslovul* (prezent în 37 de localități) au apărut în 7 ediții în *„veacul de aur"* – al XVIII-lea; *Liturghierul* (găsit în 90 de localități), *Catavasierul* (în 22 de localități) s-au tipărit în 6 ediții; *Evanghelia* (păstrată în 208 localități), *Triodul* (în 329 de localități), *Apostolul* (în 4 localități) au fost editate de 4 ori; *Cazania* (găsită în 191 de localități), *Penticostarul* (în 388 de localități) au fost editate de 3 ori și, în sfârșit, *Acatistul* (cu 4 exemplare păstrate în tot atâtea localități) a apărut în 2 ediții, *Mineele*, începând cu *Mineiul pe luna octombrie* (1776) și terminând cu cel pe *luna septembrie* (1780) s-au găsit în 944 de localități. Au mai fost tipărite *într-o singură ediție*: *Învățătură pre scurt pentru taina pocăinței* (1705, găsită la Putna), *Carte osebită Sf. Grigorie Decapolitul* (1753, păstrată la Mănăstirea Cernica, Ilfov), *Pravila de rugăciune a Sfinților Sârbești* (1761, păstrată la Arad și Gătaia-Timiș), *Slujba Sf. Nicodim* (1767, descoperită la Galați), *Pilde filosofești* (1783, păstrată la Piatra Neamț și Scheii Brașovului), Atanasie cel Mare, *Sinopsis* (1783, în 9 localități din Hunedoara, Cluj, Orhei, Neamț, Iași, Arad, Gorj), Teodor Studitul, *Cuvinte* (1784, în 18 localități), Doroteiu, *Cuvinte* (1784, carte găsită în șase localități din: Arad, Botoșani, Vaslui, Gorj, Brașov, Argeș) și Ienăchiță Văcărescu, *Gramatica românească* (1787, păstrată în 5 localități din Dolj, Cahul, Neamț, Sibiu, Prahova). Trebuie menționat că aceste cărți (cele 23 de titluri, enumerate mai sus) au circulat nu numai într-o țară (includem aici tot spațiul românesc – deci și Basarabia, Cernăuți, Maramureșul istoric), ci și dincolo, în lumea ortodoxă a Bulgariei, Iugoslaviei (începând chiar cu *Antologhionul* lui Antim Ivireanul din 1705 – anul înființării tipografiei la Râmnic), Ucraina, Macedonia și chiar într-o țară catolică precum Ungaria (la Budapesta: *Liturghierul* din 1733).

45. Cf. Gh. Pârnuță și N. Andrei, *op. cit.*, pp. 381 – 386.

46. Cele două *cataloage* au fost îngrijite de Dumitru Lazăr și Marin Bulugea, respectiv de D. Lazăr și Marinela Creangă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Foto: Tibor Orban Dumitrescu

Universul mirabil al graficii

Graficianul Mircea Dumitrescu

Întotdeauna – o viață de om am fost profesor credincios principiilor și elanurilor educative – am considerat că suntem datori – mai ales tinerii! – să cunoaștem personalitățile cu care sfânta întâmplare a hotărât să fim contemporani. Măcar să le vedem și să le ținem minte chipul, înfățișarea, dacă în universul lor mirabil de preocupări și creație n-am izbutit decât în parte să pătrundem. Nichita Stănescu, poet sensibil și adept superior al acestei idei-datorie (veche de când e lumea!), atent la solemna "rotație" a generațiilor, mai subtilă și mai impresionantă decât alternanța celor patru anotimpuri, nota uimit și încântat: "Arghezi l-a văzut pe Eminescu, eu l-am văzut pe Arghezi..."

Cunoașterea și recunoașterea sunt procese complexe și datorii de onoare, atât ale indivizilor (contemporani), cât și, mai ales, ale organismelor sociale (statale!) care trebuie să mențină mereu aprins "focul sacru". Nu cred să fi existat nici un cetățean român care să nu fi aprobat, din toată inima, sărbătorirea sculptorului-maestru Ion Irimescu, la cel mai înalt nivel în plan național, cu ocazia împlinirii unui secol de viață și activitate artistică creatoare. Din nefericire, exclamația poetului latin Vergiliu "Eheu! fugaces... labuntur anni" (Vai! cum se scurg anii trecători) exprimă o realitate dură, de neînvins, care continuă să reteze numeroase aripi și să curme tot atâtea zboruri. Mai puțin datoria cunoașterii-recunoașterii care, indiferent de avataruri și de vremi, trebuie să trăiască, să crească și să înflorească (vivat, crescat, floreat – după urarea latină!).

Cu graficianul și profesorul universitar Mircea Dumitrescu (născut în 3 iulie 1941, în Căscioarele, jud. Călărași) mă întâlnesc și ne salutăm des. Sediul Universității Naționale de Arte din București și Atelierul între care își rostuiește și-și cumpănește viața sunt foarte aproape de locuința mea. Știam destule lucruri despre domnia sa, chiar dacă, din 1973 – de treizeci de ani! –, nu și-a mai organizat nici o expoziție personală în București. Imperfectul *știam* (acțiune trecută dar neterminată în momentul la care se referă vorbitorii), chiar dacă-i cunoaștem, în mare, activitatea în sfera graficii de carte și participarea cu expoziții personale (Halle, Rostock, Dresda, Lemberg, Budapesta) și de grup pe numeroase meridiane ale Terrei, exprima adevărul adevărat până la recenta mea vizită în atelierul "de sub stele" al maestrului (un pod al unei vechi clădiri de școală, ale cărui plafoane nu mai prezentau siguranță, ingenios restructurat și amenajat în studio de creație, loc de odihnă, spații expoziționale și de depozitare. Și, mai ales, oază de liniște, de izolare și de adâncă și productivă adâncire în sine). Cele câteva ore petrecute împreună "intensiv" (maestrul își pregătește o reprezentativă expoziție personală, capabilă să înnobileze vastele saloane ale Galeriei de Artă "Constantin Brâncuși" din sediul Parlamentului, Camera Deputaților). Multe dintre exponate mi-au fost amplu prezentate de artist, iar posibilitatea de a le admira și studia cu atenție s-a constituit într-o impresionantă revelație a universului de creație (și proiecte surprinzătoare și de rară originalitate) a maestrului. Imperfectul *știam* se retrage cu sfială din fața prezentului *știu*, chiar dacă acest știu se constituie doar într-un început, într-o deschidere care necesită "multă zăbavă" în planul cunoașterii. Mircea Dumitrescu, absolvent al Institutului de Arte Plastice "N. Grigorescu", promoția 1965, este, în primul rând, un grafician cu statut de Primus inter pares (Primul printre egali), în toate compartimentele acestei arte, cu accent pe gravură (lemn și metal).

În grafica de carte, Mircea Dumitrescu este autorul a câtorva mii de coperte și a unui mare număr de volume ilustrate. Din 1969 (Krakovia – premiul pentru grafică, 1969) și până în 2003 (Premiul pentru frumusețea construcției de carte la Salonul Internațional de Carte Leipzig) a obținut nouă premii (din care cinci internaționale) și, pentru fructuoasa-i activitate creatoare, a fost onorat, în 2003, de președintele României cu Ordinul pentru Merit în Grad de Cavaler. Ce păcat, că-n zilele noastre patronii (managerii) numeroaselor edituri au renunțat la concursul graficienilor și nu-și mai ilustrează volumele scoase pe piață!

În plan didactic, conferențiarul universitar și secretarul științific al Facultății de Arte din 1990 ajunge profesor universitar, șef de catedră și membru al Senatului și al Consiliului Profesoral al Facultății de Arte Plastice din cadrul Universității Naționale de Arte din București.

Artist prin excelență reflexiv, aplecat – vorba lui Blaga – peste întrebările lumii, Mircea Dumitrescu, înzestrat cu o fantezie fabuloasă cu izvoare veșnic vii, stăpân deplin pe toate mijloacele artei sale (în grafică, artistul face singur absolut totul!) și "robace", adică truditor conștient de dimineață și până noaptea târziu, este autorul unui număr imens de compoziții realizate, de regulă, în cicluri. I-am admirat o bună parte din șirul de compoziții ce vor putea fi admirate de iubitorii de frumos în viitoarea expoziție a maestrului. Recviem pentru un coleg (triptic); Tunelul oranj sau filocalia (cinci lucrări); Încercare de înșurubare în real (dedicat istoricului și criticului de artă E. Schileru, care i-a fost profesor și prieten); Mitul bucuriei de a trăi (cinci piese); Sămânța și moartea (trei compoziții) sunt câteva dintre ciclurile în care inspirația, temele cu vădită încărcătură filozofică și simbolică și execuția plastică se-ntâlnesc în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

corespondențe unice. Fiecare compoziție, cele mai multe în albnegru (dar și colorate) se constituie într-o operă de artă în sine, deși, după studierea întregului ciclu, rolul ei de parte într-un întreg, mai precis într-o viziune, poate fi relativ ușor identificat. Și ansamblul, și părțile – atât la prima privire, cât și la finele unei atente analize – satisfac cele mai înalte exigențe estetice ale privitorului. Ochii sunt încântați și sufletul îmbogățit. Motivul mâinii (magistral prezent în poezia stăpânului de la Mărțișor – Tudor Arghezi), al ușii, al personajului răzbunător (sunt atâtea rele ce se cuvin răzbunate!) și motivul autoportretului (într-o lume care cade, se scufundă) din Ciclul "Încercare de înșurubare", integrare într-un alt univers existențial, se-ngână și-și răspund ca-n sonetul *Corespondențe* de Ch. Baudelaire. Și, pentru că nici toate cuvintele din lume nu pot surprinde mirajul artei, pulsânde în compozițiile domniei sale, îi invit, încă o dată, pe potențialii mei cititori să-i vadă neapărat viitoarea expoziție, cert act de cultură.

Grafician "nepereche" (epitetul îi aparține lui G. Călinescu și a fost atribuit lui Eminescu!) este Mircea Dumitrescu în materie de carte realizată în viziune proprie și cu exigențe de instrument de artă. Un număr de poezii (vezi poeziile dedicate graficianului de Nichita Stănescu) și un număr de ilustrații (gravuri) sau o lucrare în proză (vezi *Un fluture alb cu sânge pe aripi* de Dinu Săraru), recristalizată, în strânsă concordanță cu textul, într-o suită de compoziții grafice sunt adunate și legate în niște coperte din lemn, ingenios gândite și realizate.

Principul sincronismului – manifest în dorința românilor de a ști ce se petrece în celelalte culturi – este strălucit realizat de ediția bibliofilă în care au fost înmănuncheate cele mai valoroase traduceri în limba română ale poemului *Corbul* de E.A. Poe. În aceeași categorie poate fi integrat volumul Lamartine – *Poezii*, ediție bibliofilă și bilingvă în traducerea lui I.H. Rădulescu.

Mi-a fost dat să răsfoiesc volumele (în maximum 25 de exemplare): *Anatolida* de I.H. Rădulescu; Emil Botta – poezii; Nichita Stănescu – poezii; Dinu Flămând – poezii; Horia Bădescu – poezii; Virgil Mazilescu – poezii; ediții bilingve: română-franceză.

Am fost de-a dreptul copleșit de Albumul bibliofil *150 de ani de la aprinderea luminii în Teatrul cel Mare* și de Albumul – semn de înaltă cinstire a ideii de moarte și eroism – *In memoriam*, dedicat soldaților germani căzuți în timpul celor două războaie mondiale pe sol românesc și îngropați, cu cinstire creștină, în cimitirul "Pro Patria" din București, cu pomenirea celorlalte cimitire din țară. De menționat, spre deosebire de alte țări, în România n-a fost distrus nici unul dintre cimitirele soldaților străini, deci nici germani, ideea de "dușman" n-a putut învinge (la români) cultul morții.

Ideile și proiectele de carte ale maestrului Mircea Dumitrescu (și ale grupelor sale de studenți), care a răspuns, ani în șir, de ținuta grafică a revistelor: "Contemporanul", "Cuvântul", "Luceafărul", "Memoria", "Drepturile omului", cumulând și funcția de director artistic al editurilor ALL, sunt atât de numeroase și variate tematic, încât, spre a fi cuprinse și comentate, ar fi nevoie de un substanțial volum. Să ne mulțumim, deocamdată, cu menționarea realizărilor și intențiilor răsplătite cu Medalia "Mihai Eminescu" 150 de ani, cu Medalia comemorativă "Ion Heliade Rădulescu" și cu Premiul Național pentru Construcția Cărții al Ministerului Culturii și Cultelor, toate acordate în 2003.

În Curriculum vitae este menționată expoziția personală de sculptură – Budapesta, 1999. Deci, maestrul Mircea Dumitrescu se simte acasă și-n acest spațiu al artelor vizuale, chiar

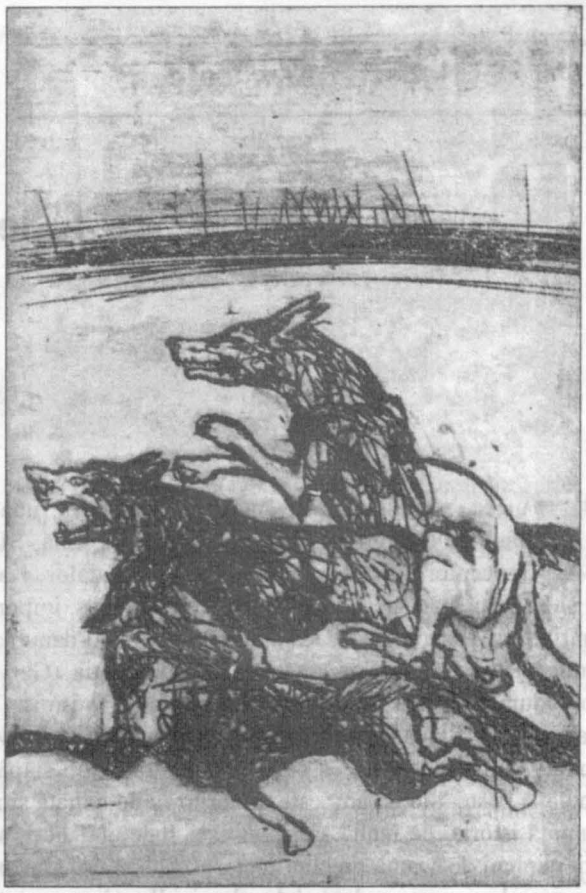

Ilustrație din ediția bibliofilă
Ion Heliade Rădulescu și Victor Hugo traduc
***MAZEPPA de Lord Byron*,**
Editura Biblioteca Bucureștilor, 2002

dacă domnia sa preferă sintagma "construcții grafice". Fără să intru în dispute și controverse – sculptura este prea tare ca să accepte alte denumiri, fie ele și variațiuni pe aceeași temă! – precizez c-am admirat o serie de compoziții în lemn și-n ghips, pregătite pentru a fi turnate în bronz. Puterea de sugerare, golurile și plinurile, luminile și umbrele (fără estomparea realității în forme clasice-tradiționale) își spun cuvântul în sculptura domniei sale. Tema mitologică a minotaurului (lipsit de răutate, mai mult victimă a destinului) este dezvoltată (numai cu însemnele specifice omului, așadar lipsite de atributele specifice taurului!) în mai multe lucrări. De asemenea, artistul a realizat și grupat în varii forme sugestive metafore din lumea animalieră, cu înțelesuri poetice și metafizice. Să fie vorba numai de dorința de a demonstra că poate și nu de chemarea vocației?! Credința mea este că maestrul Mircea Dumitrescu se poate manifesta superior și-n universul sculpturii. Dependența de comenzi (rare și greu de câștigat), costul ridicat al materialelor și volumul mare de muncă îl determină să stăruiască pe tărâmurile graficii în care prestigiul domniei sale este demult consolidat și unanim recunoscut. Atât până la viitoarea expoziție personală a maestrului.

Augustin MACARIE

(Preluat din "Dimineața", 23 iulie 2003)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scrisoare din... Tulcea

Biblioteca Județeană "Panait Cerna"

prof. Doina Lelia POSTOLACHE
Director

Tulcea, pământ binecuvântat de Dumnezeu, udat de sângele mărturisitorilor de credință creștină, Sfinții mucenici Epictet și Astion, Zoticos, Attalos, Kamasis și Philippos, Tulcea – vechea cetate Aegyssus, important centru de civilizație geto-dacă din spațiul carpato-danubiano-pontic, Tulcea vestitelor cetăți antice Dinogeția (Garvăn), Noviodunum (Isaccea), Arrubium (Măcin), Troesmis (Turcoaia), Ibida (Slava Rusă), Hamangia (Baia), Salsovia (Mahmudia), Tulcea lui Mircea cel Bătrân intrată sub stăpânire otomană peste 400 de ani, este un teritoriu de bogată și zbuciumată istorie, de înaltă spiritualitate. Județul Tulcea a dat țării oameni de seamă precum pictorul Alexandru Ciucurencu – membru corespondent al Academiei Române, sculptorul Ion Jalea – membru al Academiei Române, poetul Panait Cerna, poetul și prozatorul Traian Coșovei, geograful Constantin Brătescu, violonistul și compozitorul George Georgescu, graficianul Constantin Găvenea, preotul și teologul Calciu Dumitreasa, matematicianul Grigore Moisil – membru al Academiei Române, geograful Gheorghe Munteanu-Murgoci – membru al Academiei Române, filologul și arheologul Oreste Tafrali, compozitorul, folcloristul și muzicologul Ludovic Paceag, pictorul Stavru Tarasov și numeroși alți scriitori, artiști plastici, istorici, matematicieni, arhitecți, universitari.

În orașul de pe malul Dunării, pe str. Isaccei nr. 20, lângă Aleea personalităților, funcționează din anul 1984 noua clădire a Bibliotecii Județene, spațiu generos pentru o bibliotecă de interes județean, desfășurat pe o suprafață de 3.500 mp, cu două etaje, scară și grădină interioară, ascensor carte. Biblioteca își desfășoară activitatea pe baza legislației în vigoare, elaborează și actualizează Regulamentul de organizare și funcționare, Regulamentul utilizatorilor, Regulamentul de ordine interioară, Strategia de dezvoltare și modernizare pe termen mediu și lung, Strategia informatizării. Din anul 1997 funcționează sub autoritatea Consiliului Județean. Este denumită "Panait Cerna" din 29 mai 1992.

Program de funcționare pentru public – Luni – Vineri: 9,00 – 19,00 (vara, până la ora 20,00).

În prezent, biblioteca deține peste 310.000 unități biblioteconomice, din care aprox. 305.000 cărți și periodice, 7.600 documente audiovizuale (casete audio, discuri, filme documentare, mari ecranizări, compact-discuri), peste 150 documente electronice – CD-ROM-uri în limbile engleză și română (enciclopedii, geografie, istorie, artă, religie etc.), peste 6.000 de fotografii digitizate executate la toate

locașurile de cult din județul Tulcea, plachete metalice executate la Monetăria Statului cu chipurile a patru din personalitățile locale (Panait Cerna, Jean Bart, Gheorghe Munteanu-Murgoci și Constantin Găvenea – colecție care va fi îmbogățită), cărți poștale ilustrate, alte documente. În anul 2002, fondul de publicații s-a îmbogățit cu o valoroasă donație de carte provenită din Spania, constituită în Fondul Traian Popescu, cuprinzând cărți, reviste, numeroase manuscrise și corespondență în limba română și spaniolă, vignete filatelice.

Structura organizatorică a instituției a suportat modificări esențiale după 1990, în consens cu schimbările sociale intervenite și cu interesele și nevoile diversificate ale utilizatorilor.

Secții, servicii și facilități

• Sala cataloagelor cu Punctul de înscriere pentru utilizatori, situată în foaier; acces la baza de date a instituției pe o stație de lucru (OPAC).

• Completarea colecțiilor. Evidență. Prelucrare – asigură achiziția, evidența publicațiilor intrate, descrierea în sistem automatizat a acestora, repartizarea pe secții.

• Secția de carte în limbi străine (Sală de lectură) – înființată în anul 1990, deține 17.739 publicații în limbile franceză, engleză, germană, italiană, spaniolă, maghiară, latină, publicații bilingve; acces la CD-ROM-uri, audiții și vizionări, animație culturală specifică pentru grupuri organizate; secția deține periodice în limbi străine, achiziționate pe bază de abonament începând din anul 1995, la revistele "Science et vie" și "Les Cahiers de Science et Vie", revistele de specialitate "Lectures" (Belgia) și "Bulletin des bibliothèques de France", "Magazine littéraire", "Newsweek".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cartea de referință este bogat reprezentată de enciclopediile *Universalis* (30 vol.), *Britannica* (34 vol.), *Axis* (18 vol.), *Tout l'Univers* (14 vol.), *Great Books* (58 vol.), *Je découvre* (18 vol.), *Young Childrens Britannica* (16 vol.), *Art & RMF* (15 vol.), *La Bible* (12 vol.), *Enciclopedia Cousteau* (10 vol.), *Enciclopedia dello spettacolo* (11 vol.), revista "L'illustration" (6 vol., 1929 – 1932), *Visuel Art* (10 vol.), *Histoire des Saints* (11 vol.), *Les grands maîtres de la peinture* (6 vol.), *Histoire de France* (11 vol., incompletă, publicată la Paris între anii 1757 – 1781, cea mai veche carte pe care o deținem); secția a beneficiat, de-a lungul anilor, de donații importante de carte de la British Council, Figeac, La Rochelle, Rodez, revistele "Lectures" și "Le carnet et les instants" din Belgia, pe care le primim fără întrerupere din 1995; 20 locuri de lectură.

• Secția de împrumut carte pentru adulți – 152.746 volume cu acces liber la raft și două depozite.

• Secția de împrumut carte pentru copii – 37.500 volume cu acces liber la raft.

• Sala de lectură pentru adulți – 78.220 volume, din care 12.503 periodice în depozit, colecția specială de carte cu autograf și dedicații, plachete, cărți poștale ilustrate, fond documentar; organizează și ține evidența Depozitului Legal de publicații; acces la programul LexExpert; 60 locuri de lectură.

• Sala de lectură copii – un fond de 17.813 publicații; 50 locuri de lectură.

• Ludoteca – deține aprox. 3.500 cărți și jocuri; organizează animație culturală activă cu preșcolarii și școlarii mici, fie la sediul bibliotecii, fie la sediul grădinițelor din municipiu și județ.

• Secția pentru cultură și educație muzicală – un fond de 5.845 casete audio, video, discuri literare, compact-discuri, CD-ROM-uri; asigură permanent audiții și vizionări individuale și în grup organizat și activități de cunoaștere a vieții și creației marilor compozitori români și străini prin prezentări de carte, bibliografii de recomandare, expoziții de documente audiovizuale, cărți și fotodocumente; 50 fotolii.

• Secția pentru nevăzători – înființată în 1998, deține 682 publicații în braille și casete audio achiziționate de la Asociația Nevăzătorilor din România – București; deține abonament la revista "Litera noastră" a nevăzătorilor, în braille și în scris obișnuit; colaborează cu filiala Constanța a Asociației, care desfășoară anual consfătuirile cu nevăzătorii din județ la sediul Bibliotecii Județene; deservește la domiciliu nevăzătorii din municipiu și județ care dețin casetofon.

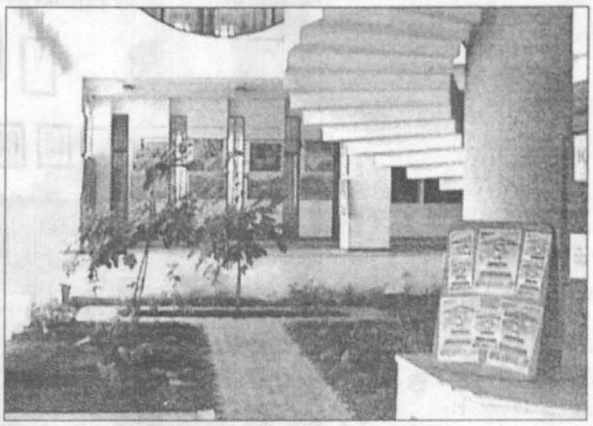

• Bibliobuzul, filială mobilă a Bibliotecii Județene, cu statut de secție de împrumut, asigură împrumutul de carte la domiciliu și programe de animație culturală în școlile județului. Planul de vizite anual cuprinde câte 3 – 5 localități cu populație școlară numeroasă, deplasările fiind efectuate la intervale de 2 săptămâni. Din anul 2002 asigură servicii și Centrelor de plasament din municipiu și județ ale Direcției Județene pentru Protecția Copilului.

Bibliobuzul a fost donat Bibliotecii Județene la sfârșitul anului 1999 de Biblioteca departamentală din Rodez-Aveyron (Franța), pe baza proiectului întocmit de Biblioteca Județeană în 1996, în cadrul relațiilor de colaborare Tulcea – Aveyron, statuate de Consiliul Județean Tulcea și Consiliul General Aveyron prin Agenția Județeană de Dezvoltare, respectiv Asociația de cooperare Aveyron – Tulcea. Este o mașină Renault 797, 8 tone încărcat, dotat cu rafturi metalice speciale și cu o capacitate de 3.000 de publicații.

• Sectorul Animație culturală – deservește municipiul și județul pe baza Calendarului anual al evenimentelor culturale. Colaborează cu Ludoteca, Secția pentru cultură și educație muzicală și Secția de carte în limbi străine, în cadrul cărora se organizează cele mai multe manifestări cu cartea și mijloacele audiovizuale și electronice, cu grupurile organizate din școli și licee sau cu public de alte categorii socio-profesionale. Sectorul conlucrează prioritar cu instituțiile de învățământ și organizează săptămânal prezentări de carte și vizionări pentru deținuți, la sediul Penitenciarului, în cadrul protocolului încheiat din anul 2001, actualizat anual.

• Serviciul de documentare europeană – asigură informații și referințe privind instituțiile UE, integrarea europeană, politici comunitare; primește și difuzează informații cuprinse în documentele Centrului de Informare al Delegației Comisiei Europene.

• Centrul metodic și de informare comunitară – înființat în anul 1997; întocmește bibliografia locală, bibliografii la cerere și de recomandare, liste bibliografice, fișierul *Bibliologie și știința informării*, efectuează cercetări bibliografice și documentare referitoare la personalități, etnii și locașuri de cult, de interes pentru comunitatea tulceană, națională și internațională. Sunt în lucru *Monografia Bibliotecii Județene*, *Istoria și tradiția lecturii publice în județul Tulcea*, *Dicționarul bibliotecarilor comunali și orășenești*, baza de date *InfoEthnos* referitoare la comunitățile etnice locale, programul automatizat de înmagazinare a datelor despre biblioteci comunale și orășenești (istoric, statistici, grafice, bibliotecarii responsabili, mobilier, echipamente,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

colecții, organizare, utilizatori etc.). În curs de finalizare este *Monografia locașurilor de cult din județul Tulcea*. Furnizează informații și fotografii în pagina web a Arhiepiscopiei Tomisului, referitoare la locașuri de cult și evenimente din viața religioasă a județului Tulcea, în baza cooperării instituite între Biblioteca Județeană și Arhiepiscopia Tomisului, Protoieriile Tulcea și Babadag.

• Serviciul metodic asigură asistență metodologică la cele 43 de biblioteci comunale și 4 biblioteci orășenești (Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina), întocmește materiale metodice, pregătește consfătuirile anuale cu bibliotecarii din județ, centralizează și întocmește situațiile statistice anuale, inițiază evenimente culturale în colaborare cu bibliotecile din județ și sprijină bibliotecile în organizarea unor evenimente organizate în cooperare cu școala, desfășoară activitate la Bibliobuz, culege și înmagazinează în baza de date informații privind istoricul bibliotecilor publice din județ; începând din anul 2003 execută filmări de 15 min. la bibliotecile din teritoriu, pentru difuzarea lor publicului din municipiu prin intermediul studiourilor locale de televiziune.

• Cabinetul de informatizare, înființat în anul 1997, coordonează, prin analistul-programator și operator, rețeaua compusă din 20 de calculatoare (soft TINLIB, soft de rețea Linux), operațiunile de scanare text și imagini, tehnoredactare, listare permise și pagini LexExpert, transfer de informații pe dischetă sau CD, întocmește materiale publicitare folosite în cadrul animației culturale, statistici, grafice, dinamica actului lecturii publice. Sala de lectură copii efectuează împrumutul în sistem automatizat.

• Atelierul de legătorie asigură legarea periodicelor și recondiționarea cărților din colecțiile Bibliotecii Județene.

Este în curs de amenajare "Camera memorială Valentin Șerbu" și sunt în lucru pagina web a instituției, CD-ROM-ul *Personalia*, CD-ROM-ul *InfoEthnos*, CD-ROM-ul *Valori artistice în locașurile de cult ale județului Tulcea*, programul automatizat *Biblioteci comunale și orășenești* și programul automatizat *Managementul resurselor umane în bibliotecă*.

Începând cu anul 2002 sunt premiați cei mai activi utilizatori ai bibliotecii, pe grupe de vârstă.

Publică periodic, din 1997, buletinul de informare și cultură "Lectura publică". Lucrări tipărite până în prezent: *Cartea cu autograf și dedicație*, *Personalia – dicționar bio-bibliografic*, *Personalia – Index de nume*.

În anul 2001, Biblioteca Județeană a întocmit și câștigat proiectul euroart – Fondul Cultural pentru România (Programul UE/ Phare Dimensiunea Culturală a Democrației – Ministerul Culturii, Consiliul Britanic, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile), intitulat *Centrul de Informare și Coordonare pentru Minorități*, desfășurat în 9 localități ale județului, timp de șase luni, care a avut ca obiective principale exploatarea canalului mobil de informare – Bibliobuzul – ca mijloc inovator de îmbunătățire a serviciilor informaționale și culturale, constituirea unui circuit informațional fluent orientat spre comunitățile multiculturale defavorizate geografic și sociocultural, promovarea serviciilor informaționale ca mijloc de cooperare interetnică și instituțională. Pentru implementarea acestui proiect, Biblioteca Județeană a primit din partea Asociației Naționale a Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România premiul "Biblioteca publică în slujba comunității".

Perfecționarea profesională a personalului de specialitate a inclus de-a lungul anilor participarea unor bibliotecari la burse de studiu, vizite de informare și documentare, stagii de instruire, schimburi de experiență, consfătuiri, atât în țară cât și în străinătate (Belgia, Franța, Danemarca și Republica Moldova). Biblioteca a sprijinit constituirea și îmbogățirea colecțiilor de carte românească la Anenii Noi și are în pregătire o donație de carte pentru bibliotecile din Odessa și Cahul.

Bibliotecarii din Biblioteca Județeană și din bibliotecile publice ale județului sunt membri ai Asociației profesionale naționale – filiala Tulcea.

Instituția este deschisă oricărei colaborări și a conlucrat și conlucrează cu Inspectoratul Școlar Județean, Penitenciarul Tulcea, Direcția Județeană pentru Protecția Copilului, Institutele străine din București, ambasade, consulate, organizații nonguvernamentale, Centrul de resurse pentru ONG-uri, Arhivele Naționale ale Statului – Filiala Tulcea etc.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

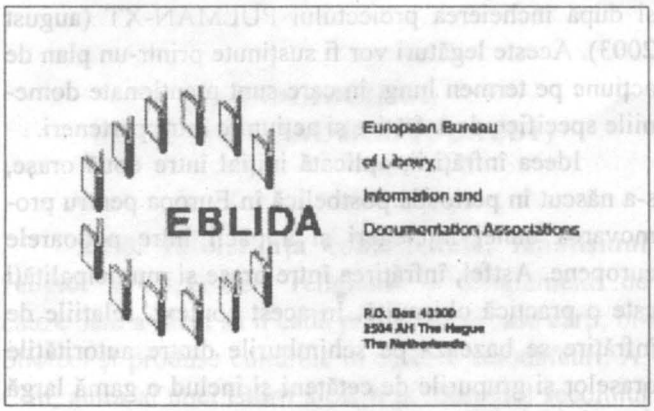

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Iniţiative

Declaraţia Consiliului Europei privind distrugerea patrimoniului cultural irakian

În ziua de 6 mai a.c., miniştrii Culturii au aprobat în mod unanim o declaraţie despre tragica distrugere a bunurilor culturale, a siturilor arheologice, monumentelor şi bibliotecilor din Irak, pe baza unei propuneri făcută de preşedinţie şi a unei declaraţii făcute de delegaţia suedeză. În această declaraţie, se cere statelor membre să-şi exprime în mod oficial îngrijorarea precum şi sprijinul pentru acţiunile prezente ale UNESCO ca reacţie la aceste evenimente.

Declaraţia trebuie să fie adoptată oficial la următoarea întrunire a Consiliului, înainte de publicarea în Monitorul Oficial.

Mai multe delegaţii şi-au exprimat cu acest prilej profunda lor preocupare în legătură cu vandalismul şi jaful care au avut loc în ultimele săptămâni. Delegaţia Marii Britanii a informat Consiliul despre unele măsuri întreprinse de Ministerul Apărării al Marii Britanii în timpul conflictului, pentru protejarea siturilor culturale şi arheologice din Irak.

"Consiliul Uniunii Europene:

- îşi exprimă îngrijorarea privind tragica distrugere a bunurilor culturale, a siturilor arheologice şi a monumentelor de valoare de neînlocuit din Irak, privind vandalismul şi jaful muzeelor şi bibliotecilor de importanţă vitală nu numai pentru Irak dar şi pentru întreaga lume;
- confirmă faptul că un principiu de bază care conduce Uniunea Europeană, ca o comunitate de valori şi sensibilităţi culturale, este respectul şi protecţia patrimoniului cultural mondial;
- accentuează nevoia de protecţie într-un mod eficient a bunurilor culturale din Irak şi restituirea obiectelor luate în mod ilegal din muzee sau din situri arheologice, care devin apoi obiecte de comerţ şi ajung în muzee străine sau colecţii particulare.

Consiliul declară sprijinul activ al Uniunii Europene pentru iniţiativele şi acţiunile UNESCO precum şi sprijinul organizaţiilor guvernamentale şi nonguvernamentale care urmăresc protejarea patrimoniului cultural al Irakului ca parte a patrimoniului cultural mondial".

Raportul EBLIDA despre patrimoniul cultural

Interesul crescut al europenilor pentru patrimoniul lor cultural comun a determinat statele membre să atribuie Comunităţii Europene o competenţă specifică în domeniul cultural.

În 1974, Parlamentul European a adoptat o rezoluţie care evidenţia necesitatea de acţiune a Comunităţii în sfera culturală, mai ales acţiunea de protejare a patrimoniului cultural. Din 1993, tratatul de creare a Comunităţii Europene a oferit o bază legală pentru activităţi referitoare la conservarea şi dezvoltarea patrimoniului cultural. Potrivit art. 151 din tratat, Comunitatea trebuie să susţină şi să completeze acţiunea statelor membre, de conservare şi protejare a patrimoniului cultural de importanţă europeană.

Iniţial, acţiunea Comunităţii s-a limitat la sprijinirea restaurării complexelor de construcţii, cum sunt Acropolis din Atena şi centrul istoric Chiado din Lisabona. De atunci, Comunitatea s-a ocupat de patrimoniul mobil şi imobil (muzee, colecţii, biblioteci şi arhive); patrimoniul arheologic şi arhitectural; patrimoniul natural (peisaje şi situri de interes natural); patrimoniul lingvistic şi gastronomic şi ocupaţiile tradiţionale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Astfel, acțiunile Comunității vizează deopotrivă aspectul cultural și economic al patrimoniului. Având în vedere proiectul PULMAN și obiectivele propunerii CALIMERA (în care EBLIDA are un rol important), patrimoniul cultural devine din ce în ce mai relevant pentru europeni, un vehicul al identității culturale.

Mirja Ryynanen, membră a Parlamentului European, afirma deja în anul 1998, în raportul *Rolul bibliotecilor în societățile moderne*, faptul că "în societățile moderne bibliotecile sunt deosebit de importante ca mijloace prin care se asigură accesul tuturor cetățenilor la cunoaștere și cultură". Acest fapt este valabil nu numai pentru biblioteci. Instituțiile locale, inclusiv arhivele și muzeele, devin în prezent puncte centrale în care și de la care cultura este conservată și pusă la dispoziția cetățenilor.

Programe ale Uniunii Europene

Răspunsul Comisiei Europene la acest raport este acela că al V-lea Program-cadru trebuie să sprijine, printre altele, cercetarea în multe aspecte tehnice în legătură cu conservarea și transferarea informațiilor.

Programul de cooperare culturală "Cultura 2000" (2000 – 2004), care se va prelungi probabil până în 2006, se concentrează de asemenea pe conservarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al Europei.

Al VI-lea Program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică (2002 – 2006) face un pas înainte în domeniul patrimoniului cultural, sprijinind activitățile care implică cercetarea transnațională și interdisciplinară în acest domeniu. Această inițiativă este motivată de apariția noilor forme de cetățenie și identitate culturală, ca urmare a lărgirii Uniunii Europene și a fenomenelor de globalizare.

În acest cadru general de politică, EBLIDA participă activ la definirea progresivă a patrimoniului cultural în Uniunea Europeană, având un rol important în proiectul CALIMERA.

Înfrățirea asociațiilor bibliotecare din Europa

Înfrățirea asociațiilor bibliotecare face parte dintr-o inițiativă oficială, proiectul PULMAN-XT, înființat de Comisia Europeană. EBLIDA a preluat această sarcină de mediere pentru a ajuta asociațiile bibliotecare profesionale în găsirea unui partener pentru definirea programelor de schimb digital de cunoștințe, cu scopul realizării unor asociații naționale puternice ale bibliotecilor pe continentul european.

Eventualul succes al acestei inițiative depinde într-o mare măsură de apropierea proactivă a participanților.

Conceptul de înfrățire

Prin înfrățire se înțelege, în acest caz, unirea a două asociații bibliotecare, care doresc să stabilească legături formale de cooperare și ajutor reciproc, viabile și după încheierea proiectului PULMAN-XT (august 2003). Aceste legături vor fi susținute printr-un plan de acțiune pe termen lung, în care sunt menționate domeniile specifice de înfrățire și acțiunile între parteneri.

Ideea înfrățirii, aplicată inițial între două orașe, s-a născut în perioada postbelică în Europa pentru promovarea bunei înțelegeri și a păcii între popoarele europene. Astfel, înfrățirea între orașe și municipalități este o practică obișnuită. În acest context, relațiile de înfrățire se bazează pe schimburile dintre autoritățile orașelor și grupurile de cetățeni și includ o gamă largă de activități, de la schimburi între tineri până la proiecte ambientale și cooperare economică.

EBLIDA va media și îndruma procesul de înfrățire prin crearea unei piețe virtuale, prin care vor fi facilitate informațiile și contactele între participanți. Scopul final al acestor activități este crearea unor asociații puternice de biblioteci în Europa, mai ales în țările candidate, care vor fi în curând parte din familia europeană.

Piața virtuală permite asociațiilor bibliotecare verificarea listei partenerilor potențiali și oferta lor de cunoștințe. Este posibil contactul direct sau medierea prin EBLIDA.

EBLIDA va lansa în curând acest proiect și va contacta toți participanții posibili.

Rezoluția Consiliului Europei privind accesul persoanelor cu handicap la activitățile culturale

Miniștrii Culturii au aprobat o rezoluție în care invită statele membre și Comisia să examineze modurile de integrare a persoanelor cu deficiențe în sectoarele artă și cultură.

Consiliul cere Comisiei și statelor membre să încurajeze sectorul cultural; să promoveze o imagine pozitivă a persoanelor cu deficiențe; să elimine barierele existente și să examineze alte căi și mijloace pentru facilitarea și îmbunătățirea accesului persoanelor cu handicap la cultură. Consiliul va analiza rezultatul acestei rezoluții până la sfârșitul anului 2005.

(Din buletinul EBLIDA "Hot News", aprilie – mai 2003)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scurtă istorie a bibliocidului

(III)

Liviu BUTUC

2. BIBLIOCIDUL (AUTODAFE SAU BIBLIOCAUST)

2.2.6. Intoleranța confesională, fanatismul religios și războaiele religioase – conglomerat de cauze care a făcut să îi cadă pradă numeroase cărți, biblioteci și produse culturale în celebre autodafeuri. A. Cim, autor al unei istorii a cărții la începutul secolului XX, citat de Dan Pavel, afirmă că "nimic nu a făcut rău cărților, nimic nu a pricinuit atâtea masacre și distrugeri precum disputele religioase", iar Vigneul-Marville în cartea *Mélanges d'histoire et de littérature*, Paris, Prudhomme, 1725 – preluat de Dan Pavel – observă că "romanii au ars cărțile evreilor, creștinilor și filosofilor; evreii au ars cărțile creștinilor și păgânilor, creștinii au ars cărțile păgânilor și evreilor".

Prima victimă cauzată de intoleranța religioasă pare a fi *Cartea lui Solomon* [58], în jurul anului 700 î.Hr., care ar fi fost arsă de regele iudeu Iezechia. "Conținând informații despre remedii, talismane, descântece și gesturi magice de tămăduire, de exorcizare a demonilor bolilor, scrierea lui Solomon trebuia să fie abrogată și distrusă, pentru că oamenii nu se mai rugau la Iehova ca să le aline durerile trupești și sufletești". (A. Oișteanu – *ibidem*) După aproape două milenii, papa Inocențiu al VI-lea va repeta gestul lui Iezechia, arzând în public simbolul toleranței religioase a înțeleptului Solomon. La sfârșitul secolului V î.Hr., Diogenes Laertios ne spune că operele lui Protagoras au fost arse într-o piață din Atena pentru faptul de a se fi îndoit de existența zeilor.

Creștinismul apare ca o sectă întemeiată în Palestina și răspândită în rândul păgânilor de către Apostolii lui Iisus. Încă din primul secol se va propaga cu repeziciune în Palestina, Siria, Asia Minor, evanghelizate fiind de Apostolul Pavel [59] și de ceilalți Apostoli. Tot astfel, Grecia și Macedonia. În Egipt, biserica din Alexandria a fost probabil întemeiată de Apostolul Marcu. Primii pași ai noii religii nu au fost favorizați de conjuncturile politice. Urmând crucificării lui Iisus, persecuțiile s-au desfășurat la Ierusalim. Primele victime au fost Sfântul Ștefan și Sfântul Apostol Iacob. Istoricul Tacitus ne spune, în istoria sa, că spre sfârșitul domniei lui Nero, creștinii erau deja într-un număr mare. De altfel, incendierea Romei din anul 64, Nero o pune pe seama creștinilor, care aveau o proastă reputație de infami și de atei. Mai târziu vor fi acuzați de lezmajestate – neparticiparea la cultul împăratului, simbol al unității romane. Din această cauză, până la începutul secolului IV d.Hr. au loc numeroase acte de condamnare a prozelitismului creștin, de distrugere a lăcașelor de cult și a scrierilor sacre creștine. Existau destule colecții constituite din texte ale *Scripturii*, din cărți liturgice și din scrierile Sfinților Părinți, celebre fiind colecția întemeiată la începutul secolului al III-lea d.Hr. de Origene [60] și cele ale comunităților monastice din Egipt. Toate aceste biblioteci au fost decimate în timpul persecuțiilor ordonate de împăratul Dioclețian în anii 303 – 304 d.Hr. [61], același care, în anul 287 d.Hr., a introdus termenul de "inchizitor al credinței", prin care se instituia pedeapsa cu moartea pentru erezie. Se spune că ar fi avut preeminență lucrările de alchimie, sub pretext că arta transmutării metalelor în aur ar fi putut să permită cumpărarea de imperii. Noua religie, la rândul său, nu agreează lucrările oculte, esoterice, de magie și divinație. *Noul Testament* (Faptele Apostolilor) dezvăluie faptul că Sfântul Pavel a adunat la Efes toate cărțile păgânilor care se refereau la "lucruri ciudate" și le-a ars în piața publică. "Iar mulți dintre cei ce făcuseră vrăjitorie, aducând cărțile, le ardeau în fața tuturor. Și au socotit prețul lor și au găsit 50.000 de arginți". (*Noul Testament* – Faptele Sfinților Apostoli, capitolul XIX)

Cartea profețiilor lui Daniel a fost criticată încă de la începutul erei creștine. În secolul III d.Hr., filosoful neoplatonian Porfiriu a dedicat una din cele 15 cărți pe care le-a scris împotriva religiei creștine, unui atac special la adresa lui Daniel și, astfel, lucrarea a fost arsă în public la porunca împăratului roman Theodosius. Persecuțiile asupra creștinilor se atenuează și li se pune capăt prin *Edictul de toleranță din Milan* dat de Constantin și Licinius la începutul anului 313 d.Hr. Prin acest edict creștinii intră în legalitate și toate bunurile confiscate de stat le sunt restituite integral. Însuși împăratul Constantin [62] se va creștina, prin botez, pe patul de moarte. Mama sa, Elena, a fost mai mult decât o habotnică a cultului creștin. În timpul vieții s-a ocupat în mod deosebit de identificarea locurilor sfinte și de marcarea lor cu câte o biserică sau alt lăcaș sfânt, de la locul unde Dumnezeu i-a vorbit lui Moise (muntele Horeb, din Deșertul Sinai, unde a înființat mânăstirea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sfânta Ecaterina), până la locul crucificării. Se spune că echipele de cercetători trimişi de ea ar fi descoperit chiar crucea răstignirii lui Iisus, completată de placa lui Pillat din Pont, "Iisus Nazarineanul Regele Iudeilor". De mai multe ori împărţit în cursul secolului al IV-lea, Imperiul Roman s-a divizat definitiv la moartea lui Teodosie, 395 d.Hr., în Imperiul de Răsărit sau Bizantin, care conservă civilizaţia greco-romană creştinată în timpul lui Constantin şi Imperiul Roman de Apus, devenit barbar şi, în acelaşi timp, în proces de creştinare. Din punct de vedere teologic, cele două imperii se vor afla în acerbe dispute şi tendinţe de sectarism până în anul 1054, când biserica bizantină, după cea ariană, nestoriană, iacobită, coptă şi armeniană, părăseşte comunitatea catolică. [63] Pe fondul controverselor doctrinare trebuie amintită disputa imaginilor în Răsărit. Împăratul Leon al III-lea Isaurianul [64], urmând un edict al califului musulman Yezid (723 d.Hr.), a decis să proscrie idolatria, cultul imaginilor sau al icoanelor sfinţilor, în anul 727 d.Hr. Sunt documente care afirmă că împăratul ar fi dat poruncă să fie arşi savanţii şi cărţile de la faimoasa universitate din Constantinopol, care fusese reorganizată în secolul al V-lea, cu 16 catedre greceşti şi 15 catedre latine. Disputelor iconoclaştilor i-a căzut pradă şi celebra bibliotecă a patriarhului Photios (circa 820 – circa 895) [65], cu ajutorul căreia el a alcătuit renumita antologie *Myrobiblion*.

În secolele al XI-lea şi al XII-lea, disputei religioase dintre Roma şi Bizanţ i s-a adăugat o adevărată rivalitate politică şi expansiunea geografică a catolicismului prin cruciade determinate de surplusul demografic, de fervoarea religioasă şi, îndeosebi, de ofensiva împotriva Islamului. Sensului religios (luptele îndreptate împotriva "păgânilor" islamici, precum şi împotriva ereticilor) i-a luat locul o vastă mişcare creştină de recucerire. În anul 1029, după Conciliul de la Toulouse, se înfiinţează instituţia Inchiziţiei, aprig susţinută de franciscani şi dominicani, ca formă de luptă împotriva "păgânilor" şi a ereticilor, înţelegând prin aceste sintagme pe toţi cei care refuzau creştinarea, pe musulmani şi pe evrei, dar şi pe aceia care se abăteau de la dogme, aşa cum au fost filosofii Pierre Abélard şi Armand de Bresse, cărora, între anii 1141 – 1145, le-au fost arse toate scrierile. Victimele Inchiziţiei numără circa 30.000 de persoane, la care adăugăm nemăsurate pagube de ordin material şi cultural. În anul 1236, papa Grigore al IX-lea declară proscris *Talmudul* [66], ca fiind blasfemiator la adresa dogmei creştine. Ludovic al IX-lea, regele Franţei, a răspuns prompt, iniţial prin eliminarea unor pasaje din cartea incriminată (1240), pentru ca 2 ani mai târziu înfruntarea confesională să se concretizeze prin confiscarea de la evreii din Paris "a zeci de mii de Talmuduri, fiind îngrămădite în 24 de căruţe şi incendiate în public, în Place de la Grève – locul tradiţional de execuţie a proscrişilor". [67] Tot în acest secol (al XIII-lea), Sfântul Dominic – patronul călugărilor dominicani (câinii Domnului) – organiza în pieţele publice din sudul Franţei uriaşe ruguri cu cărţi aparţinând ereticilor. Acţiunea sa a fost imortalizată pe o pânză de pictorul spaniol Pedro Berreuguette cu titlul: *Sfântul Dominic arzând cărţile eretice*.

Marele inchizitor Ximenes (1436 – 1517), ministru al Spaniei, după cucerirea Granadei, a pus să fie aruncate în foc 5.000 de Coranuri, precum şi alte cărţi arabe. Abia la sfârşitul secolului al XVI-lea, Filip al II-lea a reuşit să adune rămăşiţele literaturii arabe scăpate de autodafe şi să formeze cu acestea cea mai bogată colecţie de carte arabă din Europa aflată astăzi în biblioteca Escurialului. La Florenţa, Girolamo Savonarola, predicator popular dominican (născut la Ferrara în 1452), a obţinut un ascendent extraordinar asupra populaţiei cetăţii. Din 1494 până în 1497 a format o mică republică creştină. În calitate de preşedinte, el a dat ordin să fie arse în public toate cărţile necanonice. Arderea Talmudurilor se generalizează şi în Germania (1510), Italia (1553). În 1557, Inchiziţia a interzis evreilor să deţină alte cărţi religioase în afara Bibliei, iar din 1559, Talmudul a fost inclus în celebrul "Index" al cărţilor prohibite, redactat sub papa Paul al IV-lea, care nu era altceva decât continuarea listei de cărţi proscrise redactată de papa Gelasius în anul 494. Aceste indexuri se înmulţesc în secolele următoare şi prefigurează un alt capitol, de bibliofobie, de vastă cenzurare a tuturor cărţilor şi jurnalelor care erau inadecvate dogmei şi comandamentelor politice. În anul 1583, la 30 de ani după distrugerea regatului incaş, Conciliul din Lima a dispus distrugerea tuturor chipo-urilor, la ordinul Inchiziţiei, care le-a catalogat ca fiind opere diavoleşti. Arderea pe rug în Plaza des Armas, a ceea ce constituia scrierea cu noduri incaşă, a înlăturat orice posibilitate de a descifra informaţiile unui trecut rămas obscur al Americii de Sud.

Costurile tot mai mari pentru întreţinerea bisericii, ca şi decadenţa morală a clerului, fac ca începând încă din secolul al XIV-lea, biserica catolică să treacă printr-o criză de autoritate, care va declanşa Reforma şi dezmembrarea ei sectară susţinută şi de principi, dornici de a-şi însuşi bunurile eclesiastice prin confiscare. Începând cu secolul al XIV-lea urmează un şir neîntrerupt de dizidenţi, care au creat de-a lungul timpului numeroase ramuri ale Bisericii Creştine: John Wycliff, Jan Hus, Luther, Ioan Calvin, Ioan Knox, John Wesley etc. Reforma se va manifesta printr-o lungă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

perioadă de conflicte de ordin teoretic doctrinar, dar şi prin războaie sângeroase şi jafuri de bunuri materiale şi culturale. În Anglia, marele reformator de la Oxford, John Wycliff (mort în 1384) face prima traducere a *Vulgatei*, Biblia lui Wycliff în limba engleză. Folosirea acestei traduceri a fost interzisă în secolul al XV-lea de către biserica catolică şi numeroşi adepţi ai reformatorului au fost arşi pe rug împreună cu bibliile lor. Politica antipapală a lui Henric al VI-lea [68] şi Henric al VIII-lea [69] are urmări dezastruoase pentru cultură, îndeosebi pentru distrugeri considerabile de cărţi, mai ales după secularizarea mânăstirilor. "Bibliotecile din Canterbury, Oxford şi Durham şi multe altele au fost declarate «papistaşe» şi golite până şi de rafturi, de băncile pe care se aşezau cititorii, cărţile fiind arse, vândute la cântar".[70] Biblioteca din Oxford va fi realcătuită de către savantul şi omul de stat Thomas Bodley, care o va şi inaugura în anul 1602 ca prima "bibliotecă publică a Europei" şi care astăzi poartă numele fondatorului: "Biblioteca Bodleiană".

Pe 6 iulie 1415, Ian Hus [71] urca pe rugul de la Konstanz, dar ideile sale reformatoare nu mureau odată cu el. Un secol mai târziu – 31 octombrie 1517 – Luther [72] afişa cele *95 de teze pe uşa bisericii din Wittemberg*, cu idei asemănătoare care, beneficiind de invenţia tiparului, se vor multiplica şi răspândi cu repeziciune. Între anii 1518 – 1521 au apărut 800 de ediţii în latină, germană şi alte limbi. Papalitatea trece la represiunea "cărţii eretice", la controlul dur al editării şi difuzării, culminând cu numeroase autodafeuri, arestări şi chiar execuţii capitale ale persoanelor care tipăreau, distribuiau sau le deţineau. Pe 10 decembrie 1520, Luther reacţionează arzând bula papală, condamnând-o şi făcând gestul semnificativ de a aşeza pe acelaşi rug cărţile de drept canonic, desăvârşind astfel ruptura totală de Roma. Reforma şi Contrareforma, dezlănţuită în secolul al XVI-lea, vor genera un lung şir de războaie religioase, care vor afecta şi cultura cărţii şi a bibliotecilor. În perioada 1562 – 1598, numai în Franţa s-au desfăşurat 8 războaie religioase împotriva hughenoţilor şi a protestanţilor, iar represiunea cărţii se simte tot mai acut prin promulgarea a numeroase *Index librorum prohibitorum*. Un efect benefic al Reformei a fost acela că bibliotecile din mânăstirile secularizate s-au constituit în nucleele bibliotecilor municipale ori au îmbogăţit bibliotecile universitare. Efect al Contrareformei, între anii 1618 – 1648, are loc în Europa un lung război religios, aşa-

Am luat cartea din mâna îngerului şi am mâncat-o.
Gravură de Albrecht Dürer, 1498 (detaliu)

zisul *"Război de 30 de ani"*, conflict între principii protestanţi din Imperiul romano-german, pe de o parte, şi principii catolici şi împărat, pe de altă parte, transformat apoi într-un război european general. Este perioada celor mai mari distrugeri şi deplasări de cărţi. De exemplu, Biblioteca din Heidelberg, una dintre cele mai bogate din Germania, aparţinând atunci electorului palatin Frederic al V-lea, învins în anul 1620 în bătălia de la Muntele Alb de lângă Praga, după multe peripeţii, cade în mâna electorului Maximilian al Bavariei şi şef al coaliţiei catolice care cedează nepreţuita comoară papei, în schimbul ajutoarelor primite. "În februarie 1623, 50 de care încărcate cu cărţi, păzite de militari, plecau spre München. Imprimatele şi manuscrisele fuseseră uşurate de greoaiele lor legături din scândurele de lemn, în afara celor care păreau să prezinte vreun interes deosebit, ca legăturile în metale preţioase. La München, Maximilian a dispus să se lipească în interiorul copertei volumelor, 4.300 format mare şi 4.500 format mic, un ex libris, gravat de Sadeler cu inscripţia: "Sunt din biblioteca pe care, după cucerirea Heidelbergului, Maximilian, ducele celor două Bavarii şi principe

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

elector, a obținut-o ca pradă de război și a trimis-o Marelui Pontif Grigore al XV-lea ca trofeu". Ajunse la Roma în luna august, cărțile au fost încorporate Vaticanei sub numele de *"Biblioteca Gregoriana"*. Aceasta cuprinde: 3.500 de manuscrise, dintre care 430 grecești, 289 ebraice, 846 germane și 31 franceze. [73] Nici armatele protestante nu se lasă mai prejos. Gustav Adolf al Suediei – bibliofil împătimit – își apropriе, ca pradă de război, biblioteci mânăstirești, precum și din orașe ca: Würzburg, Maiența, Riga, Praga și München. "Luate, alteori reluate, bibliotecile – ne spune Albert Flocon – au schimbat stăpânul de mai multe ori. Astfel, celebra bibliotecă a mânăstirii din Corvey, trecută rând pe rând prin mâinile a cinci bibliofili, a pierit în cele din urmă într-un incendiu. O parte a bibliotecii din Maiența se odihnește pe fundul Mării Baltice, ca urmare a naufragiului din timpul transportului. Alte cărți au ajuns la destinație: cărțile și manuscrisele care au aparținut lui Copernic, faimoasa biblie a lui Wulfila, *Biblia diavolului* (scrisă într-o singură noapte și înluminată cu imagini din Infern, după cum spune legenda, de către un benedictin ajutat de diavol), au ajuns la Uppsala". [75] Tot în timpul războiului, fiica lui Gustav Adolf, Regina Cristina, a adus la Stockholm biblioteca Hradcany din Praga, pe care o dezvoltă de-a lungul timpului prin costisitoare achiziții. În anul 1654, Cristina renunță la tron, trece la catolicism și mai târziu se stabilește la Roma, unde își va aduce și biblioteca. Aceasta va fi cumpărată, în anul 1690, contra a 8.000 de piaștri, de papa Alexandru al VIII-lea, îmbogățind astfel Biblioteca Vaticanului sub numele de *"Biblioteca alexandrină"*. Autodafeurile, pe considerente etnico-rasiste și religioase, apar chiar și în secolul XX. De exemplu, începând cu 10 mai 1933 (*"sinistra zi a cărților în flăcări"*), naziștii, într-un odios exces de antisemitism, au ars în public mii de camioane de volume "evreiești sau decadente", printre acestea aflându-se și volumele de poezii semnate de H. Heine, cel care, în anul 1820, la vârsta de 20 de ani, scria: "Când cărțile sunt arse, le urmează oamenii". Despre acest uriaș autodafe, revista franceză "Les Débates", din 12 mai 1933, scria: "Ieri seară în fața universității din Berlin, sub președinția dlui Goebbels, ministru al Reichului și în prezența unei mulțimi numeroase ce cânta «Deutschland Über Alles» și imnul rasist «Horst Wessel», studenții au făcut un autodafe monstruos la aproape 20.000 de volume ale diferiților scriitori. Aceste opere, ridicate din numeroase biblioteci, cu aprobarea ministrului Educației și Cultelor, au fost declarate contra spiritului german regenerat și, în consecință, funeste. Cu acest prilej se pronunțau incantații – se puneau pe foc scrierile lui Karl Marx și ale lui Trotki (...), ale lui Heinrich Mann, Sigmund Freud, Teodor Wolf, Georg Bernhard, Erich Maria Remarque etc." [76] Iată și o altă descriere a dezmățului piroman, de bibliocaust, din oficiosul german "Volkischer Beobachter": "Corpul studențesc german de la universitățile din Berlin s-a adunat, ieri, pentru un marș cu torțe în Piața Hegel. Studenții s-au încolonat în spatele unui autocamion încărcat cu 25.000 de cărți și scrieri dăunătoare poporului. Procesiunea a ajuns la Operaplatz unde, într-un gest simbolic, s-a dat foc acestor scrieri antigermane pe un rug de bușteni. Mii și mii de oameni au ținut să asiste la acest spectacol. Cu mult înainte, Operaplatz era ticsită de oameni. Pe măsură ce își făceau apariția coloanele de studenți, mulțimea îi întâmpina cu strigăte de bucurie, în timp ce reverbera, tunător, salutul «Heil». Coloanele au luat loc în jur și au început să arunce în flăcări vrafuri întregi de cărți, scandând: «Împotriva decadenței și degenerării morale, pentru decență și tradiție în sânul familiei și în cadrul statului». [77] Același ritual diabolic s-a repetat și în alte orașe germane. Numai la München, orașul de unde a început isteria nazistă, au lut parte la barbarul autodafe, nu mai puțin de 70.000 de persoane. Astăzi, pe locul unde cu 70 de ani în urmă s-au manifestat accesele de piromanie ale naziștilor, care au impus o ideologie culturală represivă, unilaterală și rasistă, se află un memorial subteran, acoperit cu o placă de sticlă. În încăperea din subsol, doar rafturi goale, simbolizând barbaria manifestanților regimului hitlerist". Accesele de piromanie ale naziștilor din mai 1933 au fost imitate, mai târziu, și de legionarii români, care au dat pradă rugurilor operele lui Sadoveanu sau Arghezi, acuzați de masonerie, pornografie, decadență și antiromânism. Dar și fundamentalismul religios sionist, imprimat de Talmud și de literatura derivată, se manifestă cu exces de zel distructiv, atunci când nu este ținut în frâu. De pildă, la 23 martie 1980, sute de exemplare din *Noul Testament* au fost arse ritual, în public, la Ierusalim, sub auspiciile organizației Iad Le'hkim, subvenționată de ministerul israelian al cultelor (Cristian Crăiță – *ibidem*). Și, incredibil, în decembrie 2001, din dispoziția unei congregații religioase din localitatea Alamogordo (statul american New Mexico), au fost arse exemplare din celebra carte pentru copii, *Harry Potter și piatra filosofală*, sub pretextul că ar îndemna la practici vrăjitorești.

2.2.7. Teoria conspirației

Nu puțini sunt aceia, chiar mari oameni de cultură, care susțin că, dintotdeauna, de la începuturile istoriei, a existat o suprastructură invizibilă de putere ("piramida ocultă", "negrii superiori", "Oamenii în negru – o sinarhie ce vizează distrugerea unui anumit tip de cunoaștere", "iudeo-masoneria", "guvern mondial invizibil" etc.) care a manipulat destinul istoric al

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

omenirii prin esoterizarea (secretizarea) cunoștințelor pentru a-și conserva și perpetua puterea, dar și pentru menținerea unei viziuni unice asupra trecutului mai recent sau mai îndepărtat al umanității. Această "axă a răului", care își are sorgintea dincolo de Atlantic, este acreditată ca o prezență ubicuă căreia i se datorează toate nenorocirile de pe Pământ. Așa se face că, oricât ar părea de ciudat, istoria adevărată a omenirii nu va putea fi găsită niciodată în cărțile de istorie, ce susțin în marea lor majoritate o versiune oficială. Atunci când istoria deviază spre adevăr, ea este adusă imediat în matca impusă de puterea invizibilă, prin măsuri de forță, de la cenzură până la distrugerea cu fanatism a mărturiilor contrare voinței ei. "Cartea însăși – ne spune Dan Pavel – devine un izvor de putere, fie că este de natură magică, mitică sau religioasă, fie că se laicizează și devine de natură cognitivă sau pragmatică. În acest sens, atât atitudinea cuceritorilor față de învinși, cât și aceea a stăpânilor și conducătorilor a fost de îndepărtare sistematică față de izvorul puterii și rezerva strategică pe care o constituie cartea. Iată de ce, multă vreme, cartea a constituit un privilegiu al nobilimii eclesiastice și laice. Când privilegiul nu a mai putut fi păstrat, când s-au manifestat noi inteligențe, neinteresate de menținerea status-quo-ului de informație din cărțile consacrate, când cărțile lor aduceau noi puncte de vedere, noi orizonturi indispensabile puterii, atunci puterea a reacționat în mod violent, devenind bibliocidă".[78] Și Jacques Bergier [79] este de aceeași părere: "Distrugerea aceasta sistematică există într-o așa măsură, încât te poți întreba dacă nu există o conspirație permanentă ce tinde să împiedice cunoașterea umană de a se dezvolta rapid", iar Robert Charroux îl completează: "Istoria autentică a civilizației este strict interzisă. Conjurații puternice veghează asupra strictei menținere a unei versiuni alterate care, ea singură, are autorizația de a fi exprimată". [80] De aceeași părere este și Graham Hancock care constată: "la fel ca în cazul Bibliei Canonice, principalul corp de cunoaștere pe care îl numim «Istorie» este un artefact cenzurat cultural din care multe părți au fost excluse. Mai ales referirile la experiența umană anterioară inventării scrisului au fost omise în întregime, iar mitul a devenit sinonim cu amăgirea". [81]

Exemple privind istoria omenirii avem în acest sens destule. De exemplu, *Istoria feniciană* nu a ajuns până la noi. Traducerea făcută în secolul I d.Hr. de Filon din Biblos a dispărut în mod misterios, așa cum au dispărut și toate cărțile de istorie autentică ce ar fi putut să dăuneze istoriei conform *Vechiului* și *Noului Testament*. O istorie a Egiptului scrisă în secolul al V-lea î.Hr. de Aristagoras din Milet, după inscripțiile gravate pe piramide, a fost distrusă.

Există, însă, și ipoteza fantezistă, dar nu lipsită de miez, cum că planeta a cunoscut mai multe umanități, civilizații (în total 4) din care 3, cele dinainte de Potop, fie au fost distruse de uriașe cataclisme naturale, fie s-au autodistrus, prin utilizarea abuzivă a unor arme apocaliptice. De la aceste civilizații anterioare ne-au rămas mituri străvechi, dar și cunoștințe care au fost ermetizate și adjudecate de puținii inițiați din rândurile puterii laice ori sacerdotale. Numai așa se poate explica "civilizația fără copilărie sau spontanee" egipteană, care a fost în stare să construiască complexe arheologice cu semnificație astronomică de dimensiuni gigantice, precum Piramidele și Sfinxul, în jurul anului 3000 î.Hr. (?) În cazul în care nu ar fi existat o mare cunoaștere anterioară, pe baza căreia să se întreprindă astfel de uluitoare proiecte și realizări științifice, evident că nu ar fi existat asemenea performanțe și atunci ne ducem cu gândul la ipoteza intervenției extraplanetare în accelerarea evoluției civilizației omenești. Asemenea cunoștințe străvechi, secrete, de dinainte de Egiptul cunoscut, pare că se adunaseră în vestita bibliotecă din Alexandria, care a fost câteva secole ținta jafului și acțiunilor de distrugere. Cărțile secrete, de magie, de alchimie și divinație ori cu un conținut bizar, straniu pentru vremea lor, care confereau putere tuturor acelora care le dețineau, au fost cu preeminență în atenția bibliofagilor. Jacques Bergier menționează, printre primele cărți care includ secretul puterii nelimitate, *Cartea lui Toth*, un papirus foarte vechi, recopiat în secret de mai multe ori, a cărui vechime ar ajunge la 10.000 sau chiar 20.000 de ani și care a fost ars în anul 360 î.Hr. Toth este un personaj mitologic, mai mult divin decât uman, care, după toate documentele egiptene pe care le avem, a precedat Egiptul. Referiri la *Cartea lui Toth* apar și în *Corpus hermeticum* al lui Hermes Trismegistus pe care Inchiziția a ars-o de vreo 30 de ori. [82]

De-a lungul timpului, intervenției "Oamenilor în negru" i-au căzut victime cărți de valoare deosebită, precum: *Stanțele de la Dzyan*, în care se vorbește despre pericolul armelor bazate pe energia atomică [83]; biblioteca abatelui Tritheme de la mânăstirea Saint Martin din Germania, precum și opera sa *Steganografia*, al cărui manuscris a fost distrus prin foc la ordinul electorului Filip al II-lea. În 1597, biblioteca marelui matematician și astrolog John Dee este incendiată de necunoscuți și peste 4.000 de lucrări rare și 5 manuscrise valoroase au dispărut. Fusese acuzat de vrăjitorie. Ciudatul manuscris *Voynich*, pe care John Dee i-l oferise cu împrumut, între anii 1584 – 1588, împăratului Rudolf al II-lea, a dispărut și el în acest incendiu. Acest manuscris se pare că fusese conceput de marele filosof și magician Roger Bacon (1214 –

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sf. Dominic şi călugări dominicani arzând cărţi eretice într-o piaţă publică, la începutul secolului al XIII-lea.
Pictură de Pedro Berruguette, cca. 1500

1294), după o versiune a *Cărţii lui Solomon*, care conţinea – se zice – cheia marilor mistere. Teoria conspiraţiei susţine şi imixtiunea în direcţionarea Bibliei. Despre Biblie, însuşi celebrul autor român Victor Kernbach [84] spune că: "este o colecţie eterogenă de mitografii, canoane teologice, coduri juridice, meditaţii filosofice, cronici istorice, speculaţii metafizice, poezie, literatură epică, folclor, paremiologie, sfaturi medicale, agricole, zootehnice, teze politice şi militare, texte rituale de cult şi formule de magie, selectate după criterii teologice riguroase, în canoanele religiei mozaice (*Vechiul Testament*) şi ale religiei creştine (*Noul Testament*). Miturile arhaice au fost prelucrate simţitor în *Vechiul Testament*, a cărui canonizare a impus eliminarea unora foarte interesante, însă contradictorii, considerate convenţional texte apocrife". Un asemenea text apocrif este *Cartea lui Enoh*, care nu a fost inclusă în Biblie, deoarece nu convenea liniei canonice impuse şi poate şi pentru faptul că prezintă detalii bizare (ca venirea oamenilor din cer) ori aspecte ştiinţifice de neînţeles, ca efectele relativităţii timpului. Descendent pe linia lui Adam, Enoh este cel de-al VII-lea patriarh şi a avut ca urmaşi pe Matusalem, Lameh şi Noe. Numele său înseamnă cunoaştere, ştiinţă, învăţătură, iar în capitolul "Facerea" din Biblie este apreciat ca fiind cel mai înţelept dintre patriarhi, fapt care de altfel a constituit şi cauza "strămutării lui în cer". *Manuscrisele de la Qumran* fac referire la Enoh şi Noe ca păstrătorii secretelor divine ale Cerului şi ale Pământului şi care au fost transmise prin anumiţi iniţiaţi. Cartea lui Enoh se pare că a fost rescrisă cel mai devreme la sfârşitul secolului IV î.Hr. şi ar reprezenta, astfel, cea mai veche componentă a Bibliei, dar repetatele concilii de la începutul creştinismului au eliminat-o din raţiuni ideologice sau de incomprehensiune. Biblia, însă, mai păstrează şi în versiunea de azi multe referiri la Enoh. Învăţătura lui Enoh este menţionată şi în *Zohar*, cartea fundamentală a Kabbalei ebraice. Timp de 1.500 de ani nu s-a mai ştiut nimic despre cartea lui Enoh. În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, englezul James Bruce, descendent dintr-o familie de francmasoni (el însuşi devine mai târziu francmason şi se dedică studiului Templierilor şi originilor Francmasoneriei), obţine calitatea de consul general la Alger, post ocupat până în februarie 1765, după care renunţă pentru o călătorie pe Nil, până în Etiopia. Aici stă o perioadă ca medic şi astronom al şeicului Beyla şi se împrieteneşte cu călugării asceţi de la mânăstirea creştină din oraşul Axum, unde face cea mai importantă descoperire a vieţii lui: *Cartea lui Enoh*, pe care o traduce în engleză şi franceză, înainte de a se întoarce în Europa. Primeşte onoruri în Franţa, după ce îi prezintă regelui traducerea cărţii, iar în Anglia este ales membru al Societăţii Regale. Despre dispariţia *Cărţii lui Enoh* se presupune că s-a recurs la ascunderea sau chiar distrugerea ei de către cei care încercau să pună bazele unei religii din rămăşiţele neînţelese ale celor mai vechi. [85]

O enigmă rămâne şi absenţa aproape totală a referinţelor despre Iisus în lucrările antice. El nu este menţionat nici măcar în scrierile lui Josef Flavius, istoricul din secolul I d.Hr. al evreilor, în afară de un text, descoperit recent, cunoscut drept Iosif Slavul. De aceea, se presupune că biblioteca din Alexandria a fost arsă şi pentru faptul că prezenta prea multe informaţii despre adevărata biserică a Ierusalimului. Nu se ştie, de asemenea, ce s-a întâmplat cu documentele aflate sub Templul din Ierusalim. Sunt mărturii care afirmă că în timpul înăbuşirii de către Titus a revoltei evreilor din anul 70 d.Hr., aşa-zişii preoţi ţadochişti ascundeau manuscrisele la Qumran, iar manuscrisele de aramă găsite aici menţionează comorile şi manuscrisele depozitate sub Templul din Ierusalim, relicve care conţineau esenţa tradiţiilor secrete ale iudaismului. Se ştie că în urma cruciadei din 1096 – 1099, Ierusalimul a fost eli-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

berat. În timpul regelui Baldwin al II-lea, 9 membri ai Ordinului Soldaților Săraci ai lui Hristos și ai Templului lui Solomon, cunoscut și sub numele de Cavalerii Templieri, au primit permisiunea să sape la temelia ruinelor Templului lui Irod. Săpăturile au durat 9 ani (1118 – 1128) și s-au soldat cu descoperirea unor documente de o valoare inestimabilă care au fost duse în Scoția în anul 1140. Acum se crede că aceste documente ar fi ascunse într-o cameră subterană din Capela Rosslyn, construită în secolul al XV-lea de William St. Claire. [86]

În România, teoria conspirației este susținută de adepții unui curent naționalist-protocronist care ține să evidențieze preeminența civilizației trace. În acest sens, ei avansează culpe asupra iudeo-masoneriei mondiale privitoare la imixtiunea acesteia în falsificarea Bibliei, precum și a istoriei antice a românilor prin denaturarea ori distrugerea documentelor referitoare la originea poporului român. "Scrisul, și odată cu el istoria – susțin ei – au apărut mai întâi în spațiul tracic, apoi în cel greco-roman. Primii poeți au fost tot de origine tracă. Traco-dacii au avut cea mai veche agricultură din Europa, fiind cotată printre cele mai vechi din lume (neolitic). Ei erau singurul popor din lume care folosea cercul pentru măsurarea timpului. La nord de Dunăre a existat primul mare imperiu al lumii, «Imperiul pelasgic», condus în anul 6000 î.Hr. de Uranus, apoi de Saturn. Pelasgii sau protolanii sau arinii și-au avut patria la Istru, așa cum arată Homer, Hesiod și alții. Limba română este dezvoltarea firească a limbii pelasge, arinice sau protolatinice, pe când limba latină, ea însăși este o limbă pelasgă coruptă... Limba română e mai veche decât latina. Tracii erau autohtoni în Lydia, Siria, Palestina, Arabia etc., iar pe Muntele Sinai trăiau laii, descendenți ai tracodacilor". Acest citat este preluat din lucrarea: *Marile mistere ale piramidei oculte*, scrisă de Cristian Crăiță [87] și, credem noi, surprinde în esență concepția tracologilor români, care sunt foarte prolifici în lucrări și congrese dedicate. În necunoștință de cauză nu ne putem ataşa de asemenea ipoteze, care au și un substrat antiiudaic prin afirmații de genul: "Deși au orgoliul sfidător de a afirma că ar fi «poporul ales» și «părinți ai lumii», este absolut cert că iudeii au preluat ce și cum le-a convenit din culturile tuturor popoarelor cu care au venit în tangență, totul într-un singur scop: să dovedească teza de «popor ales de Dumnezeu destinat să stăpânească lumea», dar și că Biblia a fost prelucrată timp de 2.000 de ani, mesajul ei fiind distorsionat decisiv".

Coranul a fost și el falsificat, iar "toate dovezile istorice privind primordialitatea universală a Traco-Daciei de Centru al Lumii au fost distruse cu perseverență pe parcursul ultimelor două milenii". Cert este că, de-a lungul timpului, cam tot ce s-a scris despre daci în antichitate fie s-a pierdut, fie a fost distrus cu bună știință, făcând să dispară importante izvoare ale istoriei noastre. Dintre acestea amintim ca dispărute în întregime sau parțial: *Dacicele* împăratului Traian; *Geticele* lui Statilius Crito – medic militar care l-a însoțit pe Traian în Dacia; *Istoria romană* în 24 de cărți a lui Appianus; Flavius Arrianus a lăsat mai multe scrieri istorice, dar tocmai cea despre războaiele dacice s-a pierdut; opera poetică a lui Arrinus Florus, în care cânta triumful lui Traian contra dacilor, de asemenea s-a pierdut; din *Istoria romană* în 80 de cărți a lui Dio Cassius s-a pierdut tocmai partea care relatează despre războaiele lui Domițian și Traian cu dacii etc. În total, peste 220 de opere antice de mari dimensiuni ce consemnau fapte, evenimente și referiri la limba populației geto-dace s-au pierdut ori au fost și sunt socotite pierdute. Nu mai stăruim asupra acestei cauze determinante de bibliocid și concluzionăm cu opinia lui J. Bergier: "Paranoia sau mania persecuției este o boală mintală care ne pândește pe toți. Iată de ce niciodată nu ești destul de prudent în a-ți imagina vaste conspirații care s-ar întinde pe suprafața Globului de-a lungul întregii istorii. E aceasta o ideologie complet reacționară. Dar sunt suficiente exemple în istorie de oameni sau organizații la putere care au susținut aceste teorii hipertradiționale pentru a-ți imagina că o organizație secretă le pune în acțiune". [88]

2.2.8. Efectul adaptării la cultura în flux. Dacă autodafeurile au fost aproape eradicate, iar cenzura încă mai persistă în societățile cu deficit de democrație, cartea, simbol al *culturii de stoc*, este astăzi amenințată cu ignorarea sau chiar cu dispariția ei de către *cultura de flux*, care conduce la un vârtej informațional, favorizând criza receptării, dezorientarea în noianul informațional caleidoscopic și vertijul selecției. Toate acestea pe fondul precarității bugetului de timp alocat lecturii, subțiat de propensiunea spre divertisment, consumerism hedonist și dependență de media vizuale. "Cantitatea, în lumea informației – ne spune Ion Stoica – a fost permanent declanșatoare de schimbări, de generare a unor forme noi, de dezvoltare a unor tehnologii în stare să o cuprindă și a unor comportamente și relații de adecvare din partea utilizatorilor. Utilizatorii au trăit impactul cantității într-o manieră dramatică. Creșterea cantitativă a informației s-a întors, paradoxal, împotriva sensurilor primare ale nevoii de informație. Cantitatea extinde și, în același timp, îngustează perspectiva. Specializarea în cunoaștere este o consecință a logicii progresului, dar și o consecință logică a imposibilității de cuprindere enciclopedică". (vezi Stoica, I. – *Criza în structurile infodocumentare*,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Constanța, Ex Ponto, 2001) Se pare că omul actual s-a stabilizat din punct de vedere somatic, atingând un stadiu optim. Din punct de vedere intelectual, însă, condiția umană nu permite ființei umane statutul de omniscientă și omnipotență (există, se pare, o cenzură transcendentală, niște limite ontologice impenetrabile). Într-o perspectivă apropiată nu se întrevăd modificări antropomorfice majore, cel puțin din punct de vedere al capa-cității cutiei craniene și al cantității de masă cerebrală. Modificările mediului social și cultural, evidente în lumea contemporană, nu au repercursiuni asupra structurii psihosomatice umane. Adaptarea la fluxul informațional presupune declanșarea unei hipermnezii individuale. Studiile de până acum sunt ferme în afirmația că omul nu folosește decât circa 15 – 20% din potențialul cerebral, restul de 80% aflându-se într-o stare de prostrație, de latență în așteptarea activării. Dar cine și când va activa acest segment cerebral nu putem bănui. Imposibilitatea descătușării memoriei, a creșterii capacității ei de absorbție a dus la necesitatea perfecționării tehnicilor de memorare (cartea și bibliotecile, printre altele, sunt astfel de mijloace, cele mai adecvate culturii de stoc). Pentru adaptarea la cultura de flux era inevitabilă inventarea unei memorii artificiale de mare capacitate, aptă să înlocuiască informația înmagazinată pe suport tradițional. Căutările în acest sens s-au finalizat cu inventarea calculatorului și a rețelei de calculatoare (Internet) și cu trecerea omului la stadiul de homo conecticus – omul rețelei, al conexiunilor la fluxurile de informație. Prin Internet, omul este pe cale de a realiza cartea totală, care este ubicuă și tinde spre infinit. Hypertextul este cartea care se scrie continuu și nu va putea fi niciodată citită integral, este cartea lumii și aceasta va reflecta lumea ca o carte care își adaugă continuu pagini. Sub imperativul Internetului și al noilor suporturi de exprimare ultraperformante (CD, CD-ROM, DVD, CD-I etc.) accesibile on-line, structurile infodocumentare tradiționale vor depăși criza și vor cunoaște saltul sincronizării cu noile deziderate ale societății informaționale, iar cartea arhaică, pe suport papetar, va intra în crepusculul existenței până va rămâne, fie un obiect de muzeu, fie un suport de unică folosință (de unică lectură), rezultat al printării de necesitate. Peisajul interior al unei biblioteci viitoare va fi dominat de mobilierul ergonomic și de ansamblul electronic de comunicare și transfer de informație, complementat cu noile "cărți" pe suporturi moderne, cu e-book-uri, cititori dedicați și ecrane. Peste tot ecrane. Hypertextul și textul numerizat (digitizat), în atașament cu fotograme și filme, vor impune, alături de televiziunea interactivă, așa zisa video-cultură, mult mai comodă, mai facilă și mai persuasivă decât grafocultura pe suporturi tradiționale.

3. "Când cărțile sunt arse le urmează oamenii" (Heine)

Motto: *"Cenușa cărților este, la propriu, cenușa umanității. Mintea, sensibilitatea, trăirea omenească au ajuns un făraș de mâzgă fumegoasă. Crima pare a fi fără leac și, pe deasupra, repetabilă în veci. Altfel spus, Diavolul ucigaș de cărți, devorator incontinent de memorie umană, există și este atroce".*
(Cristian Popescu)

Ura viscerală, frica monstruoasă a potentaților dogmatici și a autocraților paranoici față de învățați și produsele lor spirituale, considerate cel mai adesea ca având virtuți diversioniste, corosive ale puterii, nu s-a materializat doar prin autodafeuri, ruguri ale spiritului ori prin aspra cenzură (cenzura în istoria cărții și a presei este un capitol foarte consistent concretizat într-o vastă enciclopedie. Operă de mare calibru, *Enciclopedia mondială a cenzurii – Censorship. A World Encyclopedia* a apărut în anul 2001 în Marea Britanie. Are format mare, în 4 volume și aproape 3.000 de pagini. Ea cuprinde și 3 texte de sinteză dedicate practicii cenzurii în țara noastră, scrise de A. Marino, Janice Brown și George Gomori.), ci și prin suprimarea autorilor, ziariștilor sau editorilor și tipografilor. "În societățile preistorice – ne spune Dan Pavel – deprinse a-și exercita în mod oral tehnicile mnemotehnice, distrugerea ideilor se face prin distrugerea fizică a subiecților mnemotehnici. În cele istorice, deprinse prin a-și exercita în scris exercițiul mnemotehnic, distrugerea ideilor se face de cele mai multe ori prin distrugerea cărților" [89], dar nu numai. Atunci când oralitatea nu poate fi pecetluită, când mâna care scrie nu poate fi paralizată, nu există decât soluția uciderii emitentului deviant de idei otrăvitoare. În istoria bibliocidului sunt și asemenea nefericite exemple. De pildă, în anul 399 î.Hr., Socrate, vestitul mentor excentric al lui Platon, este silit să bea fatala cupă cu otrăvitoarea licoare de cucută, fiind judecat pentru ateism (ignorarea zeilor) și pentru discursul său netemător împotriva falselor învățături. Moartea sa a demonstrat că erau subiecte atât religioase, cât și politice despre care era mai înțelept să nu vorbești prea liber. Persecuțiilor împotriva păgânilor, declanșate de creștinii din Alexandria, i-au căzut victimă, la sfârșitul secolului al IV-lea d.Hr., vestita profesoară de matematică și filozofie de la Museion, Hypathia. După cum am mai relatat în această lucrare, ea a fost prinsă, lapidată, ciopârțită și apoi arsă.

Din antichitate până târziu în Evul Mediu au fost proscrise cărțile despre magie și magicienii erau pedepsiți cu moartea în Iudeea și în Egipt, dar și în Grecia și la Roma. În *Exodul* se poate citi: "Pe vrăjitoare să n-o

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

laşi să trăiască". Pedeapsa era moartea prin lapidare. Cauza acestei interdicții a magiei particulare erau crimele care se comiteau în numele ei. De aceea, Diocleţian şi Maximilian au interzis categoric astrologia (ars mathematica). Constantin a proscris haruspiciile. Preotul care le-ar fi slujit ar fi fost ars de viu, consultantul deportat pe o insulă, iar toate bunurile confiscate. În anul 368, Valens acorda aceeaşi pedeapsă maestrului şi discipolilor săi în artele magice. Spre sfârşitul secolului IV, Valentinian, Teodosie şi Arcadius au reînnoit obligația de a fi denunțat orice magician. Despre vânătoarea de vrăjitoare din Evul Mediu nu e cazul să insistăm. Culpa de a-ți asuma libertatea şi a gândi liber a adus, până în anul 1498, peste 10.000 de oameni pe rugurile Inchiziției. Un caz care frizează absurdul, cabalistul Pierre d'Apone neliniştise atât de mult biserica, încât atunci când moare, în 1313 la Padova, Inchiziția îi caută cadavrul pentru a-i da foc, dar nu îl găseşte. Nişte prieteni îl ascunseseră în biserica Santa Giustina. De furie, Inchiziția arse în loc o efigie. [90]

Prima traducere în engleză a *Vulgatei* de către unul din inițiatorii Reformei în Anglia, John Wycliff (mort în anul 1384), s-a constituit într-o scară de urcare pe rug. Folosirea acestei traduceri a fost interzisă la începutul secolului al XV-lea, şi nenumărați "lolarzi", partizani ai reformatorului, au căzut pradă rugului, fiind arşi odată cu bibliile lor, căci, după cum spune un act al parlamentului de la Hampton Court, în 1414: "Toți cei care citesc scriptura în limba maternă, vor pierde totul, pământ şi bani". [91]

O altă ipostază oribilă a reacției față de Reformă a intoleranței religioase şi a fanatismului este arderea pe rug a lui Jan Hus [92], în anul 1415, împreună cu toate scrierile sale. Conciliul de la Konstanz îl acuzase de erezie pentru faptul că oferise o interpretare diferită a Bibliei față de cea a Sf. Scaun. I se imputau în special 26 de articole din cartea despre biserică. Tot ca efect al luptei împotriva Reformei este şi executarea în secolele al XV-lea şi al XVI-lea, din ordinele Tribunalului papal, a acelor "menanti", care răspândeau ştiri manuscrise, acele "fogli a mano" = foi de mână, care scăpau uşor cenzurii şi erau considerate cu un grad mare de pericol în Italia şi Germania. (Thoveron, G. – *Ibidem*)[93]

Savonarola Girolamo (1452 – 1498), recunoscut ca reformator şi călugăr dominican italian, care a denunțat cu vehemență corupția şi imoralitatea clerului, a creat la Florența, după alungarea lui Pietro de Medici (1494), un regim teocratic, în timpul căruia numeroase opere de artă au fost distruse, iar rugurile au mistuit uriaşe grămezi de cărți "blasfematorii". În mod paradoxal, fanatismul intolerant s-a întors asupra sa. În anul 1497 este excomunicat ca eretic şi anul următor este ars pe rug. Furiei violente a inchizitorilor contra libertății de gândire şi de expresie i-au căzut victime nu numai "eretici", reformatori, dar şi nevinovați tipografi. Astfel, în anul 1527, Hans Hergot, tipograf la Nürnberg, a fost executat la Leipzig, pentru că a publicat scrieri anabaptiste. Trei decenii mai târziu (1557), tipograful Nicolas Ducesne este executat la Geneva, pentru tipărire de cărți eretice. [94] Ziariştii incomozi, neconformişti nu scapă nici ei de vigilența procurorilor papali. În anul 1569, papa Pius al V-lea îl condamnă la moarte, prin spânzurătoare, pe cel care avea să devină primul martir al jurnaliştilor, novellistul Nicolo Franco, pentru răspândirea de scrieri (novelle) cu aluzii critice la adresa papei ori a cardinalilor. Pentru contravenții mărunte, în septembrie 1572, papa Grigore al XIII-lea emite bula "Ea est", prin care contravenienții erau condamnați la galere ori mutilați. Este cazul lui Annibale Capel, şeful unui grup de gazetari, căruia i se taie limba şi mâna cu care scrisese. [95]

***Index Librorum Prohibitorum*, pagină de titlu; ediție adăugită, realizată în 1753, sub pontificatul lui Benedict al XIV-lea**

Represiunea cărții eretice continuă. La 13 aprilie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca franceză devastată de bombardamente (al doilea război mondial)

1598, *Edictul din Nantes* prevedea controlul cărților de către teologi și interzicea difuzarea cărților defăimătoare și condamnarea persoanelor care le tipăreau, vindeau, le distribuiau sau le dețineau. "Gândirea necontrolată" a constituit un pericol pentru biserica romano-catolică, de aceea erau persecutați toți savanții care îndrăzneau să facă investigații științifice, care contraziceau dogma cardinalilor și ideile scripturilor. Este celebrul caz al lui Giordano Bruno, care împărtășea teoria heliocentrismului, concept vechi, descris încă din antichitate de Eratostenes (secolul II î.Hr.) și enunțat din nou de Nicolaus Copernicus (1473 – 1543). Giordano Bruno era considerat una dintre cele mai luminate minți ale secolului său. Filosof, apărător acerb al liberei cercetări științifice, propagator al sistemului copernician și profesor la Sorbona, este condamnat ca eretic și ars pe rug la Roma, pe Campo dei fiori, la 17 februarie 1600, în urma acuzației de calvinism. J. Bergier, în lucrarea *Cărțile blestemate*, se îndoiește de culpa care i s-a atribuit lui Giordano Bruno, venind cu o versiune proprie: "Raționaliștii și-au revendicat acest martir și au făcut din el un om de știință, victimă a tendințelor celor mai reacționare ale bisericii. Nimic mai fals. Giordano Bruno era, în primul rând, un magician pasionat de magie și practicând magia. El o compară cu o sabie care, în mâinile unui om abil, poate face minuni și insistă asupra rolului matematicii în magie. Pentru el, existența altor planete și rotația Pământului în jurul Soarelui constituie o parte secundară a operei, formată din 61 de cărți, cea mai mare parte de magie. Existența altor planete locuite face pentru el parte din magie. Și pentru că știa prea multe pe această temă, a fost atras la Veneția de un agent al Inchiziției, numit Giovanno Mocenigo, care îl predă stăpânilor lui". [96] Zece ani mai târziu, Galileo Galilei (1564 – 1642), fizician și astronom renascentist italian, descoperitor al unor importante legi fizice și inventator al lunetei, își face publice părerile sale despre structura sistemului solar, într-o lucrare de 32 de pagini. Adept al teoriei coperniciene, care producea coșmaruri Inchiziției, este chemat la judecată (1610) și scapă de flăcările rugului, abjurând în fața tribunalului. La ieșire, însă, persecutat de îndoială, exclamă expresia devenită celebră: "e pur si muove" (și totuși se mișcă).

În anul 1637, pentru pamfletul *Histriomastix*, text critic la adresa reginei și a costisitoarelor și fastuoaselor spectacole pe care le organiza la curte, ziaristului W. Pryme i s-au tăiat urechile și i s-a aplicat pe obraji, cu fierul înroșit, inițialele "S.P." – sediții și pamfletar. Daniel Defoe, autorul lui *Robinson Crusoe*, recunoscut în epocă drept unul dintre cei mai mari ziariști englezi, dar și unul dintre cei mai corupți, va suferi de pe urma insolenței din articolele sale câteva luni de detenție la închisoarea din Newgate (1719). Marelui enciclopedist Voltaire nu numai că i-au fost interzise lucrările, nevoit fiind să publice în străinătate (Elveția, Olanda, Anglia), ca și Montesquieu și J.J. Rousseau, dar a cunoscut și faimoasa închisoare Bastilia (1717 – 1718) în urma publicării unor versuri ireverențioase la adresa regelui Filip de Orléans. [97]

În SUA, prima încercare jurnalistică apare la Boston în anul 1690, când se creează "Public Occurences" al lui Benjamin Harris, care va fi interzis imediat de către guvernator. De un adevărat jurnalism, însă, se poate vorbi din anul 1729 odată cu dezvoltarea lui "The Pennsylvania Gazette". Presa nu este liberă. Ziariștii sunt supuși cenzurii și detenției. Astfel, James Franklin va face închisoare, iar John Peter Zenger va fi în cele din urmă achitat, la New York, după 10 luni de detenție. [98] În august 1792, în iureșul irațional al revoluției din Franța, toate publicațiile de opoziție au fost suprimate ori s-au autolichidat. Succesiv, ziariștii giron-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

dini, mai apoi cei plini de furie, ca Hebert, sau moderații, ca Desmoulins au fost executați. Cinci ani mai târziu "Tribune du Peuple" al lui Gracchus Babeuf este suprimat, odată cu execuția fondatorului său. [99]

Ghilotinei nu i-a păsat nici de marile descoperiri ale savantului Antoine Laurent de Lavoisier (1743 – 1794), [100] care a fost condamnat la moarte printr-o decizie nefastă. Cuvântul apocrif, atribuit lui Coffinhal, de un cinism înfiorător: "Republica nu are nevoie de savanți" poartă în sine pecetea excesului. În secolele următoare, pedeapsa cu moartea a autorilor incomozi sau proscrișI se va aplica foarte rar, dar excesele cenzurii, expulzarea, închisoarea temporară sau pe viață, amenzile ruinătoare, distrugerea utilajelor tipografice etc. se vor amplifica. De exemplu, se știe că, între anii 1660 – 1757, numai la Bastilia [101] au fost închiși 869 de delincvenți ai tiparului.

În Țările Române, primul decret laic de cenzură totală (existau și canoane restrictive impuse de Biserica Ortodoxă) este emis de Mihail Șuțu [102] în anul 1785. Acest act normativ interzicea orice publicare fără acordul prealabil al tronului. Succesorul său, domnul Moruzi, relativizează interdicția, lăsând-o doar asupra ziarelor și cărților despre turci. În urma războiului ruso-turc din 1828 – 1829, Moldova și Țara Românească intră sub jurisdicția cenzurii țariste. După Revoluția de la 1848 se introduc restricții drastice. Încercarea lui Grigore Alexandru Ghica de a aboli cenzura, la 12 mai 1856, este sortită eșecului pentru că la numai o lună succesorul său, Teodor Balș, o reinstituie. Prima victimă a aparatului cenzurii este poetul C.D. Aricescu, arestat în anul 1840 pentru poeme antiruseşti și, apoi, pentru traducerea unui fragment subversiv despre sclavie, din J.P. Marat. [103] În 1863, pentru *Duduca Mamuca*, lui B.P. Hașdeu [104] i se intentează proces, este achitat, însă își pierde postul de profesor.

În Transilvania, cenzura este subordonată cancelariei de la Viena, dar este dublată în interior de cenzura Bisericii Greco-Catolice, atât pentru cărțile religioase, cât și pentru cele laice. Dintre victimele cenzurii, amintim intelectuali ca: Petru Maior, Gheorghe Bariț, A. Mureșanu, Ioan Slavici, care au însumat 17 ani după gratii și peste 40.000 de coroane – o sumă exorbitantă – plătite ca amenzi pentru tentativa de a impune în scris conștiința națională a românilor. Câți s-au adăugat acestora în regimurile naziste și comuniste nu putem aprecia, deocamdată, din lipsă de mărturii și de sinteze de arhive dedicate fenomenului. Surse ale PEN Clubului amintesc că în cursul anului 2002 au fost semnalate 1.153 de cazuri în care scriitorii au fost arestați, persecutați, executați sau obligați să plece în exil. [105]

Bibliografie și note:

58. Solomon, rege al statului Israel (973 – 933 î.Hr.). Fiul și succesorul lui David. În timpul său a fost construit vestitul complex arhitectural din Ierusalim (Templul lui Iehova și Palatul regal). Înțelepciunea sa a rămas proverbială. I se atribuie *Cântarea cântărilor* din *Vechiul Testament*.

59. Pavel (Paul, inițial Saul – în *Noul Testament* și în tradiția creștină), apostol. A trăit între anii 3 – 64 sau 67 d.Hr. Considerat cel mai mare teolog și misionar creștin. Martirizat la Roma în timpul lui Nero. Sanctificat. El nu a făcut parte dintre cei 12 apostoli ai lui Iisus. Relația dintre învățător și discipol s-a stabilit prin "duh", după plecarea lui Iisus de pe Pământ, pentru a-l desemna ca ales în locul lui Iuda și a completa numărul celor 12 întemeietori ai noii credințe. Se spune că el nu a fost niciodată convertit la cauza lui Iisus și Iacob, ci a inventat un nou cult, căruia i-a dat numele grecesc de "creștini", ca o traducere a cuvântului evreu Mesia.

60. Origene (185 – 284 d.Hr.), apologet creștin. Reprezentant al patristicii. A căutat să fundamenteze dogmele creștinismului cu ajutorul platonismului.

61. Diocletian (Caius Aurelius Valerius Diocletianus), împărat roman (284 – 305 d.Hr.). Prin reformele sale (economice, administrative și militare) a pus bazele sistemului politico-administrativ al dominatului. A abdicat în anul 305 și s-a retras în Dalmația, la Spalatum, unde a murit în anul 316.

62. Constantin cel Mare (Flavius Valerius Constantinus), împărat roman (306 – 337 d.Hr.). Înfrângând pe Maxentius (312) și pe Licinius (324) a devenit suveran al întregului Imperiu roman. A desăvârșit reformele politice, militare și sociale inițiate de Diocletian. A facilitat consolidarea creștinismului ca religie de stat (Edictul de toleranță de la Milano, 313 d.Hr.) și convocarea primului conciliu ecumenic de la Niceea, 325 d.Hr. A întărit limesul dunărean și a mutat capitala imperiului la Constantinopol (330 d.Hr.).

63. Duroselle, Jean-Baptiste; Mayeur, Jean-Marie – *Istoria catolicismului*, Editura Științifică, București, 1999.

64. Leon al II-lea Isaurianul, împărat bizantin (717 – 740 d.Hr.). Victorios asupra arabilor (717 – 718). A reorganizat armata și finanțele și a publicat primul cod civil numit *Ecloga*. Prin edictele din 726 – 730 a interzis cultul icoanelor, ceea ce a declanșat mișcarea iconoclastă.

65. Fotius, teolog bizantin (820 – 895), patriarh al Constantinopolului între 858 – 867 și 877 – 886. A avut numeroase neînțelegeri cu papa de la Roma. Când schisma s-a produs în secolul al XI-lea, numele lui Fotius a fost cel mai des evocat. El a lăsat o operă teologică și erudită apreciabilă.

66. *Talmudul* – culegere de literatură religioasă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

iudaică, cuprinzând texte care merg din secolul III î.Hr. până la sfârșitul secolului V d.Hr. Talmudul reprezintă expresia legii orale, complementară la Tora sau legea scrisă, al cărei comentariu este.

67. Oișteanu, A. – *Ibidem.*

68. Henric al VI-lea, rege al Angliei (1422 – 1461; 1470 – 1471). A pierdut posesiunile engleze din Franța. Domnia sa a culminat cu răscoala condusă de John Cade (1450) și cu izbucnirea "Războiului celor două roze" (1455 – 1485).

69. Henric al VIII-lea, rege al Angliei (1509 – 1547). A continuat politica de întărire a absolutismului, servind interesele burgheziei și ale noii nobilimi. S-a aflat în conflict cu papalitatea și s-a separat de biserica catolică, devenind șef al bisericii anglicane (1535). A secularizat bunurile mânăstirești (1538 – 1540).

70. Flocon, A. – *Ibidem.*

71. Jan Hus (1369 – 1415), reformator religios ceh. Magistru și rector al Universității din Praga. Inițiatorul mișcării religioase și social-politice a husitismului (1409). Excomunicat (1410), condamnat ca eretic și ars pe rug (1415).

72. Martin Luther (1483 – 1546), teolog german. Reformator religios, întemeietorul protestantismului german. A tradus Biblia (1521 – 1534), contribuind la crearea limbii literare germane.

73. Flocon, A. – *Ibidem.*

74. Gustav al II-lea Adolf Vasa, rege al Suediei (1611 – 1632). Mare comandant de oști. A purtat războaie cu Danemarca (1611 – 1613), Rusia (1613 – 1617), Polonia (1621 – 1629), asigurând hegemonia Suediei în nordul Europei; a participat la Războiul de 30 de ani împotriva habsburgilor, asupra cărora a obținut mai multe victorii; a murit în bătălia victorioasă de la Lutzen (1632).

75. Flocon, A. – *Ibidem.*

76. Petcu, Marian – *Puterea și cultura*, Iași, Editura Polirom, 1999.

77. Căplescu, Romulus – *Bibliocastul*, în: revista ALA, 20 mai 2003.

78. Pavel, Dan – *Ibidem.*

79. Bergier, J. – *Cărțile blestemate*, Iași, Editura Moldova, 1995.

80. Charroux, R. – *Cartea lumilor uitate*, București, Editura Elit Comentator, 1993.

81. Hancock, Graham – *Amprentele zeilor*, București, Editura Aldo Press, 2000.

82. Bergier, J. – *Ibidem.*

83. Bergier, J. – *Ibidem.*

84. Kernbach, Victor – *Miturile esențiale*, București, Editura Saeculum, 1996.

85. Knight, C. – *Aparatul lui Uriel*, Oradea, Editura Aquilla 93, 2002.

86. Knight, C. – *Ibidem.*

87. Crăiță, Cristian – *Marile mistere ale piramidei oculte*, Craiova, Editura Obiectiv, 2001.

88. Bergier, J. – *Ibidem.*

89. Pavel, D. – *Ibidem.*

90. Flocon, Albert – *Ibidem.*

91. Flocon, Albert – *Ibidem.*

92. v. nota 71.

93. Thoveron, G. – *Istoria mijloacelor de comunicare.* Iași: Editura Institutul European, 2003.

94. Pierre, Albert – *Istoria presei.* Iași: Institutul Presei, 2002.

95. Petcu, M. – *Puterea și cultura.* Iași: Editura Polirom, 1999.

96. Bergier, J. – *Ibidem.*

97. Petcu, M. – *Ibidem.*

98. Thoveron, G. – *Ibidem.*

99. Pierre, A. – *Ibidem.*

100. Lavoisier, Antoine Laurent de (1743 – 1794), chimist francez. Unul dintre creatorii chimiei moderne. A elaborat prima nomenclatură rațională a compușilor chimici. A studiat compoziția aerului, a descoperit rolul oxigenului în combustie și în respirația animalelor, a enunțat legea conservării masei. În lucrarea *Tratat elementar de chimie* (1789) a sistematizat toate realizările din domeniul chimiei până la acea vreme. Ghilotinat în 1794.

101. Bastilia, fortăreață în Paris, construită între 1370 și 1382, devenită mai târziu închisoare. Simbol al absolutismului regal, a fost cucerită de masele populare din Paris la 14 iulie 1789. Ziua cuceririi Bastiliei a devenit, din 1880, sărbătoarea națională a Franței.

102. Mihail Șuțu, domnitor al Țării Românești.

103. Jean Paul Marat (1743 – 1793), publicist și om politic francez. Asasinat în anul 1793 de Charlotte Corday. Participant la revoluția din 1789 – 1793.

104. Bogdan Petriceicu Hașdeu (1838 – 1907), scriitor, lingvist, folclorist și istoric român. Academician (1877), profesor universitar la București.

105. Totok, W. – *Literatura pe rug, spiritul în foc.* În: "Observator cultural", nr. 169, 26 mai 2003.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Corespondență din Franța

O plimbare pe cheiurile Senei, spre piața Dauphine și cheiul Bourbon

Jean-Yves CONRAD

Vara 2003, foarte călduroasă, este o ocazie deosebită de plimbare romantică pe străzile Parisului golit de parizieni însă plin de turiști, pe malurile Senei sau prin străzile înguste, unde suflă istoria Luteției, la câteva zile înainte de a treia ediție a operațiunii „Paris Plaja" care va începe la 18 iulie.

Astăzi, itinerariul nostru ne va duce de la Pont Neuf spre „L'Ile de la Cité", centrul istoric al Parisului, al Luteției, apoi pe a doua insulă, insula Sf. Ludovic (Saint-Louis). După traversarea primei părți a podului ne aflăm pe insulă și intrăm printr-o străduță într-o piață istorică foarte elegantă, care se numește piața Dauphine, construită în epoca regelui Henri IV pentru prințesa moștenitoare și pe care poeții au comparat-o cu „sexul feminin al capitalei, între coapsele Senei", după aspectul său triunghiular. Această piață regală este liniștită și jucătorii de „pétanque" (un joc național francez cu bile de oțel) pot să profite de umbra platanilor și de terasele cafenelelor, unde se poate bea celebrul *pastis*, o băutură cu anason echivalentă grecescului *ouzo*. Iată ce scria suprarealistul André Breton despre piața aceasta, în cartea *Nadja*: *„Această piață Dauphine este unul dintre locurile cele mai retrase pe care le cunosc, unul din cele mai rele terenuri goale din câte se află în Paris. De câte ori mă aflam acolo simțeam cum mă las încet-încet nevoii de a merge în altă parte a orașului și îmi căutam singur argumente pentru a scăpa de o strângere foarte dulce, prea plăcut insistentă, oricum foarte obositoare"*.

Fără îndoială că nu aceasta a fost opinia Serafinei și a lui Gheorghe Raut, fostul director al băncii Marmoroș-Blank la Paris, care au locuit aici la nr. 12 (în clădirea unde se scria „La Gazette des Tribunaux", titlul unei publicații juridice foarte cunoscute) și unde îl găzduiau (între 1900 și 1940) pe prietenul lor Theodor Pallady (1871 – 1956), care a creat pe insulă câteva

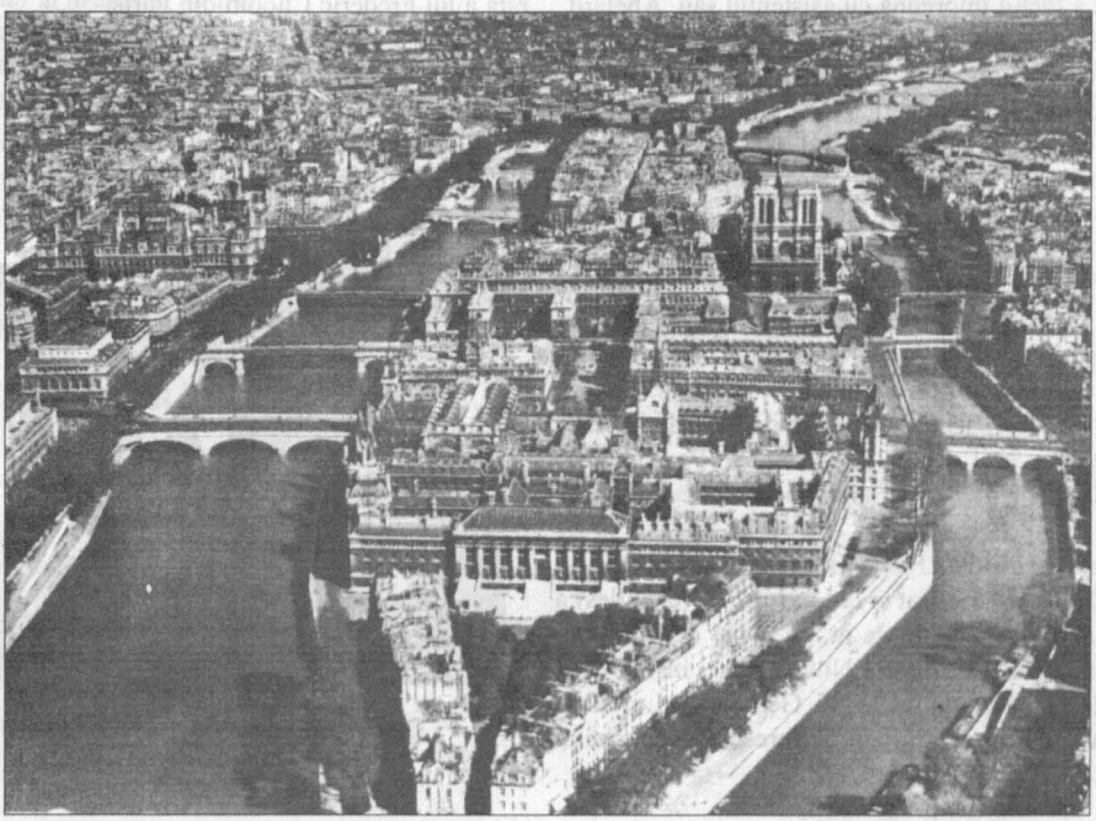

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tablouri frumoase, între care o serie dedicate pieței Dauphine și Senei. Pe fațada clădirii a existat o placă, pusă în 1973, acum dispărută. Două case mai încolo, la nr. 16, într-o garsonieră, a locuit și Constantin Brâncuși împreună cu prietena sa, Otilia Cosmuță, puțin timp după sosirea sa la Paris.

Ieșim din piața Dauphine și admirăm pe cheiul Orologiului (Le quai de l'horloge) fațada somptuoasă a Palatului Justiției. Pe chei avea loc celebrul salon literar al prințesei Lucien Murat, născută Marie de Rohan-Chabot, care a devenit după a doua căsătorie contesa Charles de Chambrun. La ceaiul de la ora 5 venea foarte des lumea mondenă pariziană, printre care Paul Morand, Elena Văcărescu, Martha Bibescu împreună cu confesorul ei, preotul Mugnier. Trecem acum prin fața celebrei închisori *La Conciergerie*, unde a fost ghilotinat Ludovic XVI.

Tot pe malul Senei, ajungem apoi pe cheiul Corsicei, cu celebra piață de flori, amenajată aici din 1809, în piața Louis-Lépine, lângă prefectura poliției. De la podul Arcole, cheiul se numește Cheiul cu flori. La dreapta, ne aflăm în piața din fața catedralei Notre-Dame. De lângă statuia lui Charlemagne (Carolus Magnus), de pe o bancă, putem să admirăm celebrele Turnuri ale Catedralei din Paris imortalizate prin romanul lui Victor Hugo, *Notre-Dame de Paris*, și prin filmul realizat de firma Walt Disney Studios, *Cocoșatul de la Notre-Dame*. Dacă mergem în stânga catedralei, pe str. Cloître Notre-Dame și apoi pe str. Chanoinesse, descoperim un episod important al istoriei Parisului: acolo se afla pe vremuri casa canonicului Fulbert, unchiul Héloïsei, în care acesta a locuit împreună cu asistentul său, Abélard. Tânărul și strălucitul teolog Abélard a ademenit pe Héloïse, s-au căsătorit în ascuns și au avut un copil, deși biserica catolică n-a admis niciodată iubirea lor nebună. Fulbert a castrat pe Abélard când s-a întors la Paris. Amanții despărțiți s-au retras la mânăstire, unde Abélard a murit în 1142, iar Héloïse, care devenise stareță, în 1164. Osemintele lor sunt înmormântate împreună în cimitirul Père-Lachaise. Pe cheiul Florilor, la nr. 9-11, putem citi o placă amintind de casa Héloïsei și a lui Abélard, iar la nr. 5 ajungem la locuința Președintelui celei de-a 4-a Republici, René Coty, și la nr. 1 casa filosofului francez Vladimir Jankélévitch, al cărui centenar îl omagiem anul acesta, la 31 august. Pe podul Sf. Ludovic, ajungem pe insula Saint-Louis, unde apucăm la stânga, pe cheiul Orléans.

La prova insulei, François Le Vau, arhitectul lui Ludovic XIV (care a lucrat și la Luvru și la Versailles) a construit în 1659 o clădire, la nr. 45, Quai de Bourbon. Din clădire se vede admirabil Notre-Dame, insula Cité, podurile de pe Sena, muntele Sf. Genoveva, Luvrul și Sacré-Cœur. Clădirea are cinci ferestre spre cheiul nordic, patru spre piață și două spre cheiul sudic. Pe fațada dinspre piață se pot vedea două basoreliefuri din secolul XVIII care-l reprezintă pe Hercule învingând centaurul Nessus. Datorită acestui basorelief, casa aceasta este cunoscută sub denumirea „Casa centaurului".

Aici a locuit în 1930 Pierre Drieu de la Rochelle, prietenul lui Tristan Tzara și vărul lui Anton Bibescu, proprietarul de atunci al clădirii acesteia, unde primea pe prietenul său Marcel Proust și pe vărul său, Matyla Ghica, soțul Elisabetei Asquith, fiica fostului prim-ministru al Angliei. Există și o placă, acum dispărută, care consemna prezența deosebită în această casă a prințesei Martha Bibescu, înainte de al doilea război mondial. Martha, care în 1935 a locuit aici la etajul doi, fiind în acea vreme apropiata prințului de Beauvau-Craon, a descris casa în capitolul cinci al romanului său *Catherine Paris* sub numele *Hôtel Leopolski*. În 1935, l-a primit aici de multe ori pe prim-ministrul Marii Britanii, prietenul său Ramsay MacDonald. Tot aici a scris și *Nimfa Europa*. Până în 1967, Martha a ținut în această casă un salon literar unde primea crema politică și intelectuală a Parisului: Philippe Berthelot, Maurice Paléologue, Joseph Reinach, Robert de Montesquiou, Marcel Proust, François Mauriac, Maurice Barrès. Puțin mai departe, la nr. 41, a locuit, din 1918 până în 1922, dadaistul Philippe Soupault. Din iulie 1920, această clădire a fost sediul revistei „Littérature", condusă de Soupault, Louis Aragon și André Breton. Ne continuăm itinerariul pe cheiul de Bourbon până la strada Le Regrattier, pe care trecem până la cheiul Orléans nr. 6, unde se află Muzeul Adam Mickiewicz, în casa preferată a lui Frédéric Chopin din Paris.

După ce vizităm muzeul, ajungem pe străzile Deaux-Ponts și Saint-Louis. Ceremonia funerară a Marthei Bibescu a avut loc în decembrie 1973, în frumoasa biserică St.-Louis-en-l'Ile. Aici terminăm plimbarea noastră prin insulele Parisului, cu versurile lui Louis Aragon din cartea sa *Il ne n'est de Paris que d'Elsa*, dedicat Elsei Triolet:

Connaissez-vous l'île
Au cœur de la ville
Où tout est tranquille
Eternellement
L'ombre souveraine
En silence y traîne
Comme une sirène
Avec son amant
La Seine profonde
Dans ses bras de blonde
Au milieu du monde
L'enserre en rêvant. (...)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O nouă confirmare internațională a școlii românești de silvicultură

Aflăm din presa de specialitate şi de la consilierul cultural al României în Franţa, Dl. Horia BĂDESCU, că savantul francez de origine română Prof. dr. Honoris Causa Cicerone ROTARU, membru corespondent al Academiei de Agricultură a Franţei, Cavaler al Ordinului Naţional de Merit al Franţei şi Ofiţer al Ordinului Naţional "Serviciul Credincios" al României, a devenit recent membru al Academiei de Ştiinţe din New York.

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI

Bucureşti, 19 iunie 2003

Iubite Domnule Profesor,

Vă transmitem pe această cale sentimentul de nețărmurită gratitudine care ne-a stăpânit la vestea alegerii Dumneavoastră ca membru al Academiei de Ştiinţe din New York.

Recunoaşterea internaţională a meritelor unui eminent specialist român din domeniul forestier este un motiv de mândrie şi pentru noi, cei de-acasă, din vecinătatea pădurilor carpatine.

După societatea academică franceză, gestul Academiei americane vine să confirme încă o dată existenţa în orizontul ştiinţei şi culturii mondiale a încă unei personalităţi, din pleiada remarcabililor cărturari care ilustrează geniul creator al neamului nostru.

Pe această cale vă adresăm, Domnule Profesor, caldele noastre felicitări, urările de sănătate şi putere de muncă, odată cu nețărmurita noastră iubire.

dr. Florin ROTARU,
Directorul Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

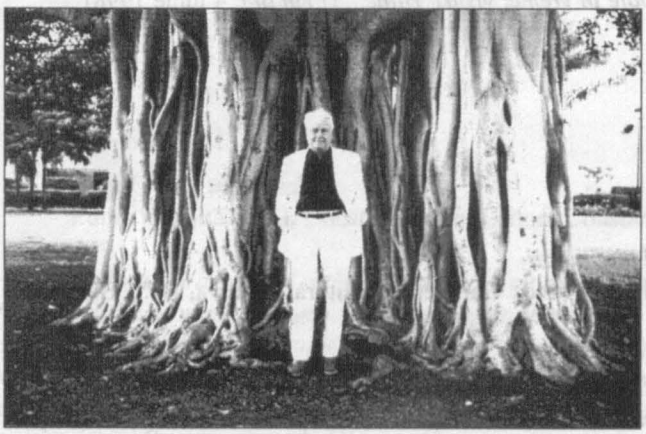

Acad. Cicerone ROTARU în insula Oaku (Hawai), în decembrie 2000, în faţa unui monument al naturii, arborele Inocarpus Fagiferus

AMBASSADE DE ROUMANIE EN FRANCE

Paris, le 7 avril 2003

Stimate Domnule Profesor,

Am primit, cu satisfacţie şi emoţie, vestea alegerii Dumneavoastră ca membru al Academiei de Ştiinţe din New York.

Cu satisfacţia de a vedea meritele incontestabile, ale eminentului specialist care sunteţi în domeniul forestier, recunoscute de către lumea ştiinţifică americană, aşa cum au fost recunoscute şi de către lumea academică franceză.

Cu emoţia de a şti că este vorba de un reprezentant al ştiinţei româneşti, care, asemeni altor spirite alese ale intelectualităţii noastre, au dat, de-a lungul timpului, măsura creativităţii naţionale.

Este o recunoaştere internaţională, care-şi adaugă aureola tuturor celorlalte distincţii ce au încununat o viaţă, o carieră, o operă.

Vă rugăm să primiţi, Domnule Profesor, felicitările pe care Vi le adresăm din toată inima, împreună cu asigurarea distinsei consideraţii ce Vă purtăm!

Horia BĂDESCU
Consilier Afaceri Culturale şi Ştiinţifice

În 18 decembrie 2002 Dl. Prof. dr. Honoris Causa Cicerone Rotaru, membru corespondent al Academiei de Agricultură a Franţei, Cavaler al Meritului Naţional din Franţa şi Ofiţer al Ordinului Naţional "Serviciul Credincios" – din România, a devenit Membru al Academiei de Ştiinţe de la New York.

Această nouă confirmare internaţională vine să sublinieze, încă o dată, importanţa lucrărilor realizate de ilustrul nostru compatriot, în îndelungata şi prestigioasa sa carieră didactică şi ştiinţifică, începută în România, şi continuată în străinătate.

Şi cu această ocazie, dorim să remarcăm originalitatea şi valoarea deosebită a metodei de cercetare interdisciplinară, creată de Domnia Sa, şi care a condus la noul "Concept global de apărare a mediului", formulat pentru prima oară pe plan mondial de Dl. prof. Cicerone Rotaru.

Îi dorim şi pe această cale multă sănătate şi noi succese în fecunda sa activitate.

("Meridiane forestiere", nr. 1/2003)

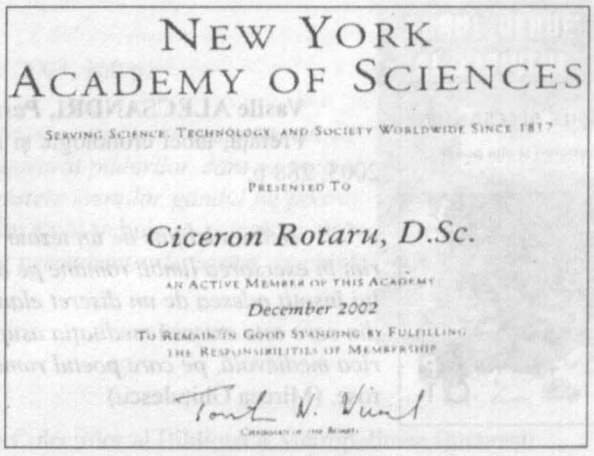
NEW YORK
ACADEMY OF SCIENCES
SERVING SCIENCE, TECHNOLOGY, AND SOCIETY WORLDWIDE SINCE 1817
PRESENTED TO
Ciceron Rotaru, D.Sc.
AN ACTIVE MEMBER OF THIS ACADEMY
December 2002
TO REMAIN IN GOOD STANDING BY FULFILLING
THE RESPONSIBILITIES OF MEMBERSHIP

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

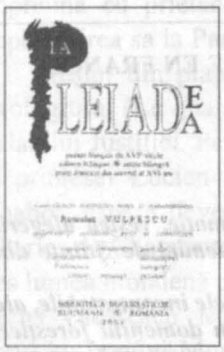

La Pléiade / Pleiada
poètes français du XVIe siècle •
édition bilingue • ediţie bilingvă
poeţi francezi din secolul al XVI-lea

équivalences roumaines, notes et commentaires
Romulus VULPESCU
echivalénţe româneşti, note şi comentarii

191
vignettes, ilustrations, portraits
frontispices, autographes
frontispicii, autografe
viniete, ilustraţii, portrete

Biblioteca Bucureştilor, 2001

Cu titlul Poeţi ai Pleiadei, *această lucrare a apărut în 1965, într-o primă ediţie tipărită în 12.160 de exemplare (10.100 broşate + 2.060 cartonate). Elaborată în 1963 (numai în versiune românească), antologia nu prezenta decît şase poeţi ai Pleiadei (cu excepţia lui Ronsard). Cu titlul* Poeţii Pleiadei. Poeţii lyonezi, *această nouă ediţie apare în 2001, tipărită în 1.000 de exemplare (752 pp.). Sporită cu un capitol Ronsard, actuala culegere îmbunătăţită (în versiune bilingvă) a fost concepută în 2000 şi apare în 2001. Poemul* Foflenchi *de Remy Belleau apare într-un tiraj separat,* hors commerce, *de 100 de exemplare numerotate...*

Kalevala
Editura Biblioteca Bucureştilor, 2001, 484 p.

Volumul Kalevala *de Elias Lönnrot, traducere de Iulian Vesper, vede lumina tiparului în luna septembrie a anului 2001. Iniţiativa realizării acestei cărţi a fost încurajată şi sprijinită de Editura Biblioteca Bucureştilor, director Florin Rotaru... Viziunea grafică a volumului este realizată de graficianul Mircia Dumitrescu ce a beneficiat de ajutorul graficienilor: Constantin Baciu, Vasile Socoliuc, Ion Atanasiu, Anca Boeriu, Florin Stoiciu, Carmen Apetrei, Orban Anna Maria, Ovidiu Croitoru, Tudor Leşanu, Constantin Zgâmbău, Gabriel Isac, Reszegh Botond, Cristina Orac, Carla Duschka, Petru Soşa, Ana-Maria Ciobanu, Ioana Andrei, Andreea Aron...*

Maxim BERGHIANU, *Pietrele lui Solomon – versuri*
Editura AAP, Bucureşti, 2003, 194 p.

Tremură frunzele. Se aud de sub stele cocorii. / Sufletul meu, eşti şi tu în ţipătul lor? / De ce plângi vântule? De ce te stingi de fior? // Lampa vieţii apune seară cu seară, / Bufniţa-mi cântă în noapte, sihăstria amară. // Peste toate, nestăvilită trece secunda; / La ce bun să mai sper, să mai aştept, / Din ocean să dăinuie unda? // Cine cândva îşi va aduce aminte, / De numele meu uitat în cuvinte? / Şi cine ar mai putea să-l decline? // Pumnale în vreme, visuri, ruine... (*Prin ani*, 4 iunie 1998)

Vasile ALECSANDRI, *Pasteluri şi alte poezii*
Prefaţă, tabel cronologic şi antologie de Mircea Ghiţulescu, Editura Minerva, BPT, Bucureşti, 2003, 288 p.

Alecsandri ţine de un tezaur tematic universal şi importanţa acestor prime încercări o descoperim în exersarea limbii române pe aceste teme de mare circulaţie. Motivul trecerii ireversibile a timpului însoţit adesea de un discret elan hedonist capătă relief poetic în metafora florală a lăcrămioarelor din care este extrasă meditaţia asupra frumuseţii efemere şi a morţii. Metaforă de mare prestigiu în lirica medievală, pe care poetul român o tratează în spiritul lui Ronsard din Mignome, a lons voir si la rose. (Mircea Ghiţulescu)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Vasile ALECSANDRI, *Comedii*

Ediție îngrijită, prefață, indice bio-bibliografic și note de Mircea Ghițulescu, Editura Minerva, BPT, București, 2003, 288 p.

Chirița ne apare ca sinteză a unei succesiuni de variante tipologice. O putem recunoaște în scrieri anterioare Chiriței la Iași *(prima din* Ciclul Chiriților*), în Zamfira din* Piatra din casă*, în Tarsița din* Iașii în carnaval*, în anumite personaje feminine din* Cânticele comice*. Este o dovadă, nu numai a unei sinteze tipologice, dar și a absenței oricărui procent de hazard în creația dramatică a lui Alecsandri. El este autorul unei opere literare ce depășește prin dimensiuni tot ce putea aspira să realizeze literatura română la acea epocă, operă ce rivalizează și astăzi cu producția celor mai harnice condeie.* (Mircea Ghițulescu)

Principesa de Montpensier și alte nuvele franceze din secolul al XVII-lea

Antologie, studiu introductiv și prezentări de Dolores Toma, în românește de Dolores Toma și Vlad Alexandrescu, Editura Minerva, BPT, București, 2003, 288 p.

... Fascinația atât de modernă pentru ceea ce e nemodern, vizibilă în studiul mentalităților, nu e o simplă curiozitate sau un rafinament de civilizație obosită, ci o deschidere culturală. Spargerea limitelor moderno-centrismului aduce o percepere și o înțelegere a celuilalt în alteritatea lui, cum spunea foarte bine Marc Fumaroli, și nu ca "dublu ventrilog al nostru însine". Dar, mai presus de orice, aduce un relativism și o remarcabilă îmbogățire spirituală. (Dolores Toma)

Don Carlos și alte nuvele franceze din secolul al XVII-lea

Antologie, studiu introductiv și prezentări de Dolores Toma, în românește de Dolores Toma și Vlad Alexandrescu, Editura Minerva, BPT, București, 2003, 288 p.

... S-ar putea spune că într-o anumită formă embrionară, arta prozei din veacul al XVII-lea a descoperit aproape toate tipurile de discurs romanesc ce avea să capete o dezvoltare mai târziu. Conexiunea făcută între mai multe epoci de cultură demonstrează actele viabile, de creație, vitalitatea lor artistică și succesul public. (...)

Ca și poezia, proza reprezintă un text continuu, o tentativă infinită de rescriere a realității, de refacere sisifică a marelui text nemărginit, care este însăși existența. (Romul Munteanu)

Aurul verde al Sibiului

Ediție îngrijită de Al. Constantinescu, Editura Constant, Sibiu, 2003, 360 p.

... Poate și de aceea astăzi, când păşim pe sub arcadele de frunze sau cetini, resimțim atavic fiorul inefabil al veșnicei regenerări. La fel este atunci când privim covorul pădurilor, care se succed din malul apelor de șes derulat peste dealuri și până aproape de crestele munților gândul ne poartă spre eternitate. Să fi ajuns la înțelepciunea constatării că "omul pentru a trăi trebuie să-și facă un cuib pe marginea infinitului și eternității?" *Desigur, cu condiția de a ține permanent o fereastră deschisă spre acestea. Este foarte probabil...*

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

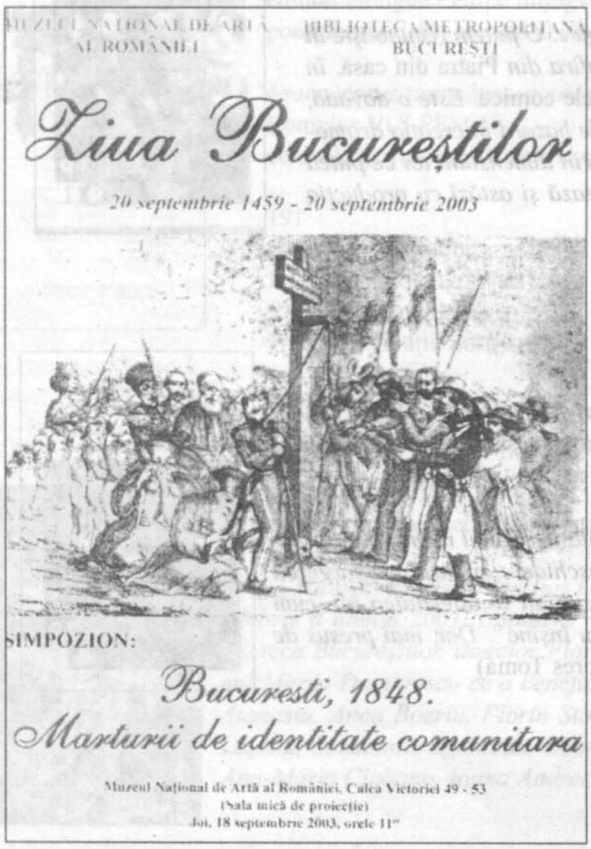

Ziua Bucureștilor 2003

Bucureşti, 1848. Mărturii de identitate comunitară a fost tema simpozionului organizat de Biblioteca Metropolitană Bucureşti prin Serviciul de Memorie Comunitară cu ocazia Zilei Bucureştilor din acest an. Prilej de a se reaminti bucureştenilor împlinirea a 155 de ani de la Revoluţia paşoptistă. Prilej de a releva noi aspecte privind cadrul istoric şi urban, mersul evenimentelor, participarea maselor şi a personalităţilor.

Evenimentul a avut loc pe data de 18 septembrie a.c. la Muzeul Naţional de Artă al României, important loc istoric al Capitalei, unde la mijlocul secolului al XIX-lea se afla "Palatul de ţeremonie" al domnitorului Gheorghe Bibescu şi, pentru trei luni din anul 1848, sediul guvernului provizoriu.

În cadrul simpozionului au susţinut referate: conf. univ. dr. Panait I. Panait *(Rolul Bucureştilor în Revoluţia de la 1848)*, dr. Georgeta Penelea-Filitti (*Recensământul Bucureştilor din anul 1838*), P.S. Ieromonah Mihail Stanciu (*Idealul unităţii naţionale la Nicolae Bălcescu*), Mariana Jaklovszky (*S-a întâmplat în 1848*), Ana Maria Orăşanu (*Crochiu urban*), precum şi reprezentanţii câtorva comunităţi etnice bucureştene, respectiv d-na Mariana Linaru de la Comunitatea Italiană din România (*Bălcescu, Italia, Luigi Cazzavilan*), dl. Alexandru Singer de la Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România (*Mărturii referitoare la evreii din România secolului XIX*), dl. Eduard Antonian de la Uniunea Armenilor din România (*Contribuţia armenilor de la 1848*) şi d-na Mihaela Deşliu, reprezentând Comunitatea "Bratstvo" a Bulgarilor din România (*Anton Pann şi Bucureştii*).

Dl. Petre Enescu-Botezatu, Prefectul Capitalei, a onorat cu prezenţa sa lucrările simpozionului, exprimându-şi aprecierea pentru proiectele vizând relevarea identităţii locale bucureştene şi revitalizarea spiritului comunitar, condiţii necesare integrării europene. Domnia sa a prezentat programul complex care se va desfăşura în întreg oraşul pe 20 septembrie pentru sărbătorirea Zilei Bucureştilor, al cărui preambul îl reprezintă simpozionul organizat de Biblioteca Metropolitană.

În cuvântul său, dl. Director General, dr. Florin Rotaru, a prezentat audienţei istoricul instituţiei şi programul cultural pentru următorii doi ani.

Cu această ocazie a fost lansat Suplimentul revistei "Biblioteca Bucureştilor" cuprinzând lucrările simpozionului organizat în anul 2002.

Eveniment editorial

Domnului Florin ROTARU,
Directorul Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Stimate Domnule Director,

Cea mai cunoscută, dar şi cea mai controversată istorie literară românească,* Istoria literaturii române dela origini până în prezent *de G. Călinescu, "(...) operă de geniu care nu apare decât o dată pe secol şi poate că o singură dată într-o cultură (...)", aşa cum o caracteriza Al. Piru, rămâne şi astăzi un subiect care stârneşte numeroase ecouri.

***Iată de ce,* Editura Semne *realizează, în anul 2003, ediţia anastatică a monumentalei* Istorii *a lui Călinescu, publicată în anul 1941 de* Editura Fundaţiei Regale pentru Literatură şi Artă.

Ne face o deosebită onoare să vă transmitem, Domnule Director, unul dintre primele exemplare ale acestei lucrări, odată cu mulţumirile pentru ajutorul acordat.

Cu deosebită consideraţie,

Preşedinte-Director General,
Ing. Ştefan DULU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

septembrie 2003

♦ 1 septembrie 1988. 15 ani de la moartea lui **Luis Walter Alvarez**, fizician american, laureat al Premiului Nobel pe anul 1968 (13 iun. 1911 – 1 sept. 1988)

♦ 2 septembrie 1973. 30 de ani de la moartea lui **Voinea Marinescu**, medic chirurg, academician, ministru al Sănătății și Prevederilor Sociale între 1954 – 1966 (31 mai 1915 – 2 sept. 1973)

♦ 3 septembrie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Ion Druță**, prozator și dramaturg

♦ 5 septembrie 1973. 30 de ani de la moartea baritonului **Petru Ștefănescu-Goangă** (13 mart. 1902 – 5 sept. 1973)

♦ 6 septembrie 1923. 80 de ani de la nașterea scriitoarei **Miora Cremene**

♦ 7 septembrie 1948. 55 de ani de la moartea lui **André Suares**, poet, eseist și dramaturg francez (12 iun. 1868 – 7 sept. 1948)

♦ 7 septembrie 1968. 35 de ani de la moartea lui **Emil Petrovici**, lingvist (4 ian. 1899 – 7 sept. 1968)

♦ 7 septembrie 1973. 30 de ani de la moartea lui **Nicolae Argintescu-Amza**, critic de artă, eseist și traducător (22 sept. 1904 – 7 sept. 1973)

♦ 7 septembrie 1993. 10 ani de la moartea lui **Eugen Barbu**, prozator, poet și eseist (20 feb. 1924 – 7 sept. 1993)

♦ 8 septembrie 1873. 130 de ani de la nașterea lui **Alfred Jarry**, poet și dramaturg francez (8 sept. 1873 – 1 nov. 1907)

♦ 9 septembrie 1778. 225 de ani de la nașterea lui **Clemens Brentano**, poet și povestitor german (9 sept. 1778 – 28 iul. 1842)

♦ 9 septembrie 1888. 115 ani de la nașterea **Luciei Mantu**, scriitoare (9 sept. 1888 – 26 nov. 1971)

♦ 9 septembrie 1898. 105 ani de la moartea lui **Stephane Mallarmé**, poet simbolist, teoretician și eseist francez (18 mart. 1842 – 9 sept. 1898)

♦ 9 septembrie 1943. 60 de ani de la nașterea **Danei Dumitriu**, prozatoare și critic literar (9 sept. 1943 – 10 oct. 1987)

♦ 10 septembrie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Giorgio de Chirico**, pictor italian (10 sept. 1888 – 19 nov. 1978)

♦ 11 septembrie 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Theodor Adorno**, filosof, muzicolog și compozitor german (11 sept. 1903 – 6 aug. 1969)

♦ 13 septembrie 1908. 95 de ani de la nașterea lui **Edgar Papu**, eseist, istoric al artelor și culturii (13 sept. 1908 – 30 mart. 1993)

♦ 13 septembrie 1913. 90 de ani de la moartea lui **Aurel Vlaicu**, pilot și inginer, unul dintre pionierii aviației mondiale (6 nov. 1882 – 13 sept. 1913)

♦ 13 septembrie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Ioanichie Olteanu**, poet, traducător și publicist (13 sept. 1923 – 1997)

♦ 14 septembrie 1853. 150 de ani de la nașterea lui **Radu Rosetti**, scriitor, publicist, istoric (14 sept. 1853 – 12 feb. 1926)

♦ 14 septembrie 1938. 65 de ani de la nașterea lui **Horia Bernea**, pictor (14 sept. 1938 – 4 dec. 2000)

♦ 14 septembrie 1993. 10 ani de la moartea lui **Geo Bogza**, poet, prozator, publicist (6 feb. 1908 – 14 sept. 1993)

♦ 15 septembrie 1938. 65 de ani de la nașterea lui **Marian Popa**, critic și istoric literar

♦ 16 septembrie 1993. 10 ani de la moartea actriței **Silvia Popovici** (7 mai 1933 – 16 sept. 1993)

♦ 17 septembrie 1863. 140 de ani de la moartea lui **Alfred de Vigny**, poet și prozator francez (27 mart. 1797 – 17 sept. 1863)

♦ 17 septembrie 1888. 115 ani de la moartea **Iuliei Hasdeu**, poetă (2 nov. 1869 – 17 sept. 1888)

♦ 17 septembrie 1983. 20 de ani de la moartea lui **Horia Lovinescu**, dramaturg (28 aug. 1917 – 17 sept. 1983)

♦ 18 septembrie 1783. 220 de ani de la moartea lui **Leonhard Euler**, matematician, fizician și profesor universitar elvețian (15 apr. 1707 – 18 sept. 1783)

♦ 19 septembrie 1873. 130 de ani de la nașterea lui **Ludovic Dauș**, prozator, dramaturg, poet și traducător (19 sept. 1873 – 1953)

♦ 19 septembrie 1888. 115 ani de la apariția, la București, a publicației săptămânale **"Universul literar"**, care i-a avut printre redactori pe G. Coșbuc, Duiliu Zamfirescu, Dinu Teleor

♦ 19 septembrie 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Marcel Breslașu**, poet și publicist (19 sept. 1903 – 29 sept. 1966)

♦ 20 septembrie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Nicolae Mărgeanu**, scriitor și publicist (20 sept. 1928 – 1994)

♦ 22 septembrie 1768. 235 de ani de la moartea lui **Ioan Inochentie Micu (Klein)**, episcop, militant pentru drepturile românilor ardeleni (24 iun. 1700 – 22 sept. 1768)

♦ 22 septembrie 1873. 130 de ani de la nașterea lui **Dimitrie Pompeiu**, matematician (22 sept. 1873 – 1954)

♦ 22 septembrie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Dumitru Ghiață**, pictor (22 sept. 1888 – 3 iul. 1972)

♦ 22 septembrie 1938. 65 de ani de la nașterea scriitorului **Augustin Buzura**

♦ 23 septembrie 1898. 105 ani de la nașterea lui **Alfred Margul Sperber**, scriitor, traducător și publicist (23 sept. 1898 – 3 ian. 1967)

♦ 24 septembrie 1878. 125 de ani de la nașterea lui **Charles Ferdinand Ramuz**, eseist, memorialist și scriitor elvețian de limbă franceză (24 sept. 1878 – 23 mai 1947)

♦ 24 septembrie 1973. 30 de ani de la moartea lui **Pablo Neruda**, poet și diplomat chilian, Premiul Nobel în 1971 (1904 – 24 sept. 1973)

♦ 25 septembrie 1683. 320 de ani de la nașterea lui **Jean Phillippe Rameau**, compozitor, teoretician și organist francez (25 sept. 1683 – 12 sept. 1764)

♦ 25 septembrie 1913. 90 de ani de la nașterea **Marici Tănase** (25 sept. 1913 – 22 iun. 1963)

♦ 26 septembrie 1898. 105 ani de la nașterea lui **George Gershwin**, compozitor, pianist și dirijor american (26 sept. 1898 – 11 iul. 1937)

♦ 27 septembrie 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Alexandru Ciucurencu**, pictor, membru corespondent al Academiei Române (27 sept. 1903 – 1977)

♦ 27 septembrie 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Grigore Hagiu**, poet (27 sept. 1933 – 13 feb. 1985)

♦ 28 septembrie 1573. 430 de ani de la nașterea lui **Michelangelo Merisi Caravaggio**, pictor și sculptor italian (28 sept. 1573 – 18 iul. 1610)

♦ 28 septembrie 1803. 200 de ani de la nașterea lui **Prosper Mérimée**, scriitor francez (28 sept. 1803 – 1870)

♦ 30 septembrie 1908. 95 de ani de la nașterea lui **David Fiodorovici Oistrach**, violonist și pedagog rus (30 sept. 1908 – 1974)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Paul CERNOVODEANU – Notes about Old Bucharest 2

Bucharest History in 1941 'Gazeta Municipală' 4

Patrimony 9

Dumitru LAZĂR – Râmnicul – «Capital of Printing Workers» 10

Augustin MACARIE – A Master of Graphics – Mircea Dumitrescu 14

Doina Lelia POSTOLACHE – 'Panait Cerna' County Library in Tulcea 16

EBLIDA – Library and Information Society Issues 19

Liviu BUTUC – The Lost Paradise of Book (III) 21

Jean-Yves CONRAD – A Romantic Walk around Paris 33

A New International Confirmation of Romanian Forestry School 35

Catalogue 36

2003 Bucharest September 20th Anniversary 38

Publishing Event 38

Calendar 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25; 212.83.11
E-mail: abidob@email.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI
Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureștilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

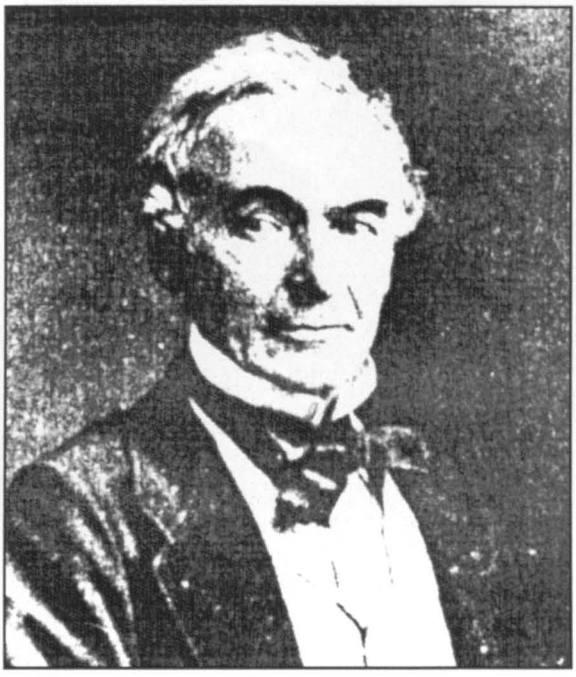

PROSPER MÉRIMÉE

1803 – 1870

200 de ani de la naştere

"Cel mai puțin romantic din scriitorii generației de la 1830, Mérimée a luptat, ca şi Stendhal, prietenul şi după unii maestrul său, pentru biruința romantismului.

Călător, îndrăgostit de exotism, ca şi Stendhal, Mérimée vizitează în tinerețe Spania şi, deşi nu izbuteşte să pătrundă în esența operei lui Cervantes, publică în 1826 un profil al autorului spaniol,* Étude sur Cervantes, *reluat şi adâncit mai târziu.

Revendicat şi respins, pe rând, de partizanii romantismului şi de protivnicii lui, Mérimée vădeşte în curiozitățile sale literare, ca şi în întreaga lui viață o dualitate, care alcătueşte particularul farmec al personalității lui. «Acest nuvelist cu mişcări libere dublat de un erudit şi un critic...»"

Perpessicius

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

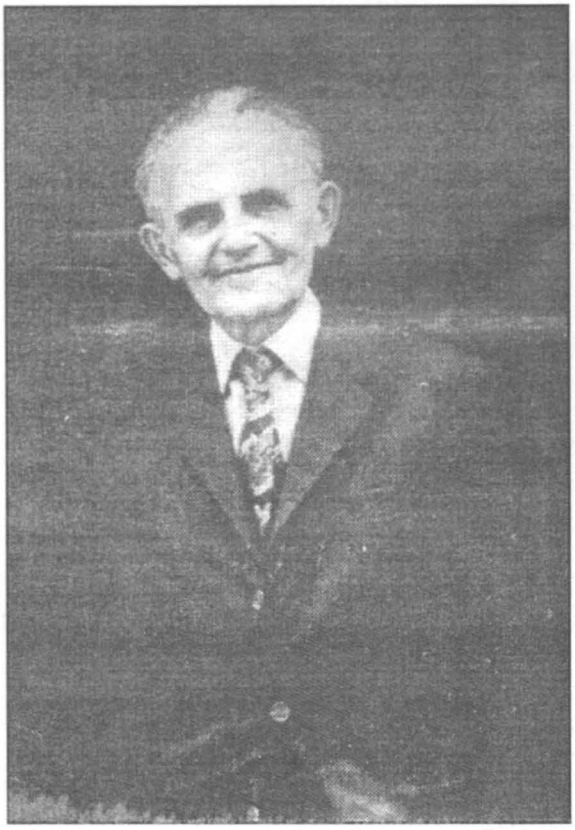

EDGAR PAPU

1908 – 1993

95 de ani de la naştere

"Încă de la începuturile sale publicistice, literatura nu a constituit pentru Papu un domeniu de referinţă exclusivă. Interesul său se plasează la răspîntia domeniilor culturii şi în punctele de întîlnire ale acesteia cu viaţa...

Risipitor de sugestii în fiecare pagină a sa, dătător de idei uneori chiar prin contrazicerea pe care o provoacă, răsturnător de perspective «primite», Papu, intelectual de anvergură europeană, rămîne exemplar şi prin modestia cu care refuză orice discurs autoritar. În toate scrierile lui se lasă recunoscută o civilizaţie a dialogului, semn al culturii trăite şi al răspunderii intelectuale asumate".

Mircea Martin

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro